

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра міжнародної економіки

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНО
Завідувач кафедри
Войтко Сергій Васильович
«14» червня 2023 р.

Дипломна робота
на здобуття ступеня бакалавра
за освітньо-професійною програмою «Міжнародна Економіка»
спеціальності «051 Економіка»

на тему: «Розвиток програм партнерства між Україною та Японією в сфері послуг»

Виконала:

студентка IV курсу, групи УС-91

Мокранська Єва Олегівна

Керівник:

Професор, д.т.н.,

Гавриш Олег Анатолійович

Рецензент:

Д.ф-м.н.,

Солнцев Сергій Олексійович

Засвідчую, що у цій дипломній роботі
немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.

Студентка _____

Київ – 2023

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет/ННІ _____ Менеджменту і Маркетингу _____
(повна назва)

Кафедра _____ Міжнародної економіки _____
(повна назва)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність _____ 051 «Економіка» _____
(код і назва)

Освітньо-професійна програма _____ «Міжнародна Економіка» _____
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Войтко Сергій Васильович
«20» жовтня 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студенту _____ Мокранській Єві Олегівні _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Розвиток програм партнерства між Україною та Японією в сфері послуг

керівник роботи _____ професор, д.т.н., Гавриш Олег Анатолійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «31» травня 2023 р. №2077

2. Строк подання студентом роботи _____ «14» червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: статистичні дані Державної служби статистики України, інформація з офіційних сайтів посольств України та Японії, наукові праці, книги та інші електронні джерела.

4. Зміст (дипломної роботи) пояснювальної записки (перелік завдань, які потрібно розробити): теоретичні засади розвитку програм партнерства, аналіз сучасного стану

розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг, виклики та перспективи розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслеників, плакатів, презентацій тощо): містить 90 сторінок, 43 рисунки, 1 таблицю, презентація містить 15 слайдів.

6. Дата видачі завдання 20 жовтня 2022 року

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Закріплення студента за науковим керівником дипломної роботи	01.09.2022-20.09.2022	Виконано
2.	Вибір теми дипломної роботи та затвердження її на засіданні кафедри	21.09.2022-18.10.2022	Виконано
3.	Розробка змісту дипломної роботи та видача завдання керівником	18.10.2022-31.10.2022	Виконано
4.	Підписання завідувачем кафедри листа «Завдання на дипломну роботу студенту»	01.11.2022-03.11.2022	Виконано
5.	Підбір літератури за темою дипломної роботи та її аналіз	03.11.2022-30.11.2022	Виконано
6.	Підготовка теоретичного розділу та погодження його змісту з керівником дипломної роботи	31.12.2022	Виконано
7.	Проведення аналізу об'єкта економічного дослідження	01.01.2023-28.02.2023	Виконано
8.	Узагальнення результатів аналізу та виявлення невикористаних резервів у діяльності досліджуваного об'єкту	01.03.2023-15.03.2023	Виконано
9.	Завершення підготовки другого розділу	20.03.2023	Виконано
10.	Розробка та обґрунтування удосконалень, які є основою третього, рекомендаційного розділу	21.03.2023-20.04.2023	Виконано
11.	Узагальнення отриманих наукових результатів всієї роботи на підготовка загальних висновків	21.04.2023-27.04.2023	Виконано

12.	Оформлення дипломної роботи та перевірка її науковим керівником	28.04.2023-15.05.2023	Виконано
13.	Доопрацювання дипломної роботи задля усунення виявлених керівником недоліків	16.05.2023-22.05.2023	Виконано
14.	Проведення попереднього захисту та оформлення відгуку науковим керівником	23.05.2023-25.05.2023	Виконано
15.	Подання дипломної роботи на перевірку на плагіат і проходження норм контролю	До 31.05.2023	Виконано
16.	Надання дипломної роботи рецензенту. Підготовка рецензентом офіційної рецензії за встановленим зразком	28.05.2023-31.05.2023	Виконано
17.	Підготовка доповіді та наочних матеріалів до захисту	01.06.2023-05.06.2023	Виконано
18.	Захист дипломної роботи перед ЕК	згідно із затвердженим графіком	

Студент _____ Мокранська Єва Олегівна

Керівник роботи _____ Гавриш Олег Анатолійович

РЕФЕРАТ

Дипломна робота на тему: «Розвиток програм партнерства між Україною та Японією в сфері послуг» містить 90 сторінок, 43 рисунки, 1 таблицю. Перелік посилань нараховує 40 найменувань.

Метою роботи є здійснити теоретичне узагальнення та аналіз сучасного стану розвитку програм партнерства між Україною та Японією.

Об'єктом дослідження є розвиток партнерства у сфері послуг між Україною та Японією.

Предмет дослідження – розвиток програм партнерства у сфері послуг між Україною та Японією.

Методи дослідження. У ході наукового дослідження було використано такі теоретичні методи, як дедукція, індукція, аналіз, синтез, узагальнення, логічний метод, системний метод, а також такі емпіричні методи, як метод графічного моделювання, метод порівняння, метод мозкового штурму.

Результати роботи. За результатами проведеного дослідження визначено сутність поняття міжнародного економічного партнерства, основні об'єкти та мету розвитку програм партнерства. Проаналізовано сучасний стан розвитку міжнародного партнерства між Україною та Японією. Визначено проблеми, можливості та перспективи розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг.

Рекомендації щодо використання результатів роботи. Результати наукового дослідження можуть бути використані для розробки рекомендацій щодо розвитку програм партнерства у сфері послуг, зокрема торгівлі, ІТ-сфері, освітній сфері, а також інших сферах послуг між Україною та Японією.

Ключові слова: міжнародне економічне співробітництво, програми партнерства, японсько-українські відносини, проекти, стратегічне партнерство.

ABSTRACT

Bachelor`s thesis includes 81 pages, 43 figures, 1 table. The bibliography list consists of 40 items.

The purpose of the work is to carry out a theoretical generalization and analysis of the current state of development of partnership programs between Ukraine and Japan.

The object of research is the development of partnership in the field of services between Ukraine and Japan.

The subject of research is the development of partnership programs in the service sector between Ukraine and Japan.

Research methods. In the course of scientific research, such theoretical methods as deduction, induction, analysis, synthesis, generalization, logical method, system method, as well as such empirical methods as the method of graphic modelling, the method of comparison, and the method of brainstorming were used.

Results of work. According to the results of the research, the essence of the concept of international economic partnership, the main objects, and the goal of the development of partnership programs were determined. The current state of development of the international partnership between Ukraine and Japan is analysed. The problems, opportunities, and prospects for the development of partnership programs between Ukraine and Japan in the service sector have been identified.

Recommendations for the use of work results. The results of the scientific research can be used to develop recommendations for the development of partnership programs in the service sector, in particular trade, the IT sector, the educational sector, as well as other service sectors between Ukraine and Japan.

Keywords: *international economic cooperation, partnership programs, Japanese-Ukrainian relations, projects, strategic partnership.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ПАРТНЕРСТВА.....	10
1.1. Поняття міжнародного економічного партнерства.....	10
1.2. Об’єкти розвитку програм партнерства.....	23
1.3 Мета розвитку та роль держави у програмах партнерства	28
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЯПОНІЄЮ У СФЕРІ ПОСЛУГ	35
2.1 Аналіз українсько-японських відносин	35
2.2 Аналіз досвіду українсько-японської економічної та культурної співпраці	47
2.3 Аналіз сучасного стану економічного партнерства між Україною та Японією у сфері послуг.....	61
РОЗДІЛ 3 ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЯПОНІЄЮ У СФЕРІ ПОСЛУГ	74
3.1 Проблеми та можливості розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг	74
3.2 Перспективи розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг.....	79
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87

ВСТУП

Актуальність теми. У контексті глобалізації та глобальних викликів сьогодення програми розвитку партнерства стають одним із ключових векторів розвитку держави та суспільства.

У рамках дослідження було обрано тему розвитку програм партнерства у сфері торгівлі між Україною та Японією, оскільки зазначений напрям може сприяти зростанню конкурентних позицій нашої держави та розвитку торгівлі, зростанню макроекономічних показників та загальному добробуту суспільства. Тож окреслена проблематика обумовлює необхідність проведення власного наукового дослідження.

Мета роботи – здійснити теоретичне узагальнення та аналіз сучасного стану розвитку програм партнерства між Україною та Японією.

Відповідно до поставленої мети, сформульовано наступні цілі та **завдання**:

1. Визначити сутність поняття міжнародного економічного партнерства;
2. Визначити об'єкти розвитку програм партнерства;
3. Визначити мету розвитку та роль держави у програмах партнерства;
4. Проаналізувати розвиток українсько-японських відносин;
5. Проаналізувати досвід українсько-японської економічної та культурної співпраці;
6. Проаналізувати сучасний стан економічного партнерства між Україною та Японією у сфері послуг;
7. Визначити проблеми та можливості розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг;
8. Визначити перспективи розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг.

Об'єкт дослідження – це розвиток партнерства у сфері послуг між Україною та Японією.

Предмет дослідження – це розвиток програм партнерства у сфері послуг між Україною та Японією.

Методи дослідження. У ході наукового дослідження було використано такі теоретичні методи, як дедукція, індукція, аналіз, синтез, узагальнення, логічний метод, системний метод, а також такі емпіричні методи, як метод графічного моделювання, метод порівняння, метод мозкового штурму.

Практичне значення одержаних результатів. Результати наукового дослідження можуть бути використані як з теоретико-методичних позицій, зокрема, у подальших наукових дослідженнях проблематики розвитку програм партнерства між Україною та Японією, при викладанні дисциплін, пов'язаних із проблематикою розвитку програм партнерства між країнами, так і з практичних позицій, зокрема – для розробки рекомендацій щодо розвитку програм партнерства у сфері послуг, зокрема торгівлі, ІТ-сфері, освітній сфері, а також інших сферах послуг між Україною та Японією.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Обсяг основної роботи – 81 сторінка. Робота містить 43 рисунки та 1 таблиця. Список використаних джерел містить 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ПАРТНЕРСТВА

1.1. Поняття міжнародного економічного партнерства

Розпочати наукове дослідження варто з висвітлення теоретичних засад розвитку програм партнерства. У зазначеному питанні центральною категорією наукового дослідження виступає поняття міжнародного економічного партнерства. Тож варто більш поглиблено та детально проаналізувати сутність такого явища, як міжнародне економічне партнерство, його особливості та характеристики тощо.

Основні теоретичні питання висвітлення сутності поняття міжнародного економічного партнерства узагальнені задля кращої візуалізації шляхом графічного моделювання на рисунку 1.1.

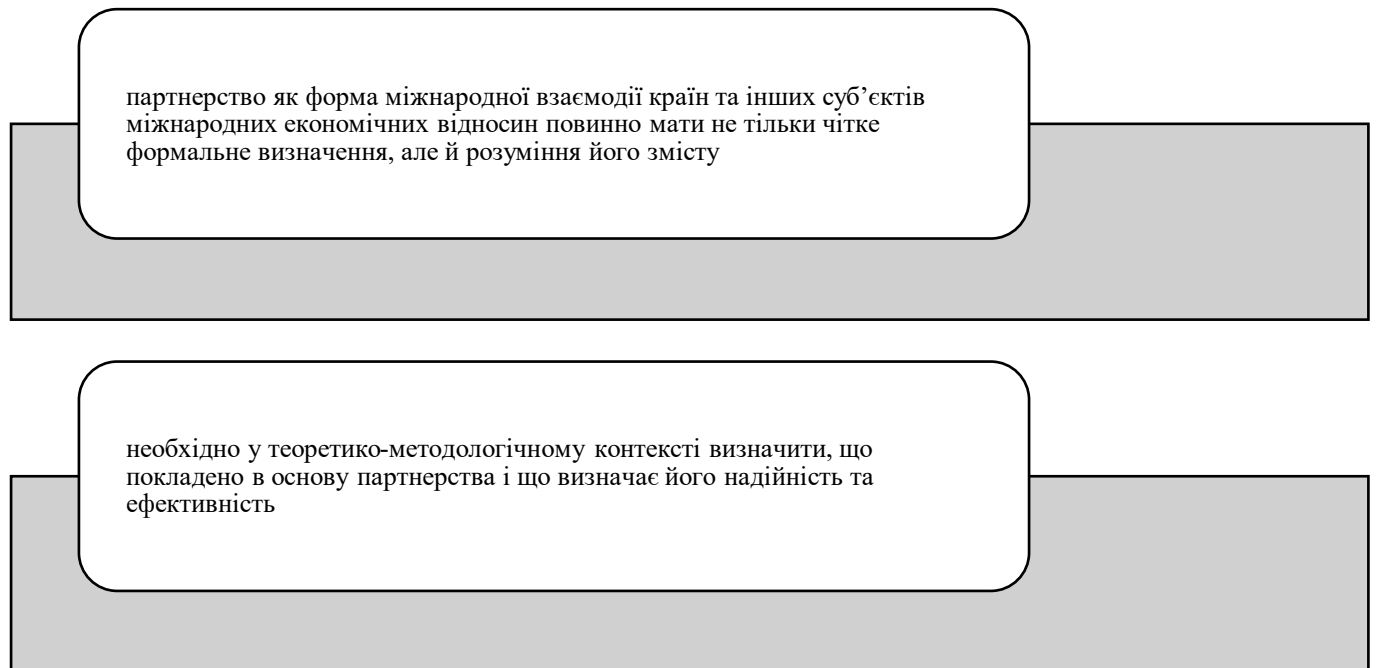

Рис. 1.1 Проблематика визначення сутності міжнародного економічного партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [1, с. 20].

Отже, рисунок 1.1 містить теоретичне узагальнення проблематики визначення сутності міжнародного економічного партнерства. Результати проведеного дослідження доводять, що існує низка проблем, що доводять необхідність теоретичного дослідження визначення поняття міжнародного економічного партнерства, а також визначення з теоретичних позицій основ надійного та ефективного міжнародного економічного партнерства.

Також у рамках наукового дослідження визначено ключові передумови міжнародного економічного партнерства. Результати представлені за допомогою графічного моделювання на рисунку 1.2.

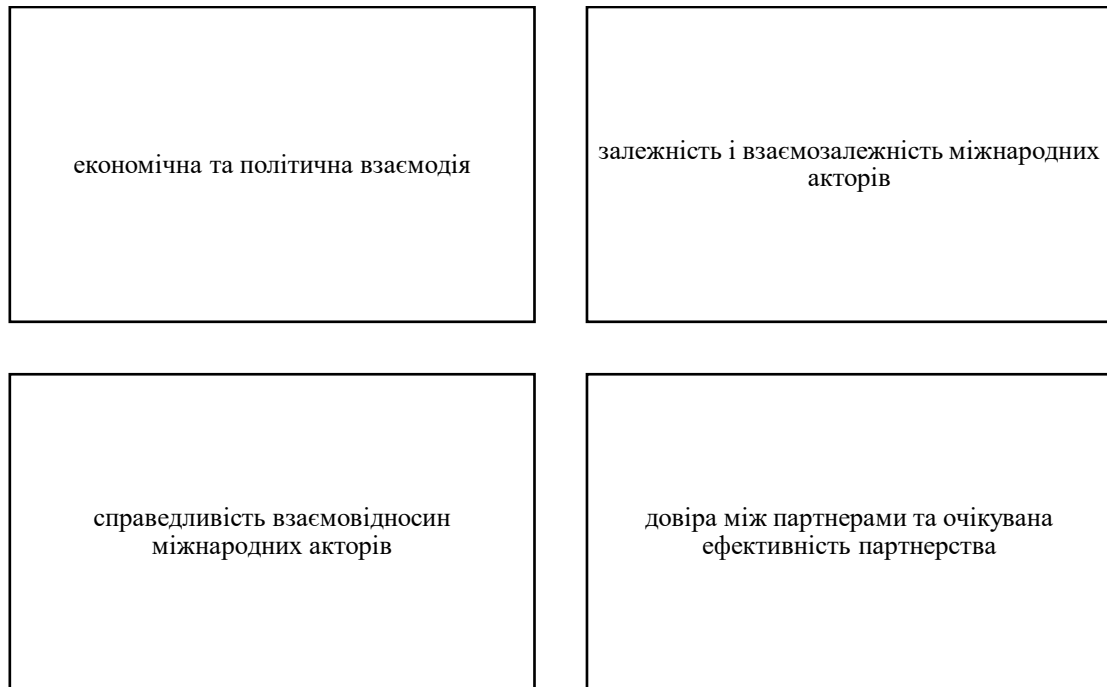

Рис. 1.2 Передумови формування міжнародного економічного партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [1, с. 20].

Отже, на рисунку 1.2 представлено ключові фундаментальні передумови розвитку міжнародного економічного партнерства. Зазначені передумови мають враховуватися і дотримуватися задля ефективності та продуктивності результатів міжнародного економічного партнерства.

Також у рамках наукового дослідження варто висвітлити питання визначення поняття стратегічного партнерства. Підходи до визначення вищенаведеного поняття систематизовані та узагальнені на рисунку 1.3.

стратегічне партнерство виступає як особливий інструмент зовнішньої політики держави, з використанням якого вона узгоджує свої дії на міжнародній арені з іншими державами

стратегічне партнерство є вищою сходиною співробітництва порівняно зі звичайними відносинами між тими партнерами, які не мають взаємних територіальних претензій, натомість наявна взаємна прихильність до принципів територіальної недоторканності і непорушності кордонів

стратегічне партнерство розглядають як систему взаємодії двох або кількох держав, яка ґрунтується на визнанні спільних цінностей та/ або їх бачення, високому рівні співробітництва у визначених сферах, обопільній зовнішньополітичній підтримці, зокрема, в межах міжнародних організацій, узгодженні позицій у кризових ситуаціях та під час вирішення міжнародних конфліктів

стратегічне партнерство є довгостроковою добровільною і взаємовигідною співпрацею, яка ґрунтується на об'єднанні ресурсів, компетенцій, знань і здібностей його суб'єктів, сприяє досягненню максимально ефективної діяльності суб'єктів партнерства і забезпечує стабільний соціально-економічний розвиток регіону

стратегічне партнерство – це система взаємодії двох або більше суб'єктів господарювання, яка не передбачає жорсткої системи строго визначених зобов'язань, а базується на визнанні спільних інтересів, взаємопідтримці в урядових та неурядових організаціях, узгодженні позицій у кризових ситуаціях

стратегічне партнерство варто розглядати як сукупність економічних відносин на добровільних договірних засадах із приводу здійснення певної діяльності на основі об'єднання чи розподілу ресурсів, відповідальності і ризиків з метою захищення та зміцнення конкурентних позицій на ринку і забезпечення позитивного результату господарювання

Рис. 1.3 Визначення поняття стратегічного партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [2, с. 42; 3, с. 4].

Отже, на рисунку 1.3 представлено існуючі у сучасній економічній науці визначення поняття стратегічного партнерства, варто також додати, що наведений перелік не є вичерпним. Результати проведеного дослідження доводять, що поняття стратегічного партнерства є комплексною, складною, багатогранною та різноманітною науковою категорією, оскільки розглядається дослідниками економічної науки з різних точок зору, позицій, значень та контекстів. Усі представлені на рисунку 1.3 визначення поняття стратегічного партнерства у своїй сукупності розкривають зміст дослідженої категорії.

Варто також додати, що існують певні принципи стратегічного публічно-приватного партнерства, які узагальнені та представлені на рисунку 1.4.

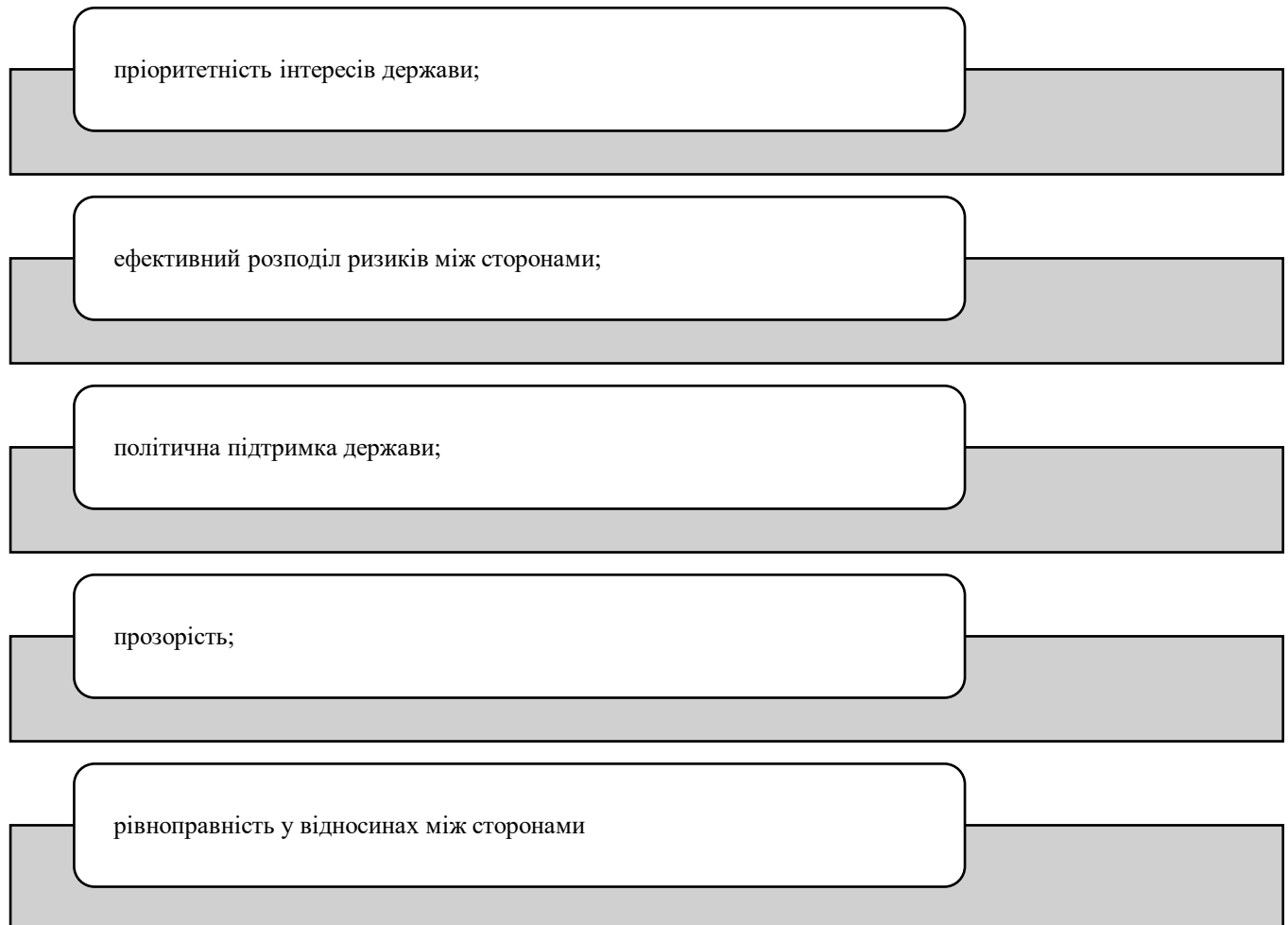

Рис. 1.4 Принципи стратегічного публічно-приватного партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [4, с. 127; 5, с. 8].

Отже, на рисунку 1.4 наведені ключові принципи стратегічного публічно-приватного партнерства, які розкривають вектори розвитку дослідженого явища. Принципи визначають основні засади розбудови стратегічного публічно-приватного партнерства, тому сприяють розкриттю сутності дослідженої наукової категорії.

Варто також узагальнити ключові підходи до визначення сутності поняття публічно-приватного партнерства на рисунку 1.5.

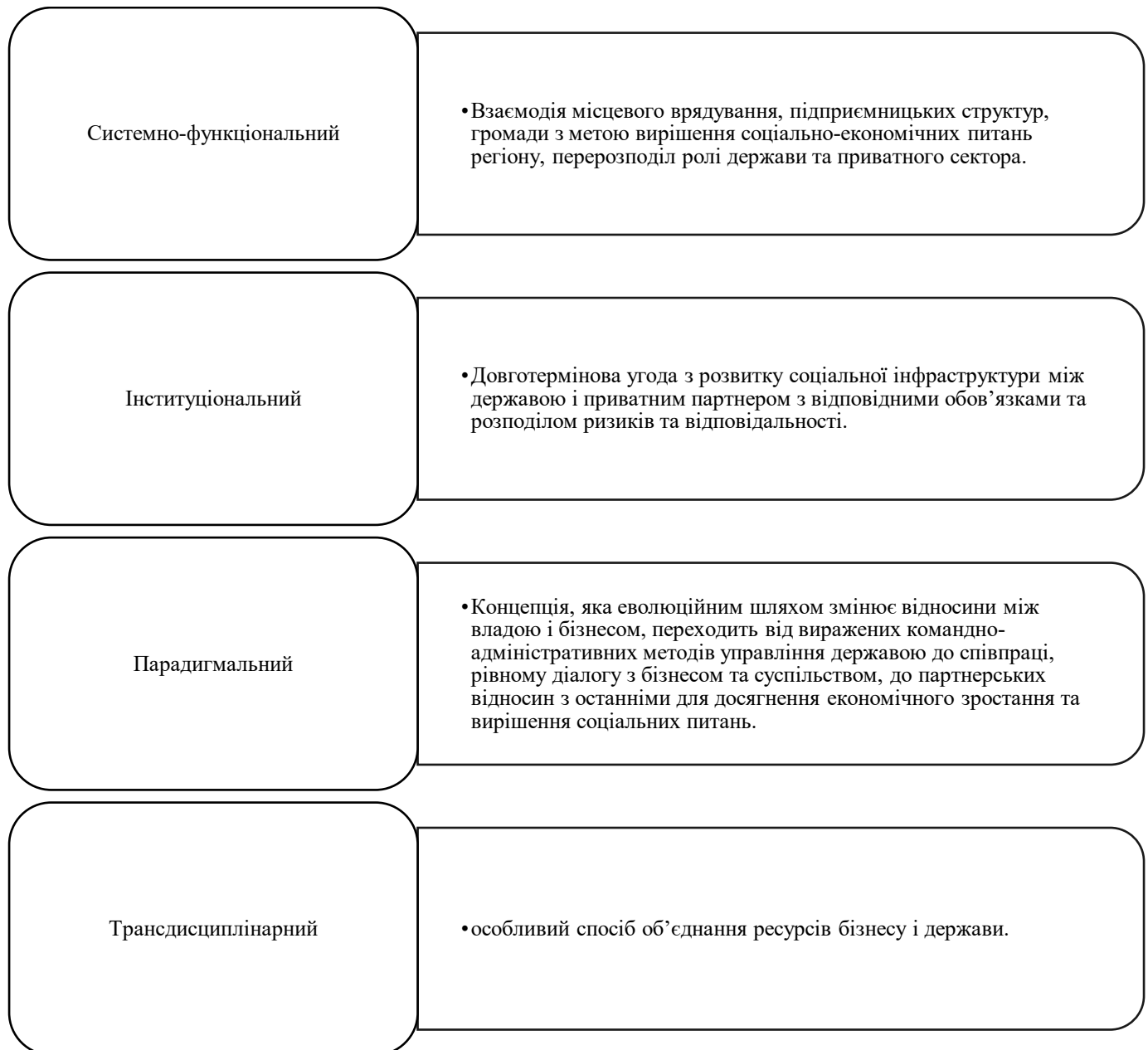

Рис. 1.5 Підходи до визначення поняття публічно-приватного партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [6; 7; 8; 9, с. 31].

Отже, на рисунку 1.5 представлено існуючі у сучасній економічній науці підходи до визначення сутності поняття публічно-приватного партнерства. Як бачимо, публічно-правове партнерство є складною, багатогранною, міждисциплінарною категорією, тож здійснення теоретичного узагальнення сприяє більш належному висвітленню сутності дослідженого явища.

Також у рамках наукового дослідження визначено ключові передумови розвитку стратегічного партнерства. Результати представлені за допомогою графічного моделювання на рисунку 1.6.

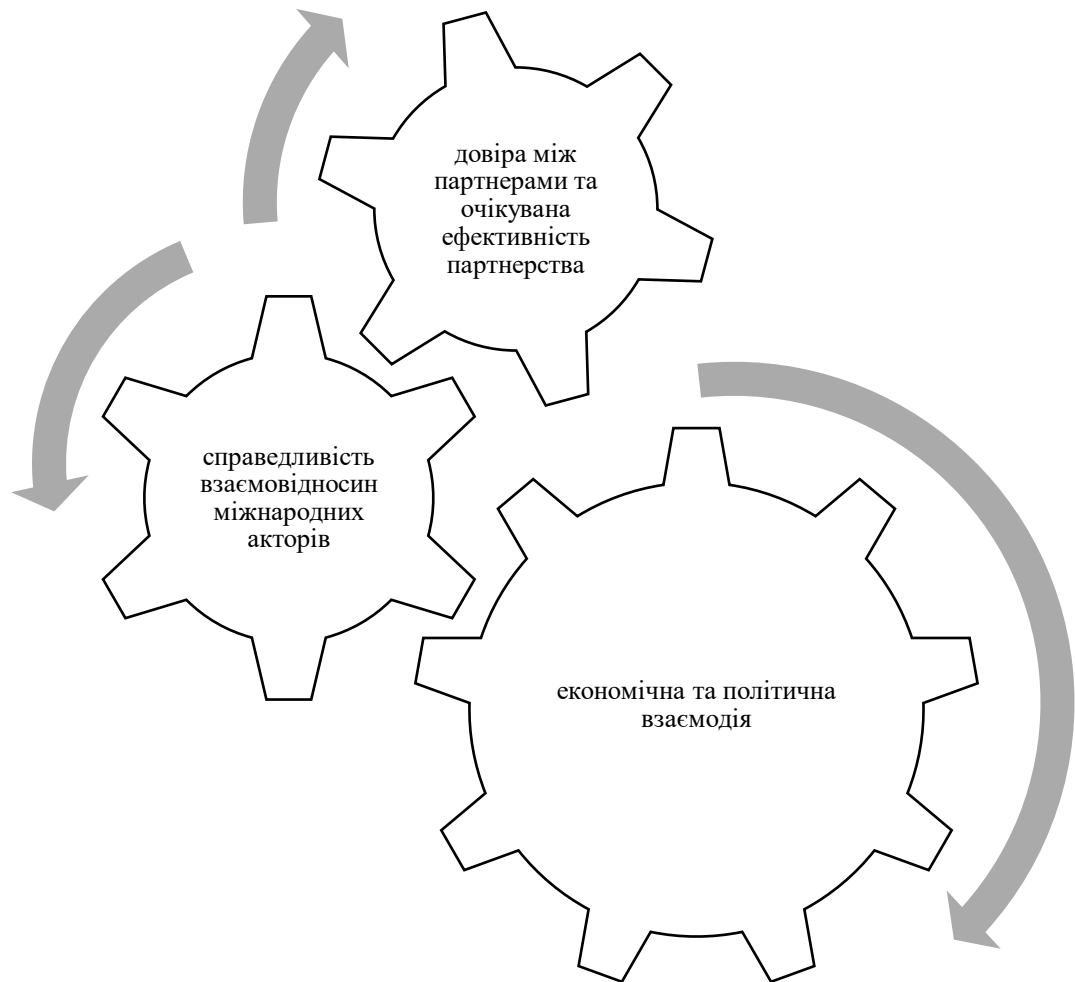

Рис. 1.6 Передумови розвитку стратегічного партнерства

Джерело: розроблено автором.

Отже, на рисунку 1.6 представлено ключові фундаментальні передумови розвитку стратегічного партнерства. Зазначені передумови мають враховуватися і дотримуватися задля ефективності та продуктивності результатів надання стратегічного партнерства. Варто також додати, що існують певні принципи розвитку стратегічного партнерства, які узагальнені та представлені на рисунку 1.7.

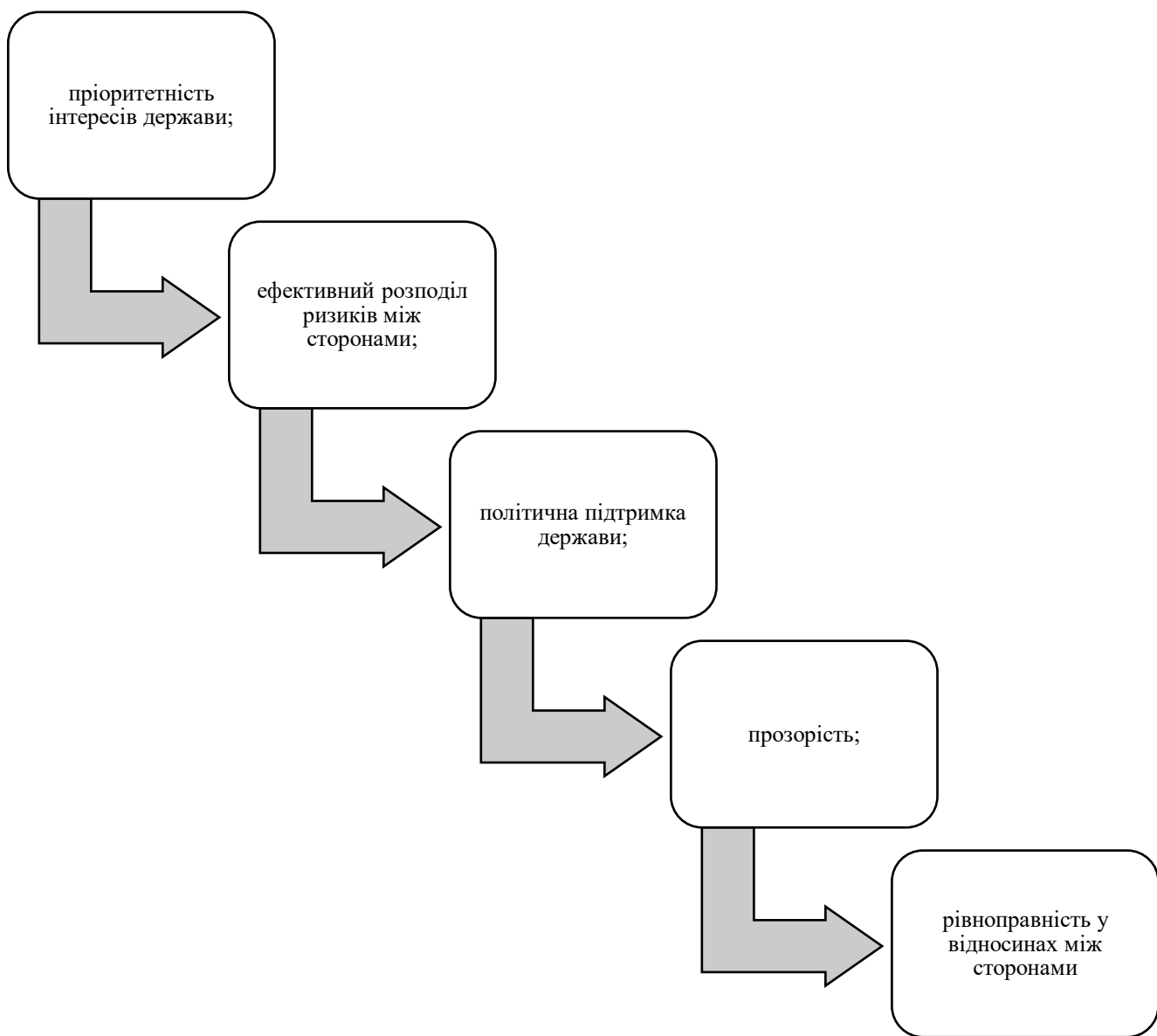

Рис. 1.7 Принципи розвитку стратегічного партнерства

Джерело: розроблено автором.

Отже, на рисунку 1.7 наведені ключові принципи стратегічного партнерства, які розкривають вектори розвитку дослідженого явища. Принципи визначають основні засади розбудови стратегічного партнерства, тому сприяють розкриттю сутності дослідженої наукової категорії. У рамках дослідження зазначеного питання варто розкрити ключові риси стратегічного партнерства, які представлені на рисунку 1.8.

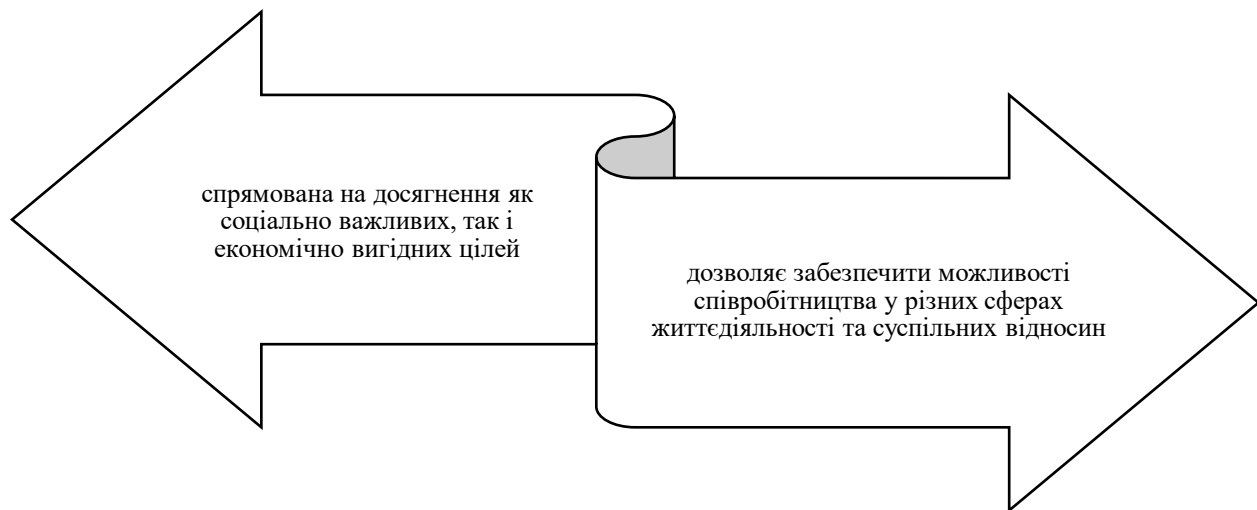

Рис. 1.8 Риси стратегічного партнерства

Джерело: розроблено автором.

Отже, на рисунку 1.8 узагальнені ключові риси стратегічного партнерства, які визначають її особливості та специфічність. З огляду на специфіку стратегічного партнерства, вона має особливий склад, заснований на певних цінностях, які представлені на рисунку 1.9.

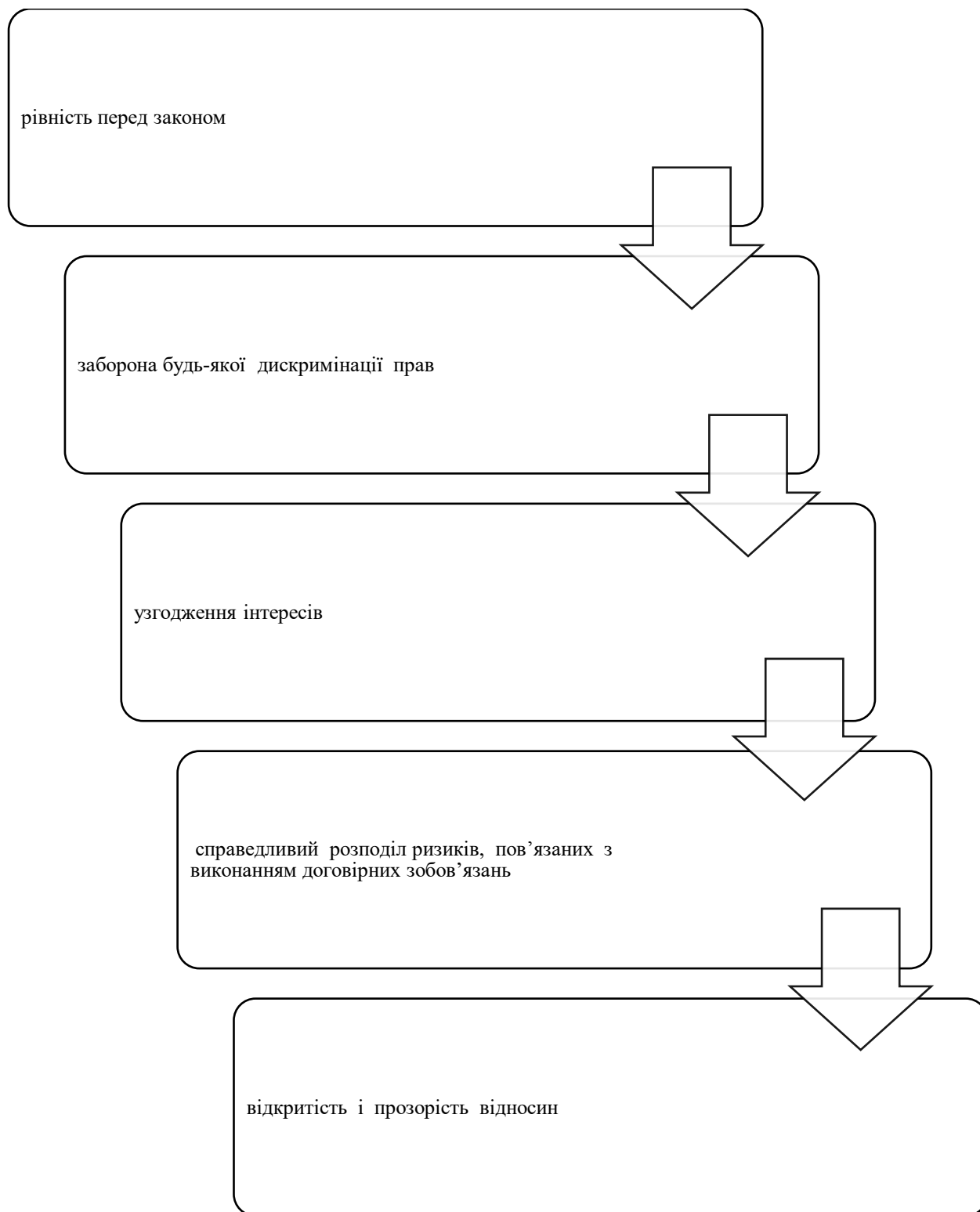

Рис. 1.9 Ключові цінності розвитку стратегічного партнерства

Джерело: розроблено автором.

Отже, на рисунку 1.9 здійснено систематизацію та узагальнення ключових цінностей розвитку дипломатичної підтримки, на засадах яких мають впроваджуватися заходи щодо розвитку та надання стратегічного партнерства та розвиватися відносини між суб'єктами стратегічного партнерства. Зазначені цінності мають бути покладені в основу розвитку стратегічного партнерства.

У рамках дослідження також було визначено ключові функції стратегічного партнерства. Результати дослідження представлені шляхом графічного моделювання на рисунку 1.10.

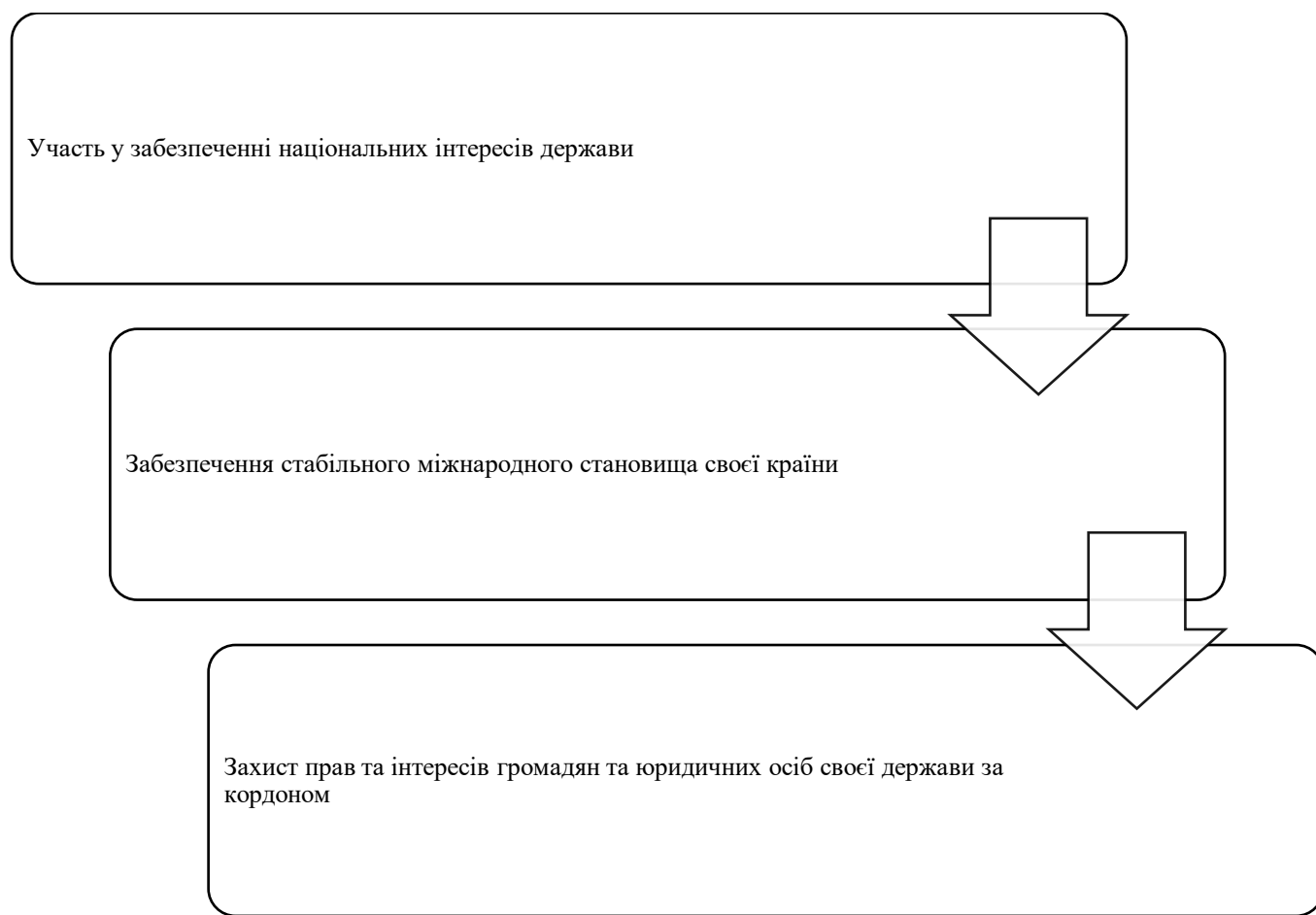

Рис. 1.10 Ключові функції стратегічного партнерства

Джерело: розроблено автором.

Отже, на рисунку 1.10 представлено ключові функції стратегічного партнерства. Дипломатична підтримка, з огляду на покладені на неї функції, відіграє дійсно вагоме значення для розвитку суспільства та держави.

Сучасний рівень розвитку міжнародного співробітництва спрямований на встановлення прямого, стабільного та довгострокового симбіозу виробництва та зовнішньоекономічної діяльності, перетворення зовнішньоекономічного комплексу на динамічну та збалансовану систему виробництва та торгівлі.

Міжнародне співробітництво в рамках єдиної мережі тепер відбувається як через спеціальні угоди про партнерство, так і через міжнародні організації співробітництва, а дослідження засновницьких та економічних принципів спонукали кооперативи в кожній країні стати активнішими в русі міжнародного співробітництва.

Основною метою розвитку програм партнерства є сприяння глобальному розвитку співпраці, захист цінностей і принципів співробітництва, збереження взаємовигідних відносин співпраці, включаючи економічні відносини, а також піклування про розвиток людства. Партнерство підтримує економічний і соціальний прогрес, гендерну та расову рівність, а також мир і безпеку суспільства.

Світовий досвід розвитку партнерства у сферах економіки свідчить про важливу роль програм партнерства в економічному розвитку, особливо в трансформаційних процесах. Достатньо позитивними тенденціями варто характеризувати сучасний стан розвитку програм партнерства. Такі тенденції представлені на рисунку 1.11.

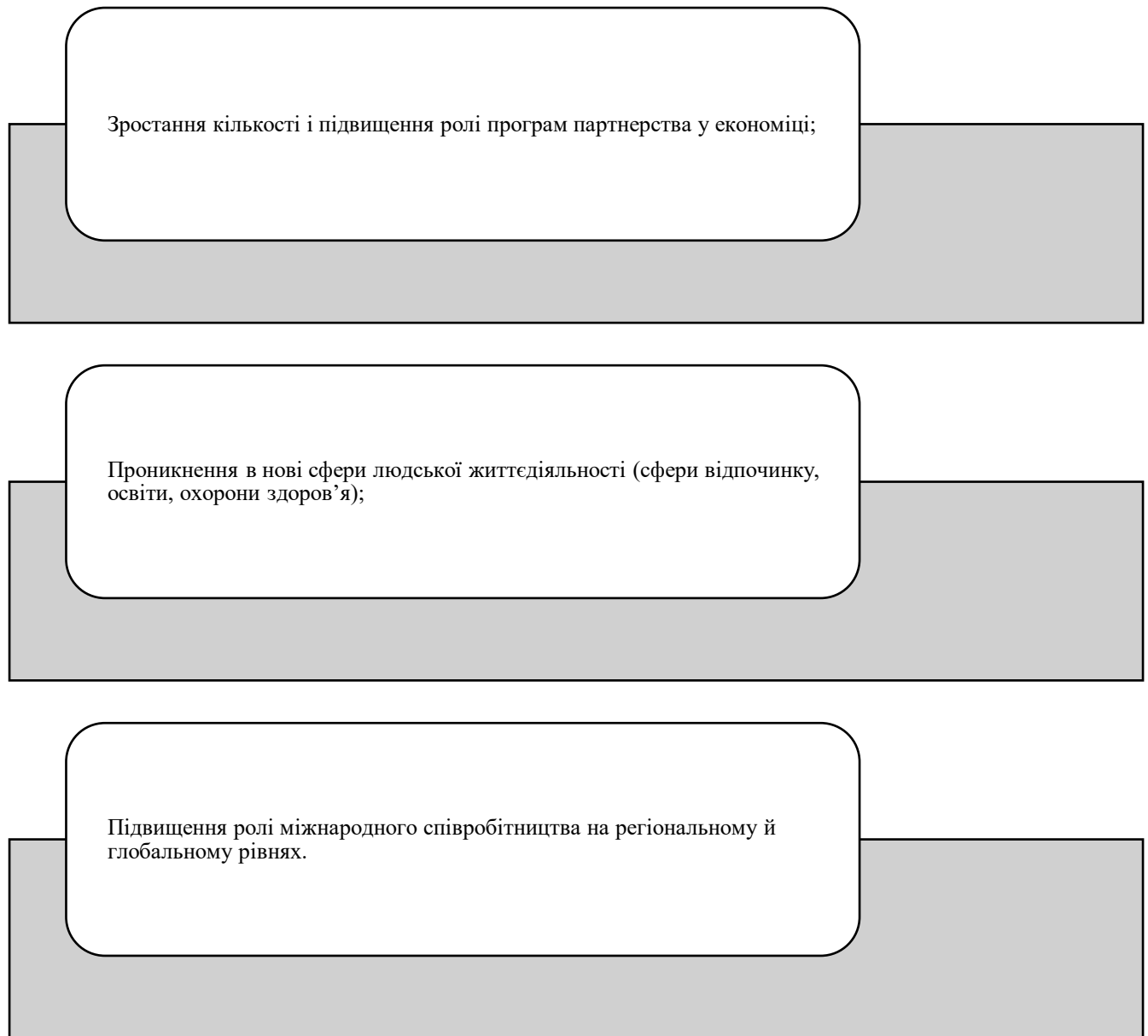

Рис. 1.11 Основні тенденції розвитку партнерства

Джерело: створено автором.

Отже, представлені на рисунку 1.11 тенденції розвитку міжнародної кооперації обумовлюють її еволюцію та появу нових сучасних форм міжнародної кооперації. Основні напрями міжнародної кооперації представлені на рисунку 1.12.

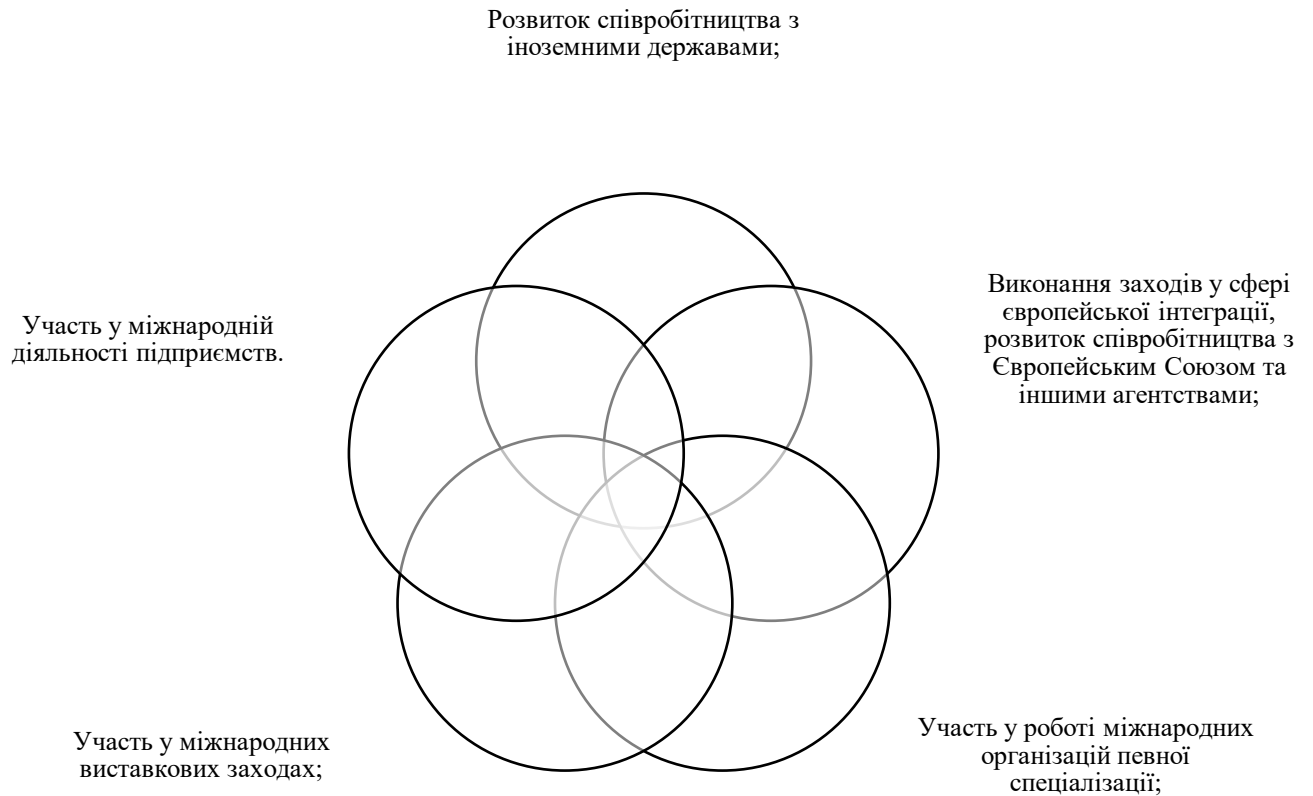

Рис. 1.12 Напрями розвитку партнерства

Джерело: створено автором.

Отже, міжнародне співробітництво в рамках єдиної мережі тепер відбувається як через спеціальні угоди про партнерство, так і через міжнародні організації співробітництва. Основною тенденцією розвитку партнерства є активізація міжнародної співпраці на регіональному та глобальному рівнях.

1.2. Об'єкти розвитку програм партнерства

У зазначеному підрозділі наукового дослідження варто висвітлити ключові складові розвитку програм партнерства з теоретичної точки зору, зокрема більш поглиблено та детально проаналізувати об'єкти розвитку програм партнерства. У рамках дослідження зазначеного питання варто також розкрити ключові риси публічно-приватного партнерства, які представлені на рисунку 1.13.

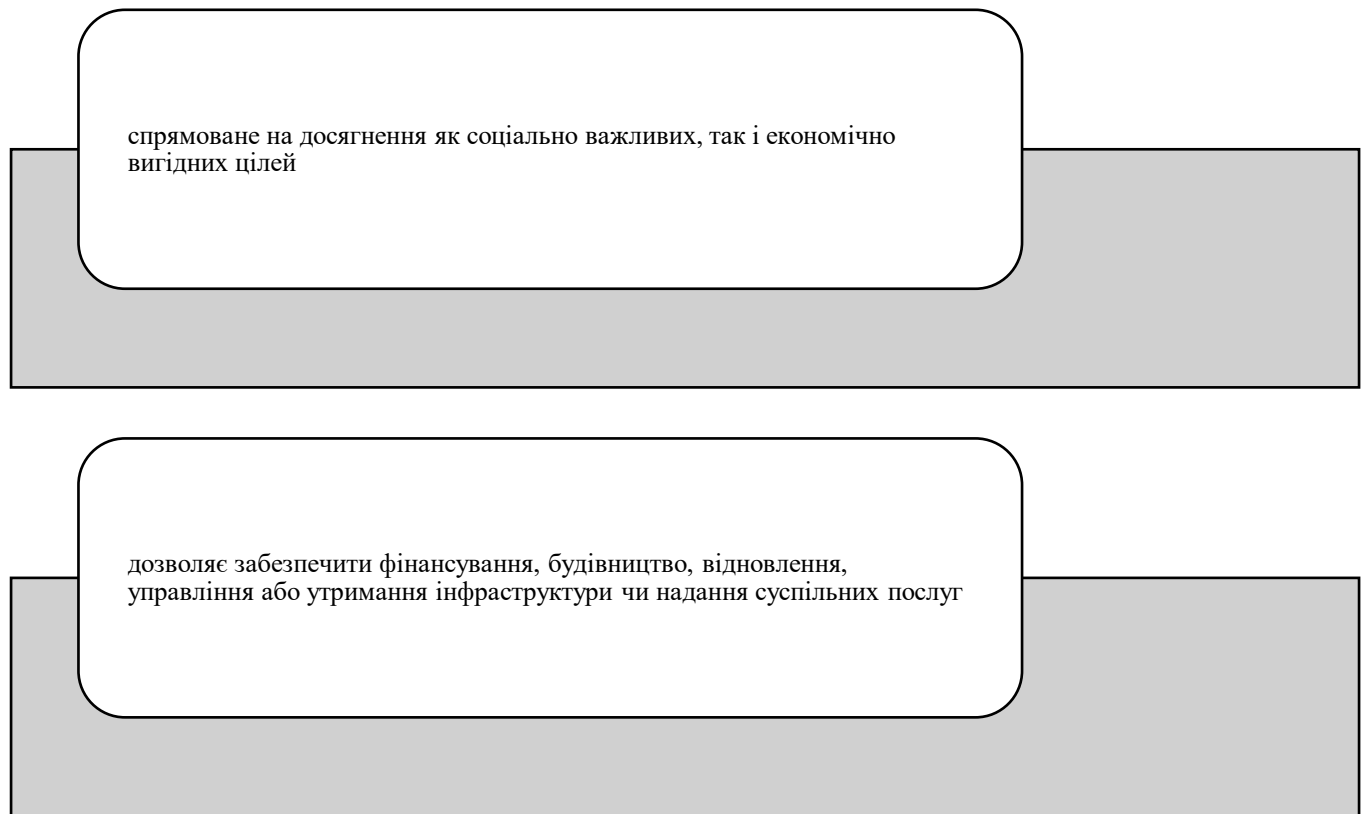

Рис. 1.13 Риси публічно-приватного партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [10].

Отже, на рисунку 1.13 узагальнені ключові риси публічно-приватного партнерства, які визначають його особливості та специфічність. З огляду на специфіку публічно-приватного партнерства, воно має особливий об'єктний склад, тож зазначене питання варто проаналізувати більш поглиблено. Ключові сфери розвитку програм партнерства узагальнені на рисунку 1.14.

виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу;	будівництво (експлуатація) автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури;	машинобудування;
збір, очищення та розподілення води;	охорона здоров'я;	туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт;
забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем;	поводження з відходами, крім збирання та перевезення;	виробництво, розподілення та постачання електричної енергії;
надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом;	виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків;	встановлення модульних будинків та будівництво тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб;
надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я;	управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини;	донорство крові

Рис. 1.14 Сфери розвитку публічно-приватного партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [11, с. 69].

Отже, на рисунку 1.14 узагальнені ключові сфери розвитку публічно-приватного партнерства. Як бачимо, існує достатньо вагома кількість напрямів програм розвитку партнерства. З-поміж кола визначених сфер розвитку публічно-приватного партнерства достатньо багато сфер стосуються надання послуг, що додатково доводить актуальність обраної для наукового дослідження теми. Також варто дослідити ключові принципи розвитку публічно-приватного партнерства, які представлені на рисунку 1.15.

рівність перед законом

заборона будь-якої дискримінації прав

узгодження інтересів

справедливий розподіл ризиків, пов'язаних з виконанням договірних зобов'язань

відкритість і прозорість відносин з урахуванням необхідності захисту інформації, захищеної законом

добросовісна конкуренція

максимальна економічна ефективність

забезпечення високої ефективності управління об'єктами

Рис. 1.15 Ключові принципи розвитку партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [11, с. 69-70].

Отже, на рисунку 1.15 здійснено систематизацію та узагальнення ключових принципів розвитку партнерства, на засадах яких мають впроваджуватися програми партнерства та розвиватися відносини між публічними та/або приватними партнерами. Зазначені принципи мають бути покладені в основу розвитку програм партнерства, у тому числі у сфері послуг. У рамках дослідження також було здійснено теоретичне узагальнення ключових видів програм партнерства, результати представлені на рисунку 1.16.

контракти на управління і експлуатацію	контракти на виконання робіт (надання послуг)	контракти на управління
концесія	договори про спільну діяльність	концесійні моделі
угоди про реалізацію проєктів	відновлення / експлуатація (управління — передача)	проєкти "зеленого поля"
лізингові (орендні) угоди	спільне підприємництво	передача активів

Рис. 1.16 Види програм розвитку партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [12, с. 19].

Отже, на рисунку 1.16 узагальнені ключові види публічно-приватного партнерства, які можуть впроваджуватися програмами партнерства. Зазначені види програм можуть впроваджуватися у рамках розвитку партнерства між окремими суб'єктами такого партнерства. У рамках наукового дослідження також було визначено ключові функції учасників- сторін програм партнерства. Результати представлені на рисунку 1.17.

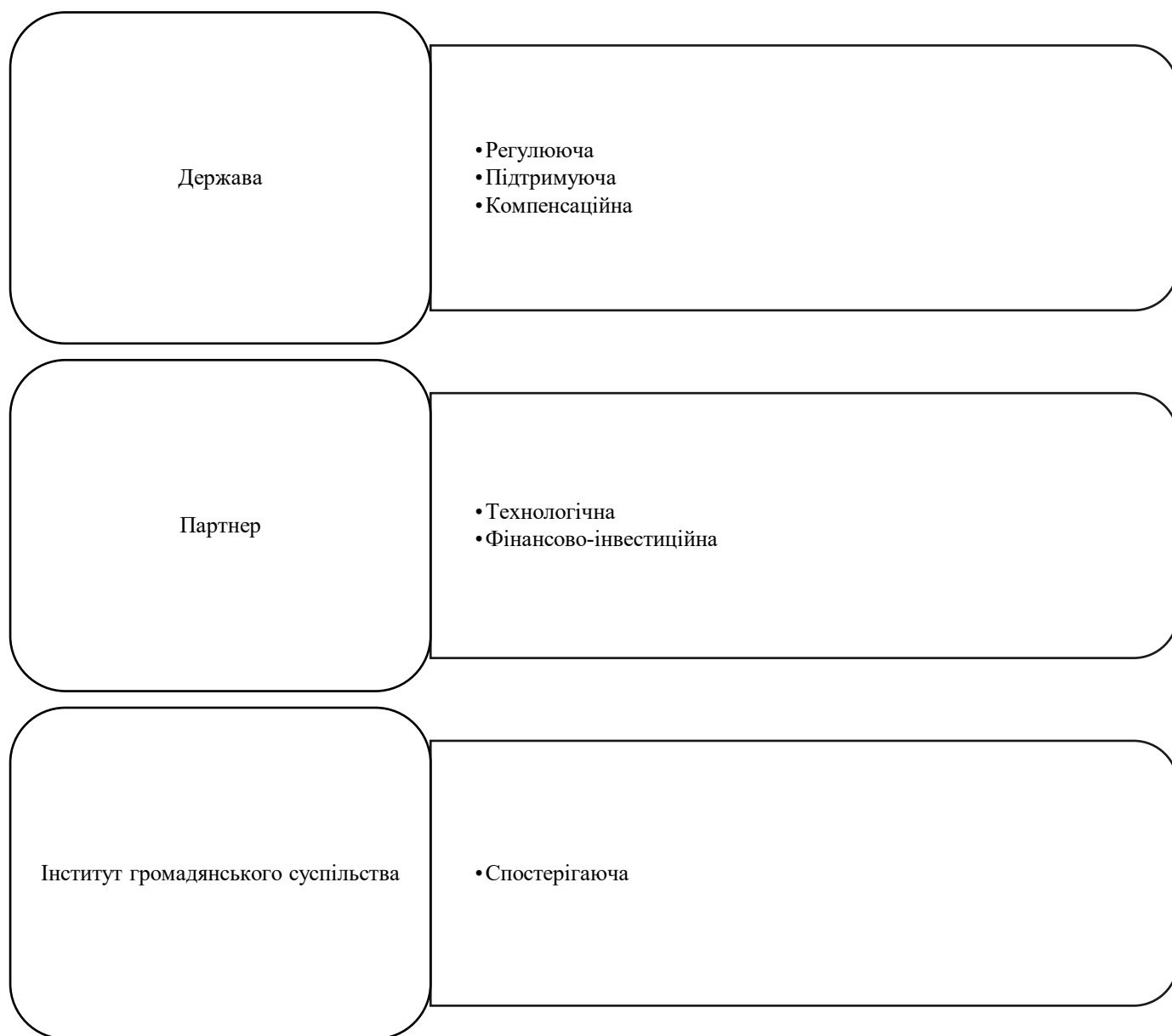

Рис. 1.17 Функції учасників програм партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [13, с. 9].

Отже, на рисунку 1.17 представлено існуючі у сучасній економічній науці функції учасників програм партнерства, залежно від суб'єктного складу. Тож партнерство може бути як публічним, так і приватним, як зовнішнім, так і внутрішнім, і залежно від характеру партнерства визначаються ключові функції учасників програм партнерства.

1.3 Мета розвитку та роль держави у програмах партнерства

У зазначеному підрозділі варто більш поглиблено проаналізувати мету розвитку програм партнерства, їх ключові можливості та переваги, а також роль для держави. Ключові переваги від реалізації програм партнерства представлені на рисунку 1.18.

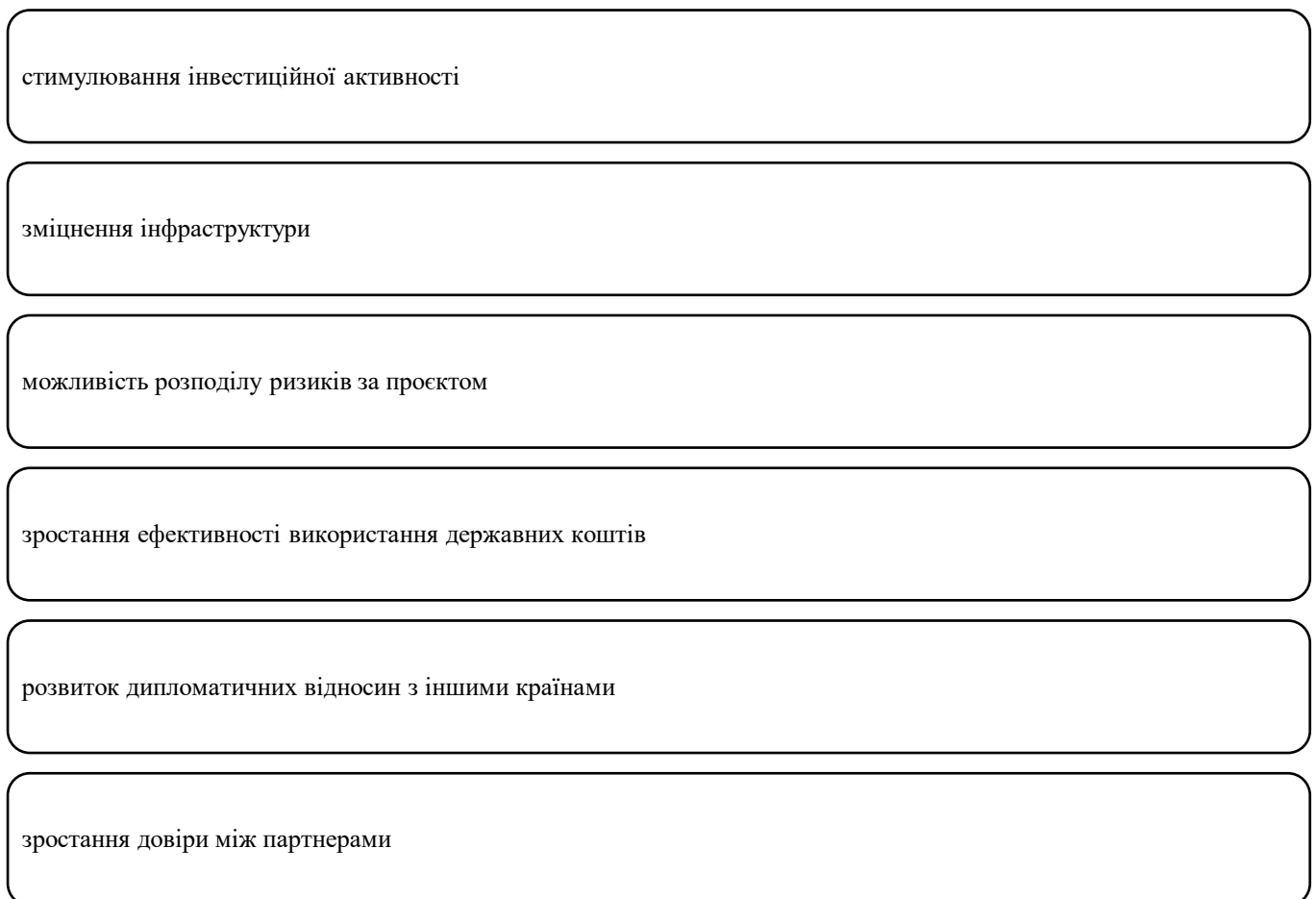

Рис. 1.18 Ключові переваги розвитку програм партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [14, с. 13].

Отже, на рисунку 1.18 узагальнені ключові переваги впровадження програм партнерства. Як бачимо, дійсно існує достатньо багато переваг у розвитку програм партнерства, що робить їх привабливим інструментом розвитку національної та міжнародної економік. Також варто визначити ключові можливості для національної економіки, які можуть з'явитися за рахунок впровадження програм партнерства. Результати представлені на рисунку 1.19.

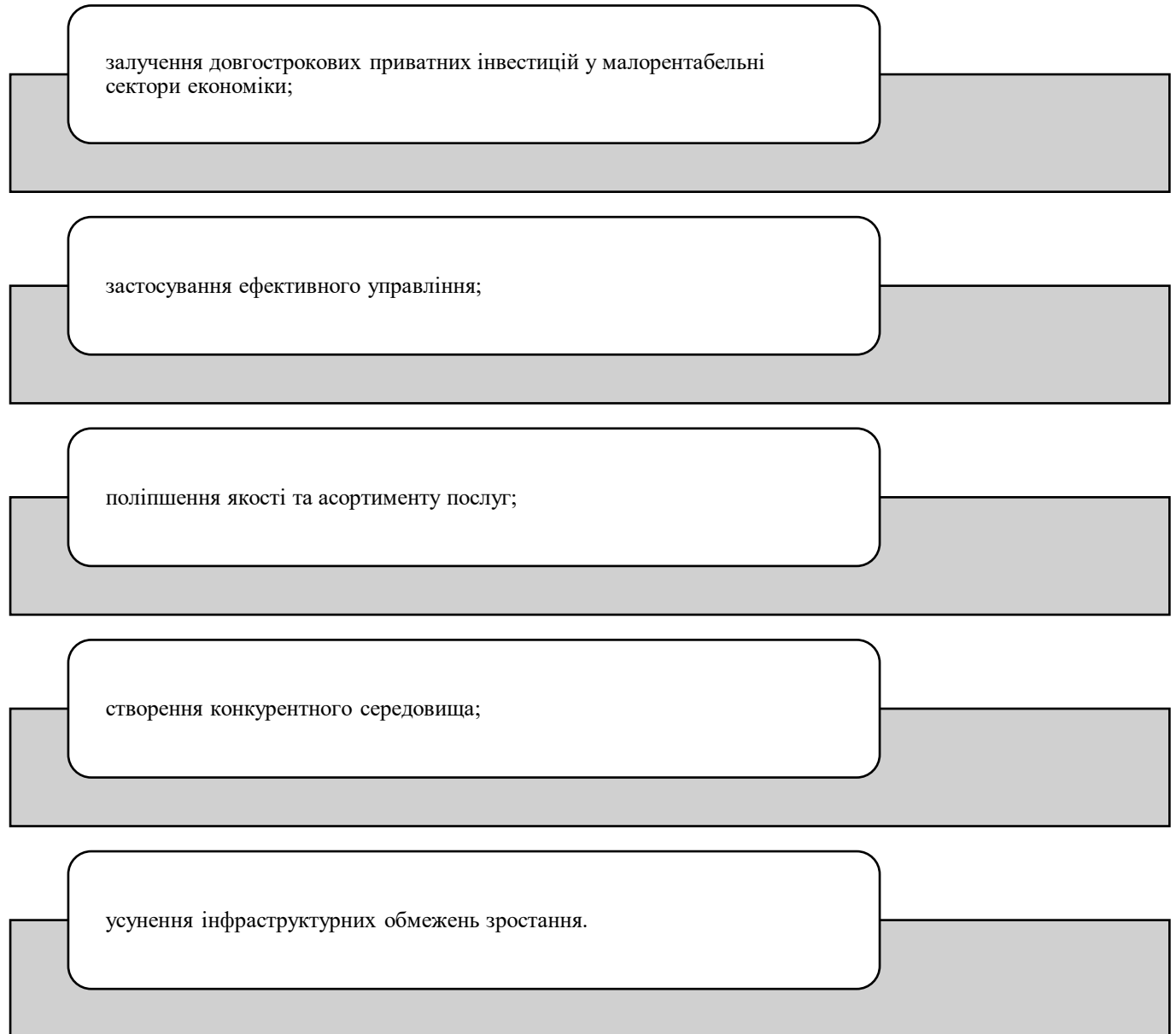

Рис. 1.19 Ключові можливості розвитку програм партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [15, с. 11].

Отже, на рисунку 1.19 узагальнені ключові можливості розвитку програм партнерства для національної економіки. Визначені можливості дійсно роблять програми партнерства привабливим інструментом для розвитку економіки держави. Також у рамках дослідження варто проаналізувати мету розвитку програм партнерства. Результати представлені на рисунку 1.20.

1) стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, зовнішньоекономічних зв'язків міжнародних суб'єктів підприємницької діяльності;

2) створення сприятливих умов для інтеграції економіки в систему світового поділу праці та її максимально можливе наближення до ринкових структур розвинутих країн, оскільки наша структура має певні недоліки, які заважають нашій державі займати певні позиції на світовому ринку;

3) здійснення захисту економічних інтересів в цілому і конкретних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності зокрема;

4) надання однакових можливостей для ефективного господарювання всім суб'єктам підприємницької діяльності, а не окремим елементам бізнесу, який приймає участь у міжнародних відносинах

Рис. 1.20 Мета розвитку програм партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [16, с. 86].

Отже, на рисунку 1.20 узагальнено мету розвитку програм партнерства з позицій національної економіки. Як бачимо, розвиток програм партнерства дає змогу стимулювати структурні зміни в економіці держави, створювати сприятливі умови для інтеграції в міжнародний економічний простір, посилювати захист економічних інтересів та надавати рівні можливості для розвитку. З огляду на мету розвитку програм партнерства, також проаналізуємо роль держави у зазначеному процесі. Результати представлені шляхом графічного моделювання на рисунку 1.21.

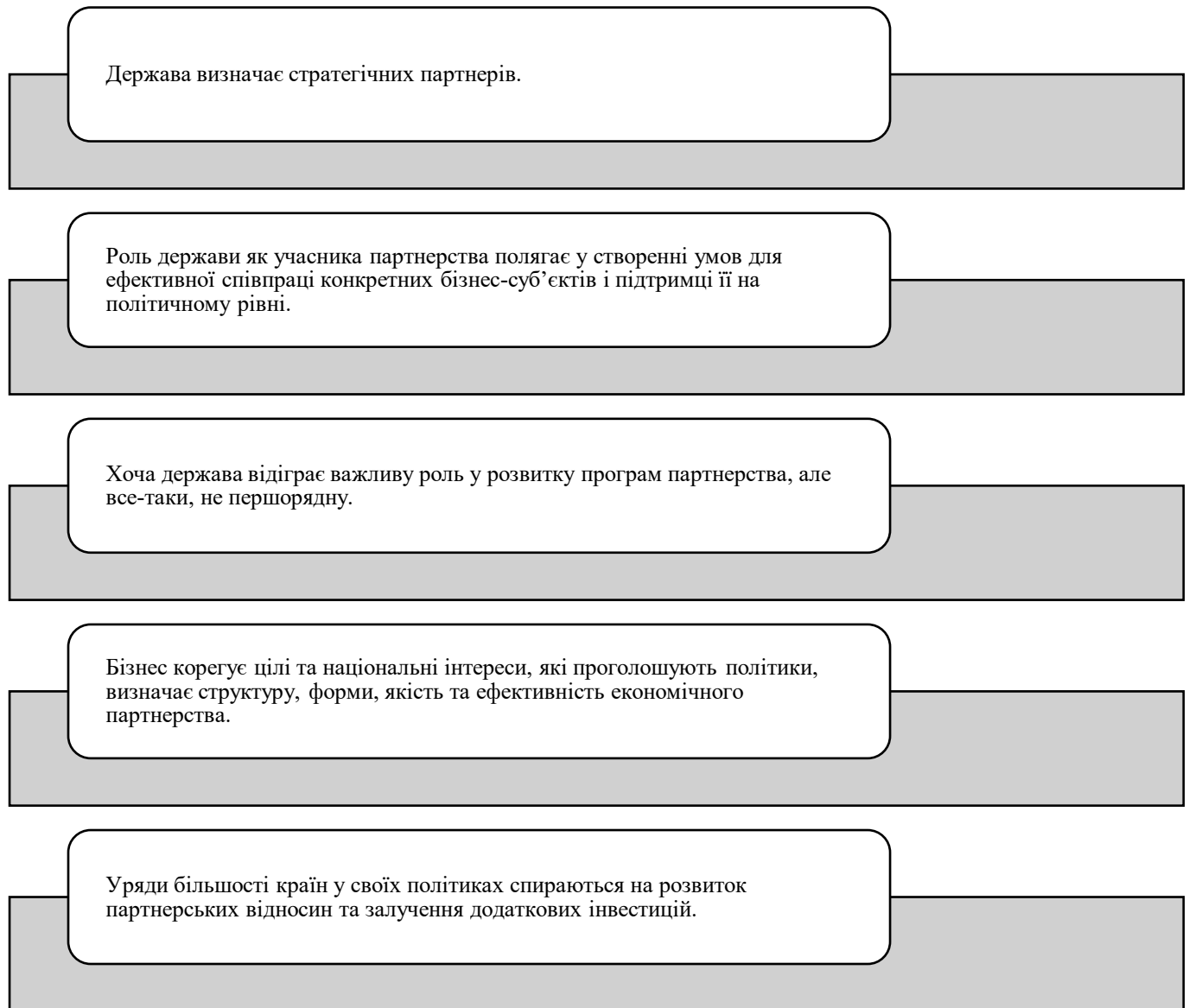

Рис. 1.21 Роль держави у розвитку програм партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [17, с. 111; 18, с. 50].

Отже, на рисунку 1.21 систематизовано та узагальнено думки дослідників економічної науки щодо ролі держави у розвитку програм партнерства. Дійсно погоджуємося, що роль держави є достатньо важливою, проте не є визначальною, оскільки розвиток бізнесу розвиває національну економіку, і, відповідно, визначає нові стратегічні цілі розвитку програм партнерства. Варто також узагальнити ключові цілі стратегічного партнерства. Результати представлені на рисунку 1.22.

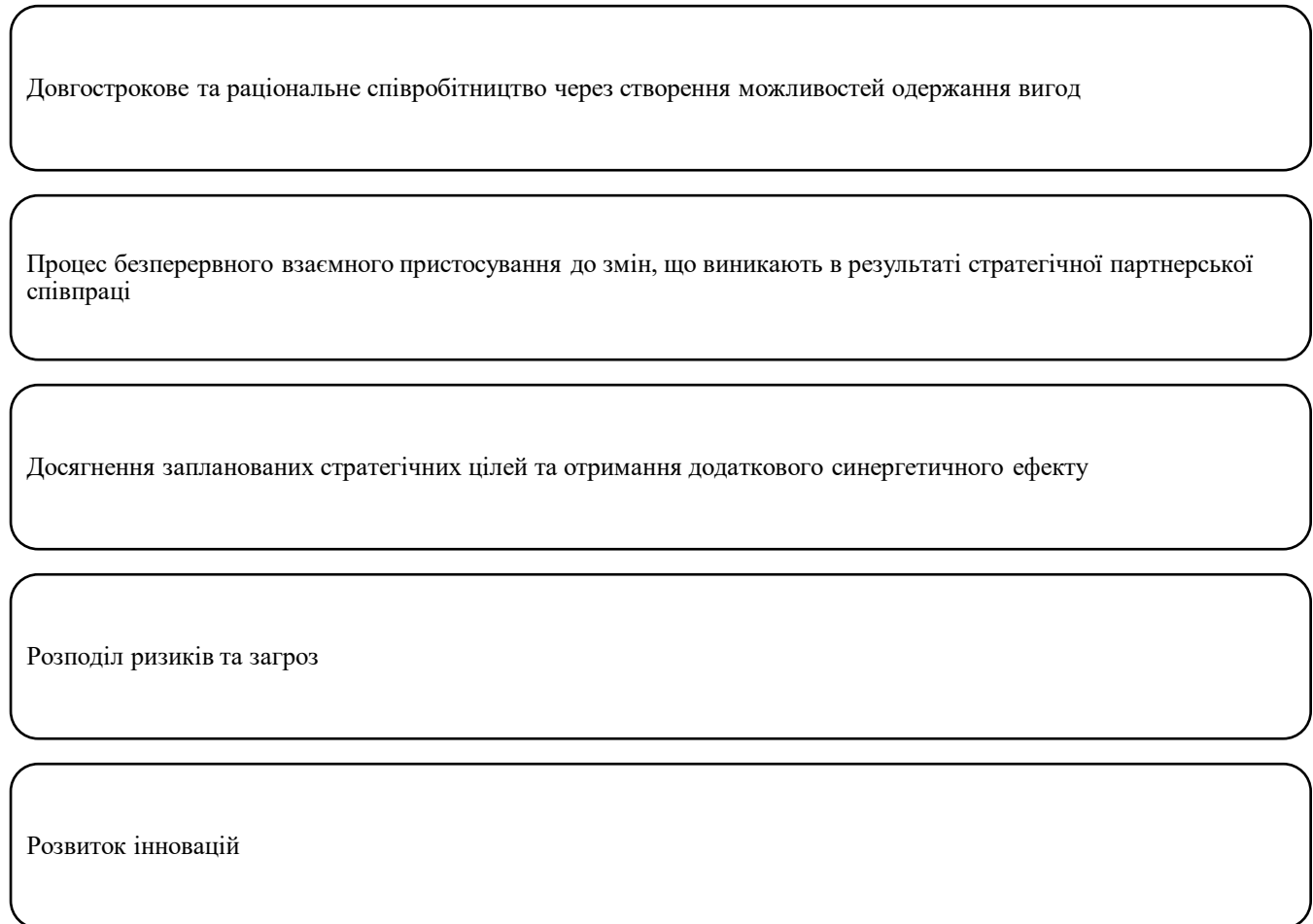

Рис. 1.22 Основні цілі стратегічного партнерства

Джерело: розроблено і складено автором на основі [19, с. 108].

Отже, на рисунку 1.22 узагальнено ключові цілі розвитку стратегічного партнерства. Зазначені цілі розкривають ті переваги та можливості, які може дати національним економікам запровадження програм партнерства.

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи усе вищезазначене, у зазначеному розділі було висвітлено теоретичні засади розвитку програм партнерства. Зокрема, у рамках проведеного наукового дослідження було висвітлено проблематику, передумови та сутність стратегічного партнерства, принципи стратегічного партнерства, які визначають теоретичні засади його розвитку, а також систематизовано та узагальнено підходи до визначення поняття стратегічного партнерства. Результати дослідження довели, що стратегічне партнерство є комплексною, складною, багатогранною, міжгалузевою науковою категорією.

Міжнародне співробітництво в рамках єдиної мережі відбувається як через спеціальні угоди про партнерство, так і через міжнародні організації співробітництва, а дослідження засновницьких та економічних принципів спонукали учасників програм партнерства у кожній країні стати активнішими в русі міжнародного співробітництва. Метою партнерства є сприяння глобальному розвитку, захист цінностей і принципів співробітництва, збереження взаємовигідних відносин співпраці, включаючи економічні відносини, а також піклування про розвиток людства. Партнерство підтримує економічний і соціальний прогрес, гендерну та расову рівність, а також мир і безпеку суспільства.

Розвиток програм партнерства дає змогу стимулювати структурні зміни в економіці держави, створювати сприятливі умови для інтеграції в міжнародний економічний простір, посилювати захист економічних інтересів та надавати рівні можливості для розвитку. Роль держави у розвитку програм партнерства є достатньо важливою, проте не є визначальною, оскільки розвиток бізнесу розвиває національну економіку, і, відповідно, визначає нові стратегічні цілі розвитку програм партнерства.

У рамках наукового дослідження також риси, принципи та сфери розвитку програм партнерства, їх основні види та учасники, функції учасників у рамках впровадження програм партнерства. Також проаналізовано роль держави у

впровадженні програм партнерства, мету впровадження, переваги, можливості та цілі стратегічного партнерства. Проведене теоретичне дослідження доводить дієвість, ефективність, необхідність розвитку програм партнерства як інструменту розвитку національної економіки.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЯПОНІЄЮ У СФЕРІ ПОСЛУГ

2.1 Аналіз українсько-японських відносин

У зазначеному розділі наукового дослідження доцільно проаналізувати сучасний стан розвитку міжнародних відносин між Україною та Японією, особливості українсько-японської економічної та торгівельної співпраці, а також проаналізувати існуючий наразі стан партнерства між обраними для дослідження країнами.

Відносини між Україною та Японією характеризуються відсутністю політичних проблем і розбіжностей у поглядах, спільністю думок і позицій з багатьох актуальних міжнародних питань. Японія рішуче засудила агресію Росії проти України та незаконну окупацію її території та приєдналася до режиму міжнародних санкцій проти Росії [20].

Російсько-українська війна погіршила російсько-японські відносини та посилила потенційну загрозу національній безпеці Японії з боку Росії. Водночас це сприятиме більш впевненому розвитку обороноздатності Японії та позитивно вплине на активізацію співпраці з союзниками та партнерами в Індійсько-Тихоокеанському регіоні.

Варто також додати, що сьогодні Україна та Японія демонструють взаємну зацікавленість у зміцненні двостороннього співробітництва. Основою для побудови міцного та глибокого партнерства є спільні цінності та виклики, з якими країни стикаються сьогодні. Політичні відносини між Україною та Японією мають потенціал для поширення на безпековий вимір. Це дозволить двостороннім відносинам вийти на стратегічний рівень.

На нашу думку, доцільно також поглибити безпековий діалог між країнами, розвивати співпрацю з питань міжнародного права, розвивати правові механізми для вирішення нагальних спільних для Японії та України проблем безпеки. Море, перш за все свобода судноплавства. Враховуючи зацікавленість Японії у співпраці з Україною, особливо в рамках багатосторонніх форматів, бажано розглянути можливість залучення Японії до співпраці з нами, особливо в цих форматах.

Незважаючи на географічну віддаленість, економічне та торговельне співробітництво між Україною та Японією розвивається і може вийти на якісно новий рівень, головним чином за рахунок створення міждержавних зон вільної торгівлі. Тісніше економічне співробітництво в найбільш перспективних напрямках, таких як сільське господарство, енергетика, пожвавить політичну взаємодію та позитивно вплине на позиції Японії в Європі та позиції України в Азії.

Японія продовжує залишатися перспективним торгово-економічним партнером як впливовий член великих міжнародних організацій, включаючи G7, МВФ і ОЕСР, а також як одна з основних міжнародних держав-кредиторів і центр іноземних інвестицій. Це створює сприятливе підґрунтя для розвитку багатьох векторів співпраці, особливо в торговельно-економічній, науково-гуманітарній, освітній та інших сферах.

Японія пропонує Україні значну технічну та фінансову допомогу, як безпосередньо, так і в рамках проектів міжнародних організацій, з метою зміцнення демократичних інститутів, впровадження адміністративних та економічних реформ, розвитку культури, освіти, охорони здоров'я та інфраструктури. технічна та фінансова підтримка.

Також у рамках наукового дослідження систематизовано та узагальнено хронологію розвитку політичних відносин між Україною та Японією. Результати представлені шляхом графічного моделювання на рисунку 2.1.

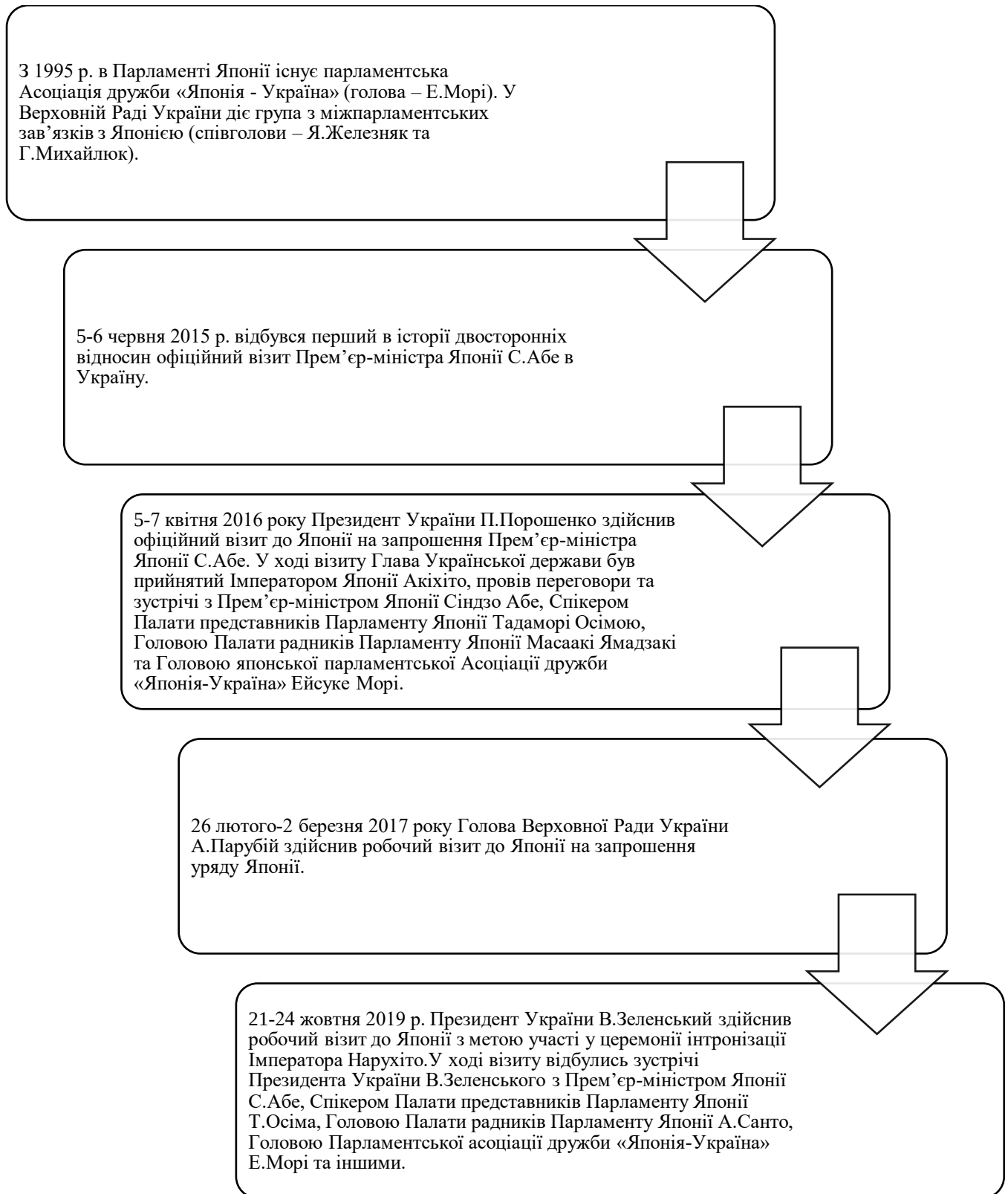

Рис. 2.1 Хронологія розвитку політичних відносин між Україною та Японією

Джерело: розроблено і складено автором на основі [20; 21].

Отже, аналіз рисунку 2.1 підтверджує, що останніми роками політичні контакти між двома країнами розвивалися динамічно. У ході розвитку політичних відносин між Україною та Японією японська сторона підтвердила незмінність політики Японії щодо відстоювання суверенітету та територіальної цілісності України, заохочує українську владу до здійснення комплексних реформ в Україні, високо оцінує та підкреслює готовність підтримувати реформи та розвивати міжнародне співробітництво.

Спільність підходів і позицій щодо вирішення багатьох нагальних міжнародних проблем та відсутність ознак проблем у політичній сфері співробітництва між Україною та Японією сприятиме подальшому зміцненню наявного потенціалу двох країн, створенню міцного фундаменту для сприяння та розвитку відносин.

Варто зазначити, що договірно-правову основу двосторонніх відносин між Україною та Японією закладено підписанням обміну листами керівників зовнішньополітичних відомств двох країн, зокрема між колишнім СРСР і Японією. Тож існує певна договірна база розвитку міжнародного співробітництва між обраними для дослідження країнами.

Зазначимо також, що Японія визнала незалежність України 28 грудня 1991 року. 26 січня 1992 року встановив дипломатичні відносини з Японією. Посольство України в Японії було зареєстровано у вересні 1994 року та офіційно відкрито 23 березня 1995 року. Зазначене було здійснено під час офіційного візиту Президента України до Японії за участю Міністра закордонних справ України Удовенка Г.Й.

У рамках наукового дослідження також було здійснено систематизацію та узагальнення даних про призначення Послів України в Японії. Результати представлені на рисунку 2.2.

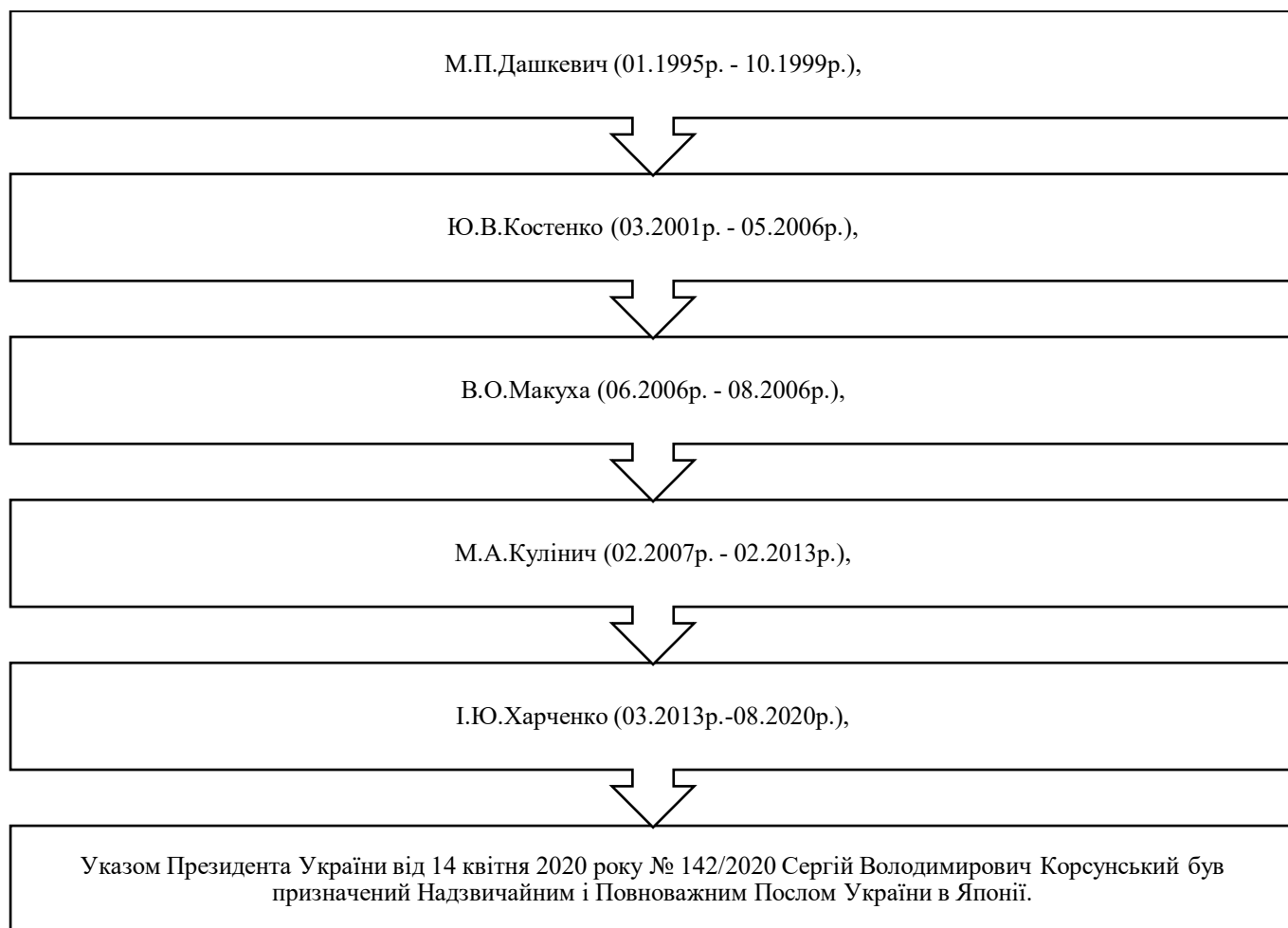

Рис. 2.2 Хронологія призначення Послів України в Японії

Джерело: розроблено і складено автором на основі [21].

Отже, на рисунку 2.2 представлено аналітичне узагальнення періодизації призначення Послів України в Японії. Як бачимо, розвиток міжнародних дипломатичних відносин між Японією та Україною супроводжує історію розвитку нашої держави. Тож дійсно закладено міцний фундамент для розвитку міжнародного співробітництва у сфері послуг між Україною та Японією.

Варто також додати, що Японія була однією з країн, яка найактивніше підтримувала Україну в російсько-українській війні. Відразу після вторгнення країни-агресора на територію нашої держави Японія рішуче засудила зазначене як порушення міжнародного права, яке похитнуло основи міжнародного порядку не

лише в Європі, а й в Азії. Діючи спільно з країнами G7, Японія запровадила безпрецедентну серію санкцій проти Російської Федерації.

Щодо підтримки Японією України, також держава виділила Україні 200 млн. дол. гуманітарної допомоги та 100 млн. дол. пільговий кредит [22, с. 12]. Японія зазвичай не постачає продукцію оборонного призначення до країн-учасниць військових конфліктів, але постачання українській армії бронежилетів, сталевих шоломів, зимового одягу, наметів, біноклів, ліхтариків, медичного обладнання тощо стало дійсно вагомою підтримкою для нашої держави.

Підтримка України та жорстка позиція щодо країни-агресора, по-перше, демонструє відданість ліберальним цінностям, таким як демократія, права людини, ринкова економіка, яких дотримується Японія разом зі своїми союзниками та партнерами, а по-друге, демонструє спроможність відігравати активну роль на міжнародній арені як один із світових центрів сили.

Для України Японія є глобальним партнером в азіатському регіоні, який зазначений у Стратегії зовнішньої політики України до 2021 року. Для Японії Україна є невід'ємною частиною концепції «Арки свободи та процвітання», розробником якої є нинішній віце-голова Ліберально-демократичної партії Японії Таро Асо. Відповідно до основних елементів концепції, Японія зацікавлена не лише у двосторонньому співробітництві з Україною, а й у багатосторонніх формах, таких як ГУАМ. Водночас Україні існує доцільність розглянути можливість залучення Японії до співпраці з новими багатосторонніми платформами, такими як Люблінський трикутник [22, с. 12].

Японію насамперед цікавить Україна як європейська демократія, віддана універсальним ліберальним цінностям і принципам міжнародного права. Тому наша країна є частиною стратегії Японії щодо розширення кола міжнародних партнерів і політичних однодумців. Крім того, наша держава не входить до сфери геополітичного впливу Китаю. Загалом відносини Японії з Україною все частіше розглядаються в ширшому контексті відносин з Європою, і головне очікування японців від України

полягає в тому, що європейські відносини Японії є важливим фактором регіональної стабільності та інтеграційних процесів.

У рамках дослідження також було систематизовано та узагальнено стратегічні орієнтири Японії щодо розвитку дипломатичних відносин з Україною. Результати представлені на рисунку 2.3.

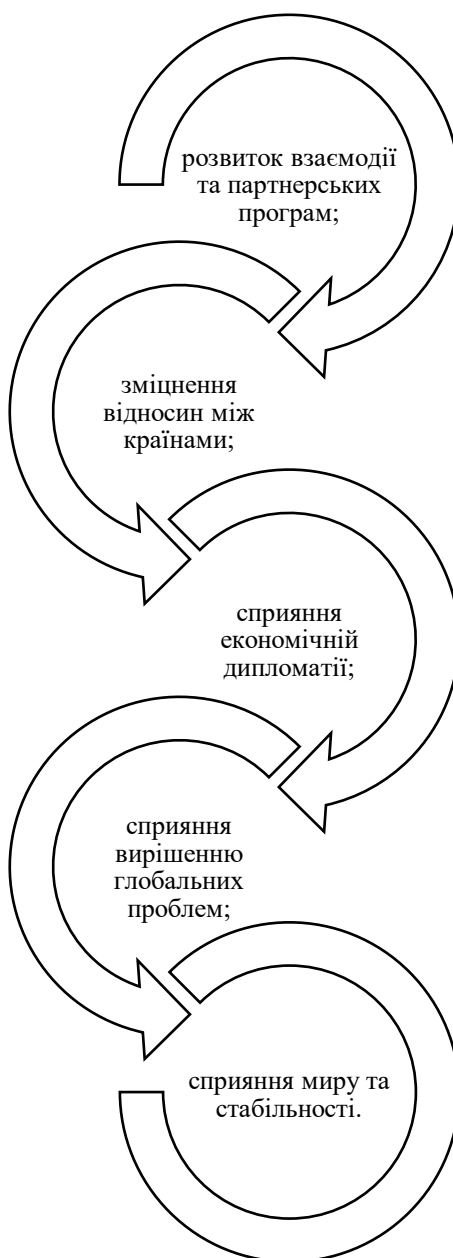

Рис. 2.3 Стратегічні орієнтири розвитку відносин між Україною та Японією

Джерело: розроблено і складено автором на основі [23, с. 90-91].

Отже, на рисунку 2.3 представлено ключові стратегічні орієнтири розвитку відносин між Японією та Україною. Зазначені орієнтири створюють міцний фундамент для розвитку економічної співпраці між країнами, а також співробітництва в рамках програм партнерства.

Щодо розвитку українсько-японських відносин на сучасному етапі, варто додати, що зіткнувшись з російським вторгненням, у березні 2022 року столичний уряд Токіо відкрив консультаційний центр для українських біженців на чолі з губернатором Токіо Юріко Койке. Консультаційний центр доступний українською, російською, англійською та японською для початківців.

Довідкове бюро у Японії надає інформацію, необхідну для комфортного перебування українських біженців в Токіо, а також направить до інших довідкових бюро, якщо потрібно. Столична влада Токіо вже підготувала 100 столичних житлових одиниць (міських квартир) для українських біженців, а в майбутньому планує збільшити кількість до 700 одиниць.

Місто Осака також почало надавати допомогу українцям у першій половині березня 2022 року. Керівництво міста Осака зустрілося з 84 українцями, які проживають в Осаці, щоб запитати, чого вони потребують і чого хочуть. Багато українців хочуть привезти свої родини до Японії. Тому 17 березня влада міста Осака повідомила, що підготувала 50 житлових будинків і створила консультаційний центр, щоб українці могли консулюватися з таких питань, як працевлаштування дорослих і навчання дітей.

Таким чином, відносини між Україною та Японією вільні від політичних проблем і розбіжностей у поглядах і характеризуються спільністю поглядів і позицій з багатьох актуальних міжнародних питань. Японія рішуче засуджує агресію держави-агресора проти України та незаконну окупацію нею території нашої країни та приєдналася до режиму міжнародних санкцій проти країни-агресора.

Для подальшого поглиблення двосторонніх відносин, які наразі підтримуються на найвищому рівні та активно розвиваються, необхідно розуміти та враховувати історію контактів між громадами України та Японії. Перш за все, важливо зазначити, що перші контакти між українцями та японцями відбулися на території сучасної південної України. У 1885 році в Одесі було розміщено японське представництво, а з 1902 по 1937 рік тут діяло Генеральне консульство Японської імперії.

У 1897 році Олександр Ракшеєв, місцевий бізнесмен і почесний консул Японії, організував в Одесі виставку японської промислової продукції, включаючи багато традиційних творів мистецтва, таких як меблі, посуд, труни, складні ширми, ліхтарі, папір, шовк і текстиль. Виставка стала важливою іміджевою подією в контексті впровадження японської культури на сучасному українському просторі та започаткування міжкультурного діалогу між Україною та Японією.

Важливу роль у налагодженні відносин з представниками японської держави відіграв український історик, журналіст, далекосхідний громадсько-політичний діяч із Харківщини, автор монографії «Україна» Іван Світ (1897-1989). І. Світ був редактором української газети «Маньчжурський вісник», яка прагнула поширити ідею українського визвольного руху серед представників японської влади в Маньчжурії. До його діяльності У 1933 році українцям було повернуто будівлю Національних Зборів України, центр української діяльності в місті Харбін.

Ще одним напрямом співпраці стали візити японських офіційних осіб в Україну та дипломатичні контакти. У 1917 році японське посольство в Петрограді направило до Києва дипломатичну місію на чолі з військовим аташе посольства, який у 1948 році став прем'єр-міністром Японії.

Культурний контакт між Україною та Японією розвинувся завдяки візиту до Японії Української театральної трупи під проводом К. Кармелюка-Каменського у 1916 р. з виставами в Токіо, Йокогамі, Кобе та Камакурі. Відомо також, що так було і на початку 20 століття.

Український письменник, педагог і есперантист Василь Єрошенко (1889-1952) навчався і працював в Японії, публікував оповідання японською мовою. Був постійним відвідувачем кафе «Накамурая», де збиралися японські художники, зокрема Цуне Накамура, який написав портрет В. Єрошенка. Цей витвір мистецтва вважається культурним надбанням Японії і є одним з найвідоміших експонатів Національного музею сучасного мистецтва Токіо. Завдяки В. Єрошенку борщ є в меню цього кафе, і його досі можна скуштувати в оновленому будинку Nakamura в токійському районі Сіндзюку. Автопортрет В. Єрошенка знаходиться в галереї Салон-музею Накамури.

У 1920–1922 роках в Японії перебував ще один український художник – Давид Бурлюк, якого називають «батьком футуризму». Він активно відвідував Японію на виставках і деякий час жив на островах Осіма і Огасавара. Одна з його робіт зараз знаходиться в колекції Музею сучасного мистецтва Канагава.

Водночас відомий японський йокодзуна українського походження Кокі Тайхо (1940-2013), він же Іван Боришка, можна розглядати як справжній символ дружби між двома країнами. Тайхо, чиє справжнє ім'я Кокі Ная, народився в Карафуто на острові Карафуто, який раніше був частиною Японії. Мати Кійо Ная була японкою, а батько Марк'ян Боришко – із села Лунівщина (тепер Харківської області).

Японія визнала незалежність України 28 грудня 1991 року, а дипломатичні відносини були встановлені 26 грудня 1992 року. У березні 1995 р. зафіксовано візит офіційних осіб до Президента України Л. Кучми, Президента України В. Ющенко у липні 2005 р. У січні 2011 року візит до Японії здійснив Президент України В. Янукович відвідав і, серед іншого, нагородив орденом «За заслуги» III ступеня. Кокі Ная (Івана Борисіца, 1940-2013) - видатного борця. У 2011 році, після аварії на АЕС у Фукусімі, уряд Японії відновив візити в Україну для отримання досвіду щодо ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 1986 року.

Українсько-японські відносини сягають початку XX століття, коли значна частина українців брала участь у російсько-японській війні 1904-1905 років. У 1914-1916 і 1920-1921 роках навчався і працював в Японії письменник, символіст, український есперантист В. Єрошенко (1890-1952). Три збірки його оповідань, написаних японською мовою, були видані в Токіо в 1921 і 1924 роках. «Епізод» «Останнє зітхання» «За народ». Кінець 1920-х – початок Протягом 1930-х років Державний центр УНР підтримував контакти з японською військовою спільнотою.

Згідно з офіційною статистикою міграційної служби Японії, станом на липень 2020 року в країні проживає 1940 громадян України [24]. За даними японської статистики, близько чверті українців приїжджають до Японії на роботу. Більшість громадян України живуть в Японії сім'єю і мають постійне місце проживання. При цьому остання категорія громадян також є в основному зайнятими і користується всіма правами та соціальними благами, якими користуються громадяни Японії. Велика кількість громадян України, які в'їхали до Японії за робочими візами, – це висококваліфіковані спеціалісти, ІТ-спеціалісти, дослідники, дослідники, митці.

Основні осередки української громади в Японії розташовані в Токіо, Йокогамі (префектура Канагава), Нагої (префектура Айчі), Кіото та Осаці (регіон Кансай). У Токіо діє українська громада «Кураяні» та українська недільна школа «Герельце», яка відкрилася у 2009 році. Японсько-українська культурна асоціація в Нагої була створена в лютому 2018 року та офіційно зареєстрована. У містах Токіо та Нагоя регулярно проходять мегамарші з вишиванками на чолі з громадою. Українська громада також бере активну участь у культурних заходах Японії, спрямованих на популяризацію України. У вересні 2019 року в Токіо відкрилася українська школа розвитку дитини «Хробачок».

Шлях налагодження дипломатичних відносин між Україною та Японією був довгим і важким, але й сьогодні офіційні заяви називають Японію не лише союзником, а й одним із найближчих друзів України в Азії. Японія підтримує суверенітет і територіальну цілісність України в умовах російської агресії. Між основними

японськими партіями немає розбіжностей щодо України, і більшість громадян Японії не ставить під сумнів відповідальність Росії за війну в Україні.

Японія є важливим партнером України в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, і Японія прагне зміцнювати взаємовигідні багатосторонні обміни в політичній, торгово-економічній, науково-технічній, гуманітарній та багатьох інших практичних сферах. За час дипломатичних відносин між двома країнами надзвичайно активними є двосторонні контакти на парламентському рівні. Українські та японські парламентарії за ці роки відвідували один одного десятки разів. Із січня 2011 року Україна та Японія позиціонують свої двосторонні відносини на рівні глобального партнерства, що передбачає обміни з широкого кола міжнародних питань.

Для досягнення поставлених цілей необхідно зміцнювати нашу країну, забезпечуючи прискорення суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку України. Якісно нова національна політика, спрямована на ефективний захист національних інтересів в економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах, комплексне реформування системи національної безпеки, створення ефективного сектору безпеки і оборони України. Нове зовнішньополітичне позиціонування України у світі з урахуванням нестабільності режиму глобальної безпеки. Тому Японія стає надійним партнером України у всіх вищезазначених напрямках.

Таким чином, історія українсько-японських відносин – це історія дружби, довіри та співпраці. Представлені видатні особистості та багато інших зробили вагомий внесок у розвиток відносин між народами України та Японії. Для подальшого поглиблення двосторонньої співпраці українці та японці повинні розуміти, що наші народи були сусідами в минулому, що у нас багато спільного, що ми поділяємо загальнолюдські демократичні цінності.

2.2 Аналіз досвіду українсько-японської економічної та культурної співпраці

У зазначеному підрозділі наукового дослідження варто більш детально проаналізувати існуючий досвід співпраці між Україною та Японією у різних сферах надання послуг, зокрема економічній, торгівельній, культурній сферах. Щодо питання торгівельно-економічного співробітництва, у 2015 році між Україною та Японією було підписано Угоду про заохочення інвестицій та взаємний захист, а у 2016 році між Україною та ЄС було створено поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі в рамках Угоди про асоціацію. Український ринок став більш привабливим для японських компаній з точки зору інвестицій і торгового обігу.

Японія є впливовим членом великих міжнародних організацій, включаючи G7, МВФ і ОЕСР, і залишається перспективним торговельно-економічним партнером як один з основних міжнародних кредиторів і центрів іноземних інвестицій. Це створює сприятливе підґрунтя для розвитку різних форм співробітництва, особливо в торгівлі, бізнесі, науці, гуманітарній допомозі, освіті та інших сферах.

В умовах глобальних викликів у центрі уваги торгово-економічної політики Японії протягом розглядуваного періоду була економічна безпека. Дії Японії щодо досягнення цієї мети викликали занепокоєння серед різних членів СОТ. Зокрема, були порушені питання щодо механізмів і критеріїв визначення товарів, послуг і технологій, які вкрай необхідні Японії, а також категорій компаній, які мають право на субсидії відповідно до Закону про економічну безпеку Японії [24].

Основні документи, що визначають двостороннє торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво між Україною та Японією, систематизовані та узагальнені на рисунку 2.4.

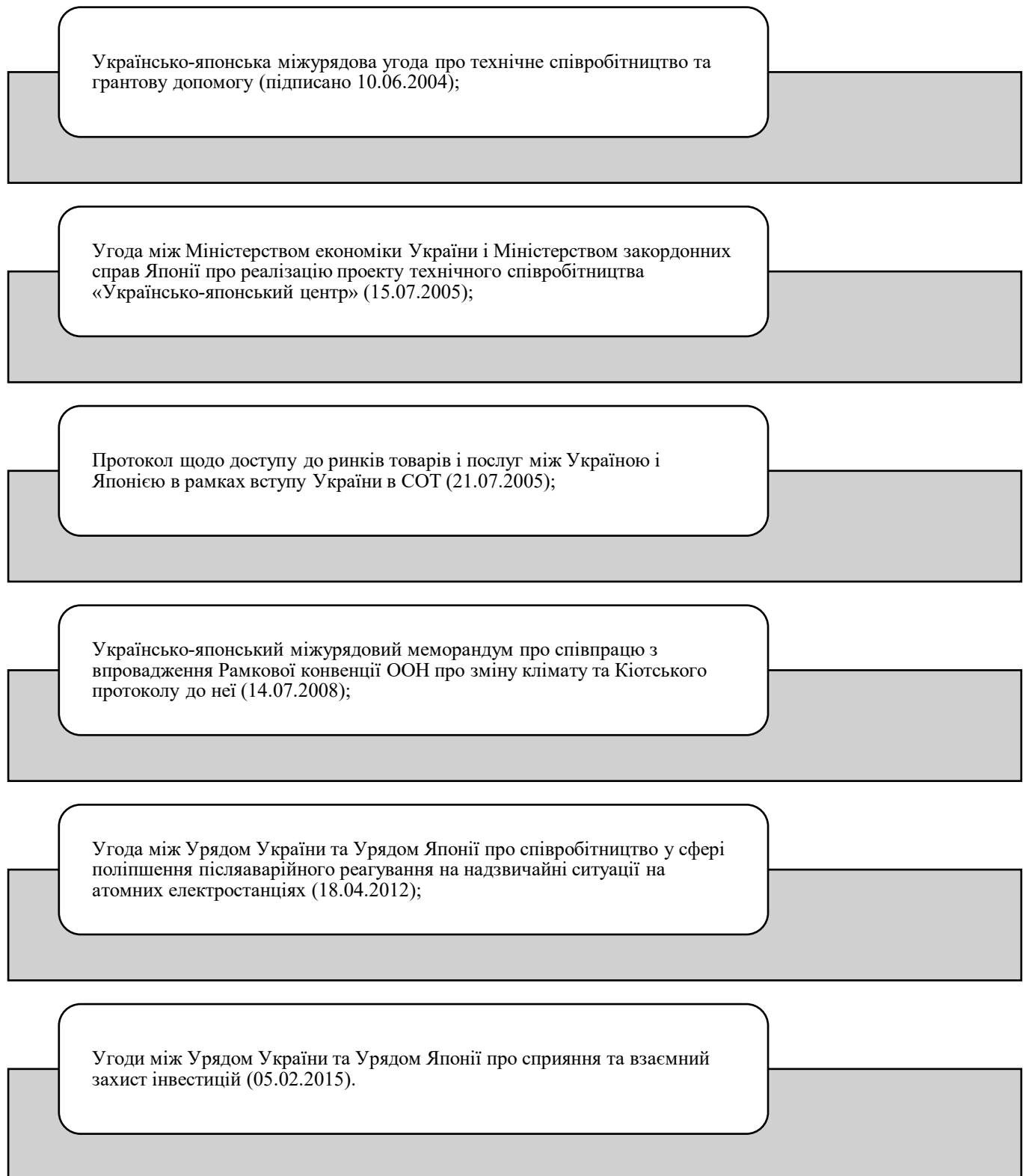

Рис. 2.4 Основні документи економічного та торговельного співробітництва між Україною та Японією

Джерело: розроблено і складено автором на основі [20].

Отже, на рисунку 2.4 представлено ключові програмні документи, що регламентують економічно-торгівельне співробітництво між Японією та Україною. У контексті дослідження досвіду співпраці між Україною та Японією у сфері послуг, також варто зауважити, що Японія вважає Україну найважливішою країною для виходу компаній з ринку країни-агресора, тож дійсно розвиток нових програм співробітництва стає необхідним та актуальним. Перспективні напрями розвитку співробітництва між Україною та Японією представлені на рисунку 2.5.

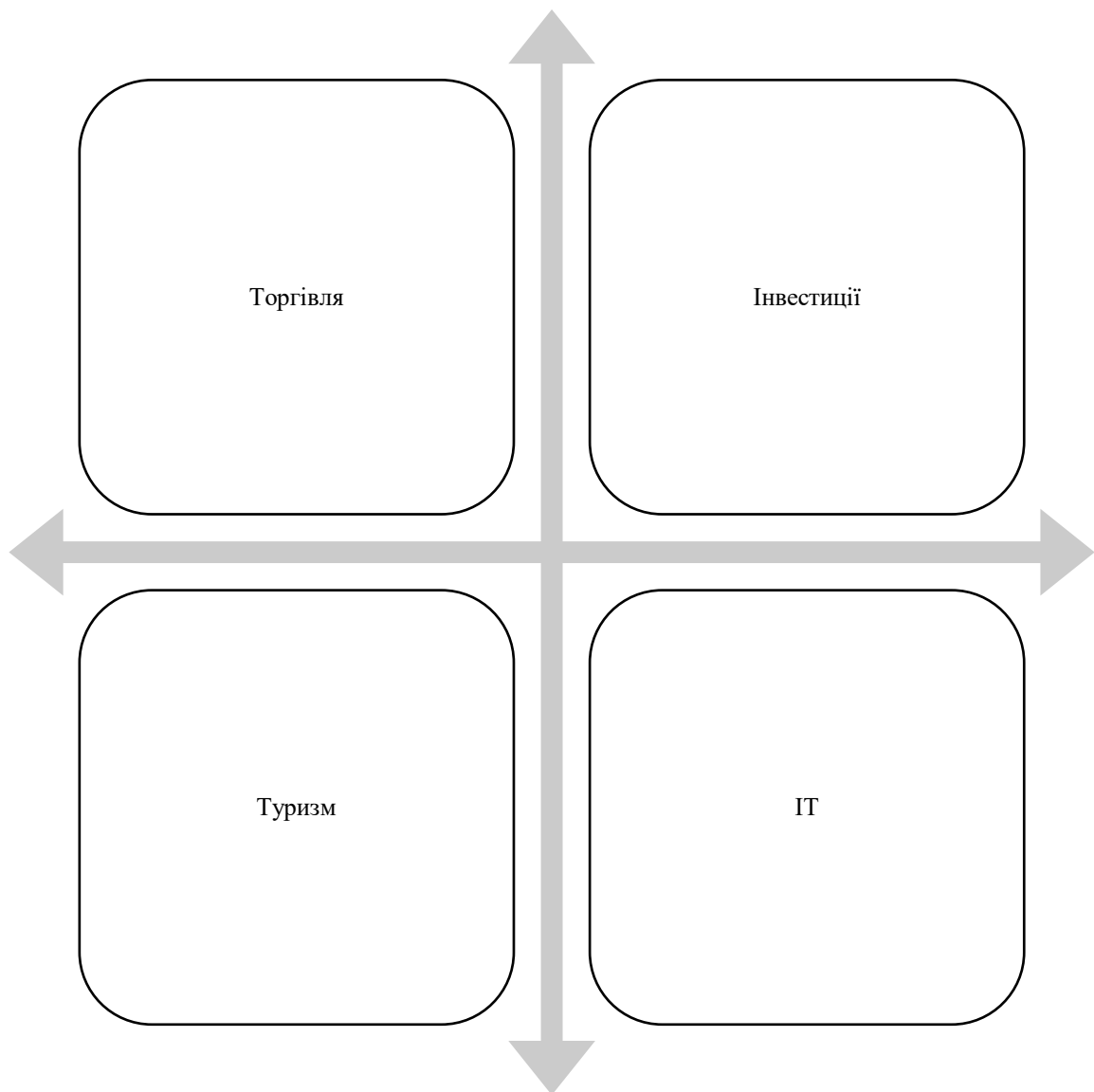

Рис. 2.5 Перспективні напрями розвитку економічного та торговельного співробітництва між Україною та Японією

Джерело: розроблено і складено автором на основі [24].

Отже, на рисунку 2.5 систематизовані та узагальнені ключові перспективи розвитку економічного та торгівельного співробітництва між Україною та Японією. Тож Японія вірить у перемогу України та щиро зацікавлена у зміцненні співпраці.

Одним із важливих аспектів розбудови двосторонніх відносин між Україною та Японією є культурне співробітництво. Освітнє співробітництво, головним чином спрямоване на надання фінансової підтримки українським студентам, аспірантам, викладачам і науковцям, які бажають покращити знання японської мови або вивчити японський досвід у певних галузях, цьому сприяють дві урядові програми Японії.

За даними Міністерства юстиції Японії, станом на червень 2019 року в Японії проживало 30 викладачів, вісім науковців і 104 студенти з України. Співпраця між українськими та японськими університетами розвивається. У травні 2018 року за підтримки Посольства України в Японії підписано угоду про обмін студентами між Тоямським університетом міжнародних досліджень та Одеським державним університетом імені І.І. Мечникова [25].

Щодо співробітництва між Україною та Японією у освітній сфері, варто додати, що Київський національний університет імені Т. Г. Шевченка активно співпрацює з університетами Рюоку (Кіото), Тенрі (Нара), Цукуба (Цукуба) та Аояма Гакуїн (Токіо). Інститут агроєкології і природокористування НАН України та Університет Кобе Гакуїна. Київський національний університет мов та Університет економіки та права Осаки, Львівський національний університет та Токійський університет іноземних студій ім. І. Франка.

Таким чином, одним із важливих аспектів розвитку двосторонніх відносин між Україною та Японією є культурна співпраця, зосереджена на організації низки програм співробітництва, спрямованих на популяризацію України в Японії та Японії в Україні.

Основним механізмом двостороннього діалогу між Україною та Японією щодо сприяння спільним дослідницьким проектам у сфері науки і технологій, особливо у сферах нано, інформаційних та біотехнологій, відновлюваної енергетики тощо є Українсько-японська комісія з науково-технічного співробітництва.

Нині науково-технічне співробітництво зосереджено на вивченні гідрологічних об'єктів, їх стану та забруднення зон відчуження Чорнобильської АЕС, перелогів, лісових масивів, забруднення атмосфери. Освітнє співробітництво, головним чином спрямоване на надання фінансової підтримки українським студентам, аспірантам, викладачам і науковцям, які бажають покращити знання японської мови або вивчити японський досвід у певних галузях, цьому сприяють дві урядові програми Японії.

Зокрема, Міністерство освіти, культури, спорту, науки і технологій Японії продовжує впровадження програми з вивчення та удосконалення японської мови для студентів-японістів українських ВНЗ, а також програм стажування для аспірантів різних напрямків. Японською Фундацією реалізовано низку програм стажування для аспірантів та викладачів японської мови [20].

Таким чином, економічне, торгівельне, освітнє, культурне співробітництво між Японією та Україною відкриває широкі перспективи для розвитку сфери послуг обох із зазначених держав. Здійснений аналіз свідчить про те, що наразі відбувається активний розвиток українсько-японської економічної та культурної співпраці. Зазначене доводить попередньо здійснений аналіз низки програм та практик співпраці між Україною та Японією.

У рамках дослідження варто також систематизувати та узагальнити ключові документи, що регулюють розвиток економічно-торгівельного та культурно-освітнього співробітництва між обраними для дослідження країнами. Задля кращого унаочнення результатів проведеного наукового дослідження результати узагальнення представлені шляхом графічного моделювання на рисунку 2.6.

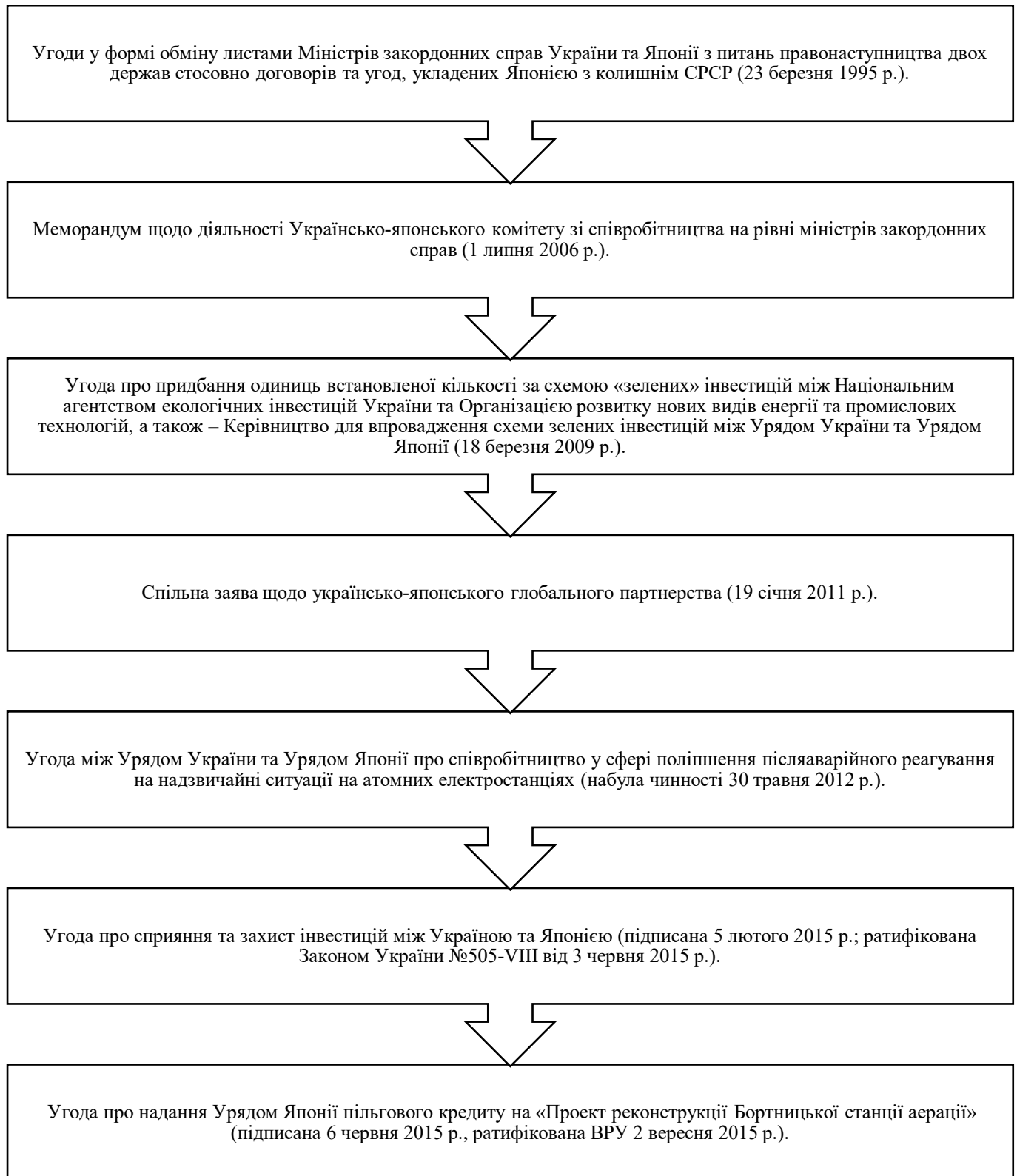

Рис. 2.6 Нормативні основи розвитку економічного та торгівельного співробітництва між Україною та Японією

Джерело: розроблено і складено автором на основі [20].

Отже, на рисунку 2.6 систематизовано та узагальнено чисельну нормативну базу розвитку співробітництва між Україною та Японією у сфері торгівлі. Японія надає Україні значну технічну та фінансову допомогу, як безпосередньо, так і в рамках проектів міжнародних організацій, з метою зміцнення демократичних інститутів, впровадження адміністративних та економічних реформ, розвитку культури, освіти, охорони здоров'я та інфраструктури, а також технічної та фінансової підтримки.

Японія надала значну технічну, фінансову та фінансову допомогу Україні як безпосередньо, так і через проекти міжнародних організацій з метою зміцнення демократичних інститутів країни, впровадження адміністративних та економічних реформ, розвитку її культури, освіти, охорони здоров'я та інфраструктури, надання підтримки.

Після проголошення незалежності між Україною та Японією наприкінці 1992 року було завершено всі необхідні дипломатичні та правові процедури, що відкрило шлях для подальшого розвитку міждержавного співробітництва. Розглянувши відносини між двома країнами, можна зосередити увагу на наступних основних напрямках співпраці: торгівля та економіка, гуманітарна допомога, культура та безпека.

Варто додати, що Японія один із провідних світових постачальників високих технологій. Найбільшими галузями економіки є промисловість і сфера послуг. Важливу роль відіграють металургійна, автомобільна, хімічна, оптична та харчова промисловість. До 2022 року двостороннє торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво характеризувалося стабільними позитивними зрушеннями. Загальний обсяг двосторонньої торгівлі товарами та послугами у 2021 році досяг 1589,66 млн. дол. США. Загальний товарообіг складається з експорту українських товарів і послуг (359,89 млн. дол. США) та імпорту товарів і послуг з Японії (1,22977 млрд. дол. США).

Задля оцінки сучасного стану міжнародного співробітництва між Україною та Японією проаналізуємо динаміку ключових показників міжнародної економічної діяльності. Динаміка товарообігу між Україною та Японією за останні п'ять років представлена на рисунку 2.7.

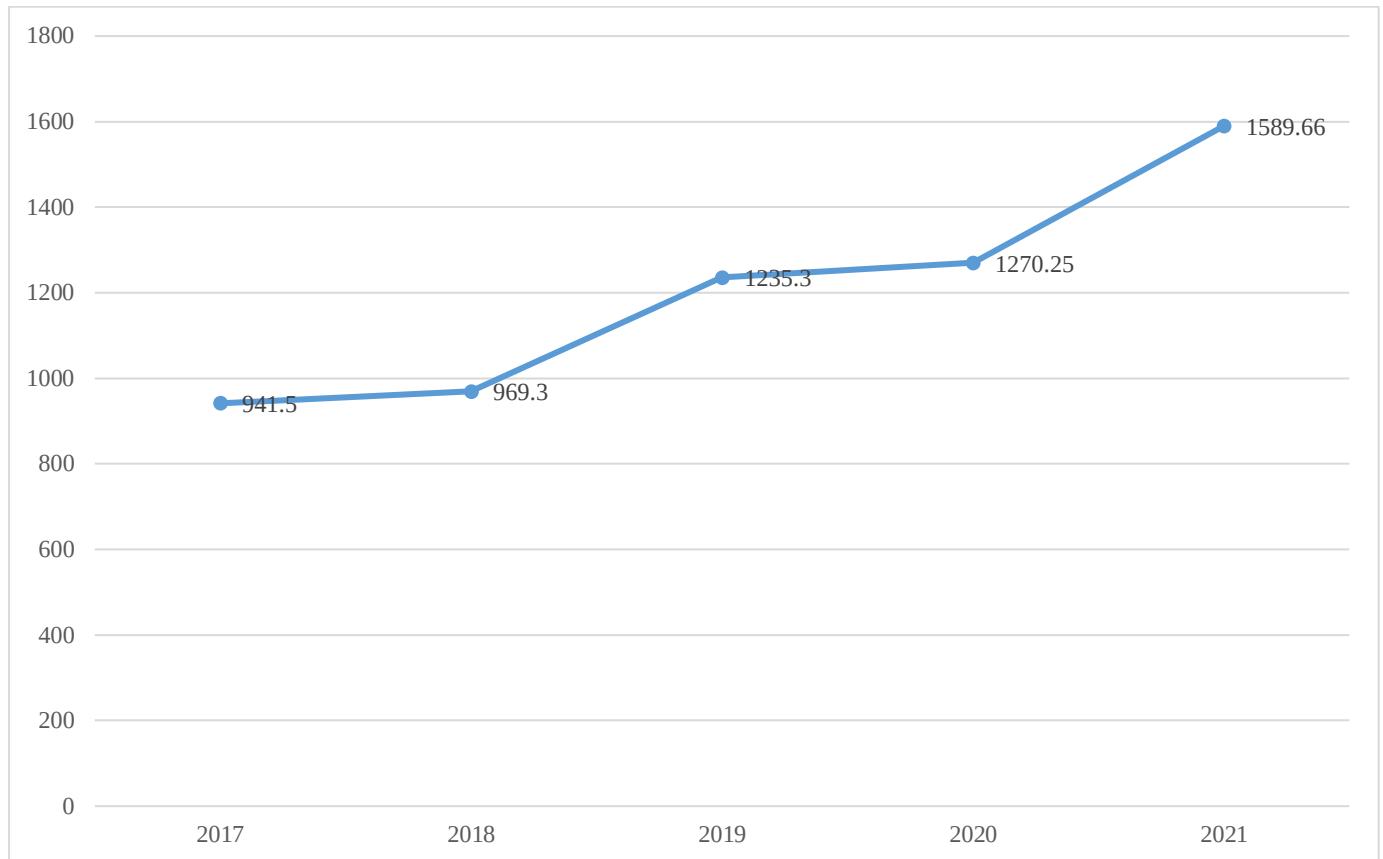

Рис. 2.7 Динаміка товарообігу між Україною та Японією за 2017-2021 роки, млн. дол. США

Джерело: розроблено і складено автором на основі [24].

Отже, дані рисунку 2.7 свідчать про позитивну динаміку товарообігу між Україною та Японією за останні п'ять років (до початку повномасштабного вторгнення). Зростання обсягів товарообігу з 941,5 млн. дол. США до 1589,66 млн. дол. США позитивно характеризує розвиток міжнародного торговельно-економічного співробітництва між Україною та Японією.

Проаналізуємо наступний показник. Динаміка експорту між Україною та Японією за останні п'ять років представлена на рисунку 2.8.

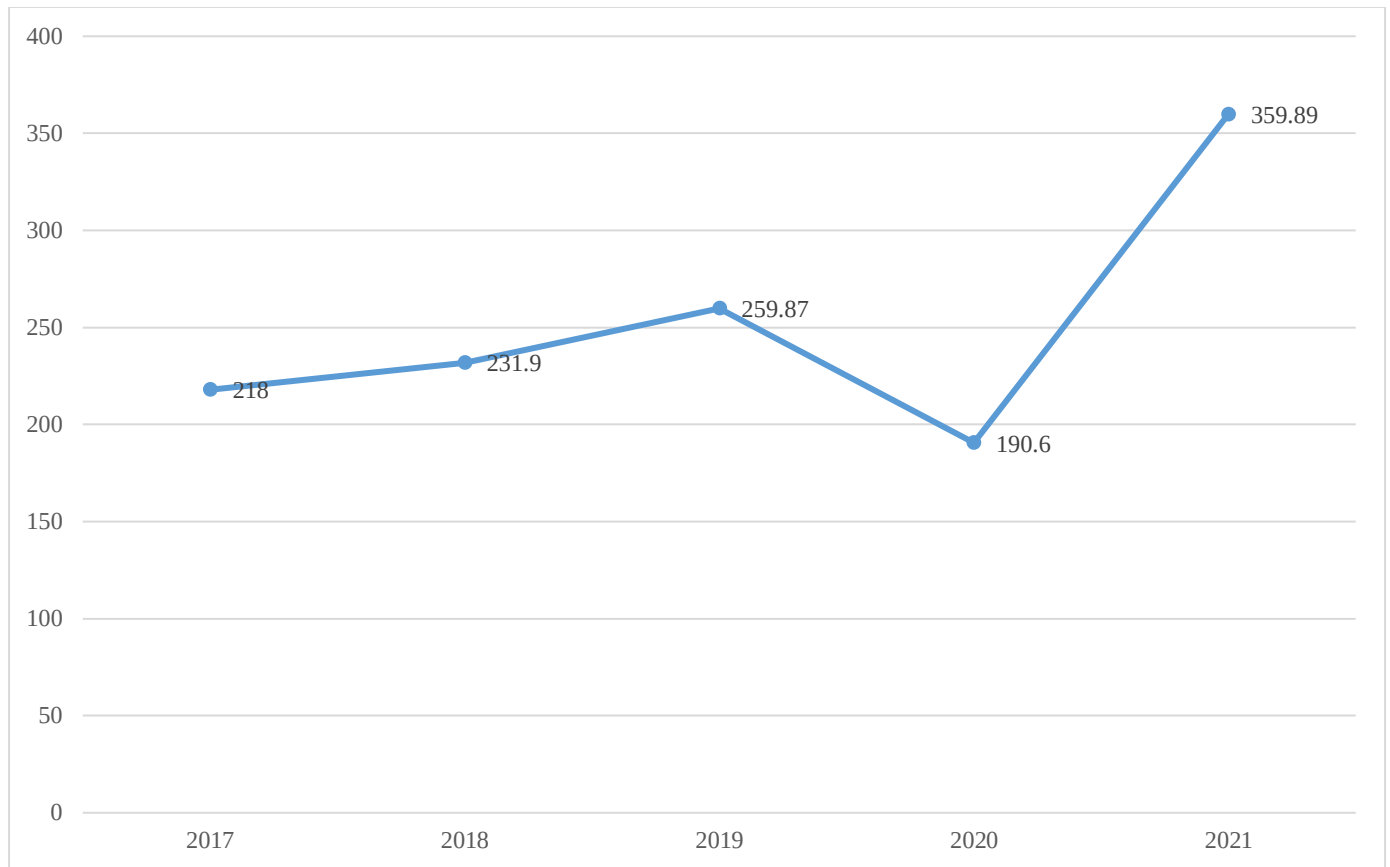

Рис. 2.8 Динаміка експорту між Україною та Японією за 2017-2021 роки, млн. дол. США

Джерело: розроблено і складено автором на основі [24].

Отже, дані рисунку 2.8 свідчать про позитивну динаміку експорту між Україною та Японією за останні п'ять років (без врахування повномасштабного вторгнення). Зростання обсягів експорту з 218,0 млн. дол. США до 359,9 млн. дол. США позитивно характеризує розвиток міжнародного торговельно-економічного співробітництва між Україною та Японією. Спадна динаміка обсягів експорту між Україною та Японією на часовому проміжку 2019-2020 років, швидше за все, пояснюється негативним впливом коронавірусу на експортну діяльність країн.

Проаналізуємо наступний показник. Динаміка імпорту між Україною та Японією за останні п'ять років представлена на рисунку 2.9.

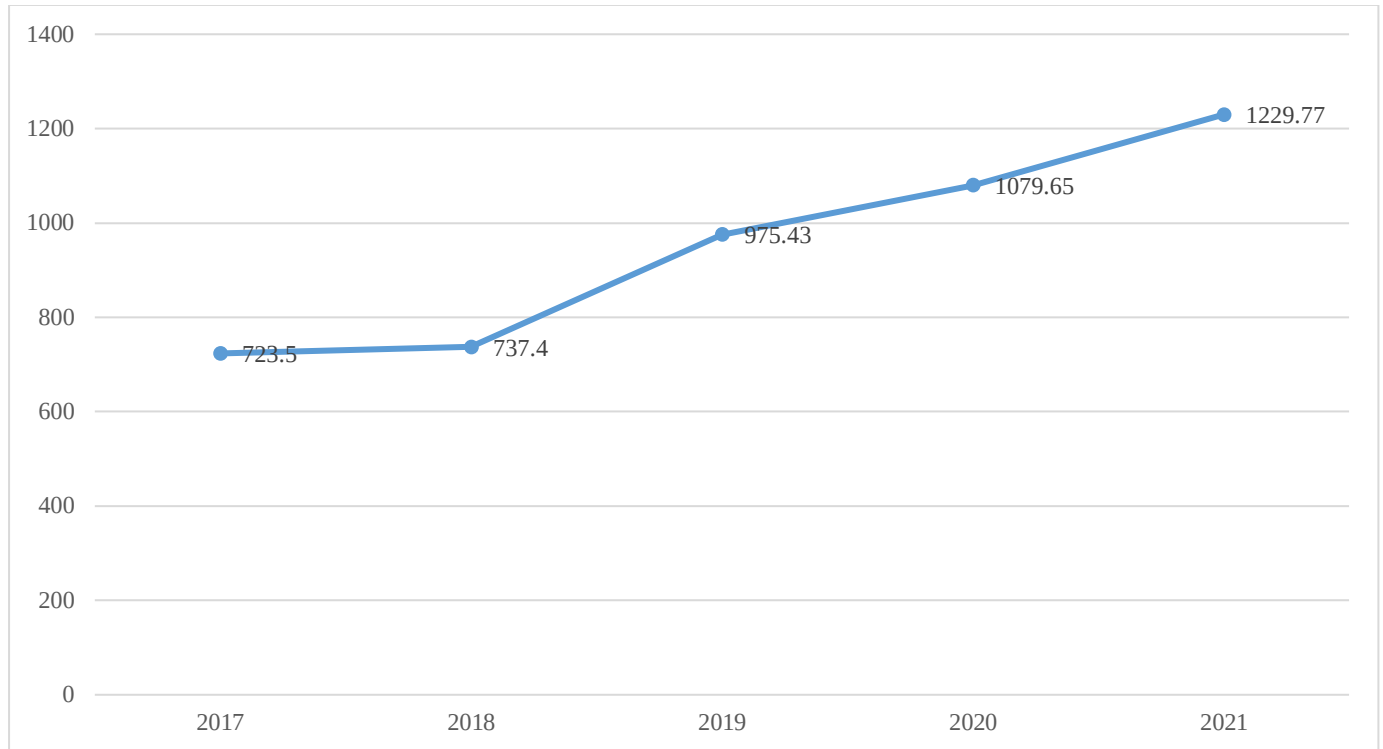

Рис. 2.9 Динаміка імпорту між Україною та Японією за 2017-2021 роки, млн. дол. США

Джерело: розроблено і складено автором на основі [24].

Отже, дані рисунку 2.9 свідчать про позитивну динаміку імпорту між Україною та Японією за останні п'ять років (без врахування повномасштабного вторгнення). Зростання обсягів імпорту з 723,5 млн. дол. США до 1229,8 млн. дол. США позитивно характеризує розвиток міжнародного торговельно-економічного співробітництва між Україною та Японією. Двостороння торгівля товарами досягла 1574,1 млн. дол. США із січня по грудень 2021 року, що є найвищим показником за останнє десятиліття. Основними драйверами цього зростання стали майже подвоєння українського експорту до Японії до 347,24 млн. дол. США і зростання японського імпорту в Україну на 14% до 1,22685 млрд. дол. США.

Щодо основних статей експорту між Україною та Японією, зазначені дані представлено на рисунку 2.10.

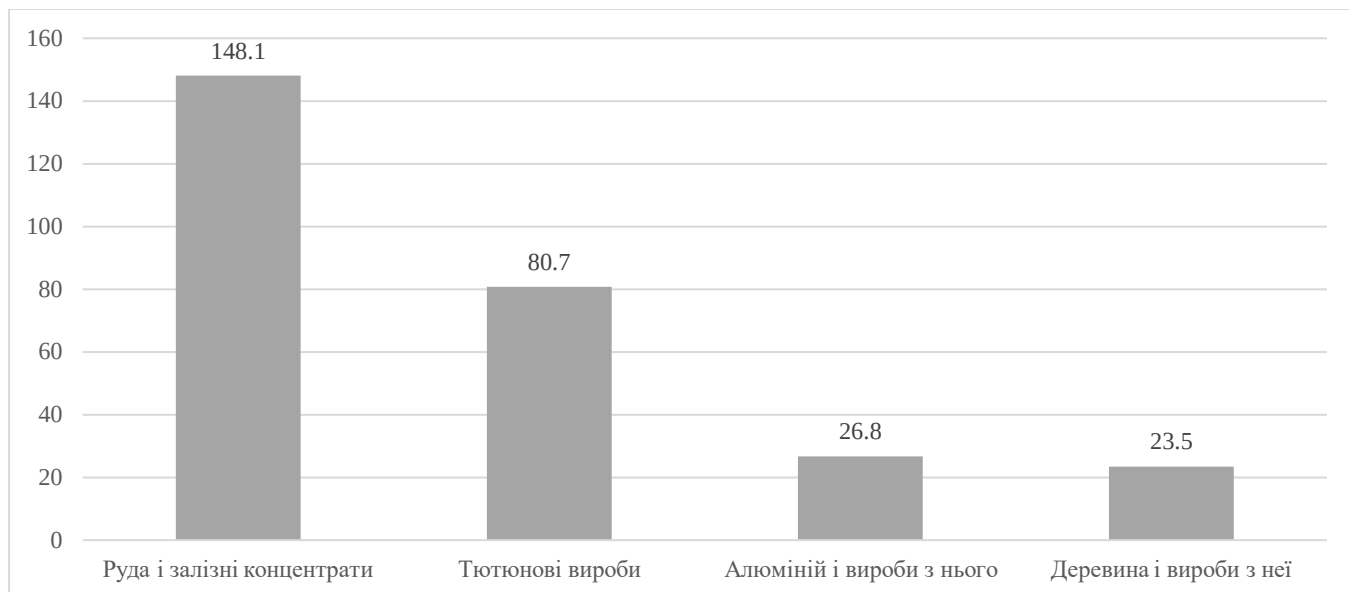

Рис. 2.10 Основні статті експорту між Україною та Японією за 2017-2021 роки, млн. дол. США

Джерело: розроблено і складено автором на основі [24].

Основні статті імпорту представлені на рисунку 2.11.

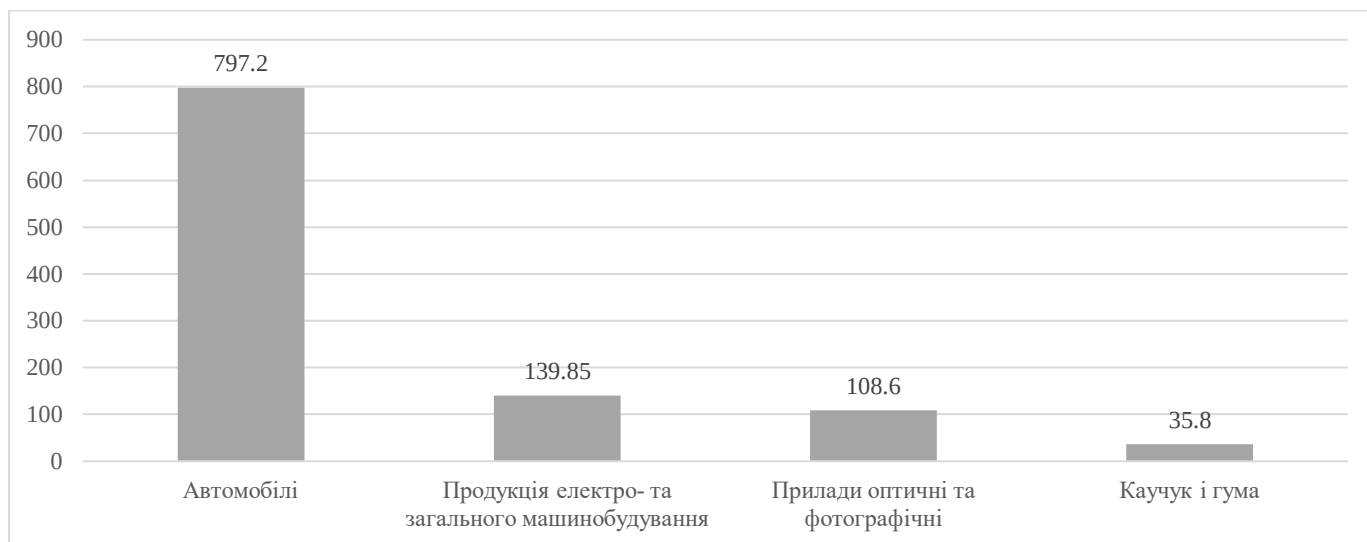

Рис. 2.11 Основні статті імпорту між Україною та Японією за 2017-2021 роки, млн. дол. США

Джерело: розроблено і складено автором на основі [24].

Щодо співробітництва між Україною та Японією у сфері послуг, вартість двосторонньої торгівлі послугами між обраними для дослідження країнами у січні-грудні 2021 року зросла на 8,5% до 15,57 млн. дол. США. У 2020 році експорт послуг зріс на 38,7% порівняно з тим же періодом до 12,65 млн. дол. США. Імпорт японських послуг впав на 62,8% до 2,92 млн дол. США. Причиною зазначеного зниження виступає призупинення в'їзного і виїзного туризму до Японії, обмеження ділових поїздок, а також скасування виставок та міжнародних заходів у зв'язку із пандемією COVID-2019 [24].

Динаміка обсягів торгівлі послугами між Україною та Японією за останні п'ять років представлена на рисунку 2.12.

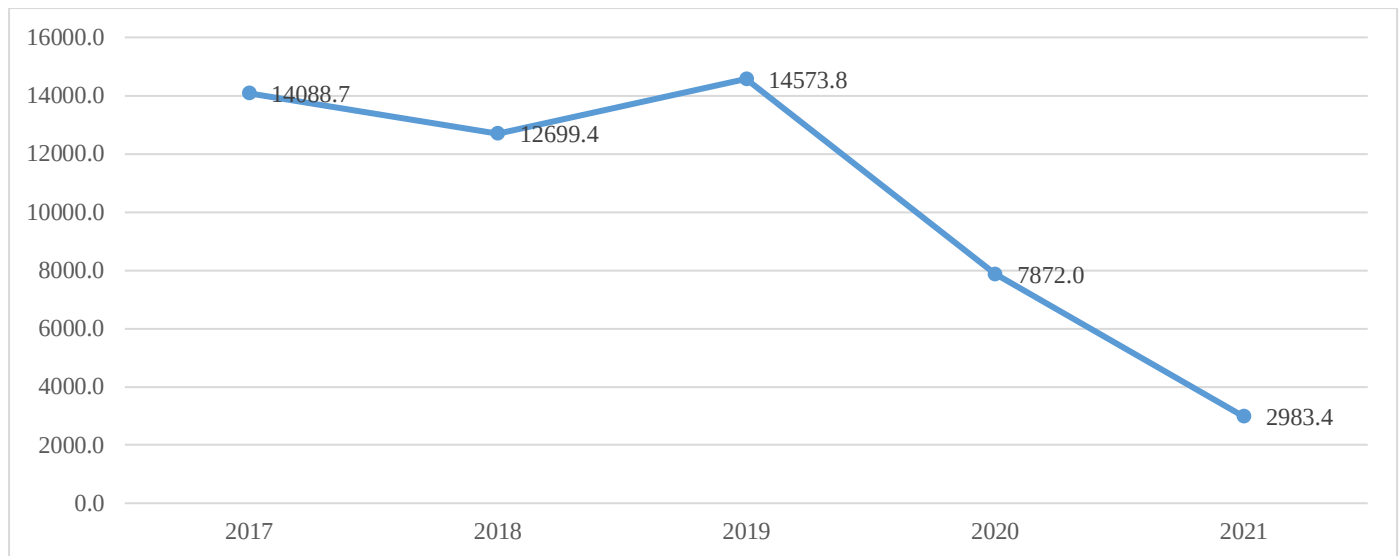

Рис. 2.12 Динаміка обсягів торгівлі послугами між Україною та Японією за 2017-2021 роки, тис. дол. США

Джерело: розроблено і складено автором на основі [26].

Отже, дані рисунку 2.12 свідчать про спадну динаміку обсягів торгівлі послугами між Україною та Японією за останні п'ять років. Зниження обсягів торгівлі послугами між Україною та Японією з 14,1 млн. дол. США до 2,9 млн. дол. США негативно характеризує розвиток міжнародного торговельно-економічного співробітництва між Україною та Японією.

Варто також додати, що більшість двосторонньої торгівлі між Україною та Японією та рештою світу завжди проходила через порти на Чорному та Азовському морях. Станом на кінець лютого 2022 року ці порти припинили роботу через збройну агресію Росії проти України. Таким чином, за 2022 рік відсутня статистична інформація щодо імпорту та експорту послуг між Україною та Японією.

Щодо видів послуг, які найбільше експортують та імпортуються між Україною та Японією, статистичні дані за 2021 рік представлені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Структура торгівлі послугами між Україною та Японією у 2021 році,

тис. дол. США

Найменування послуги	Експорт	Імпорт	Сальдо (+, -)
Сукупний обсяг торгівлі послугами	12649,9	2924,8	9725,1
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	-	-	-
Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій	-	-	-
Транспортні послуги	928,7	168,7	760,1
Послуги, пов'язані з подорожами	323,9	-	323,9
Послуги з будівництва	-	-	-
Послуги зі страхування	-	130,3	-
Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	22,9	546,9	-523,9
Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	192,9	1099,7	-906,8
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	2734,6	87,1	2647,6
Ділові послуги	6999,1	39,7	6959,3
Державні та урядові послуги	-	806,6	-806,6

Джерело: розроблено і складено автором на основі [26].

Отже, таблиці 2.1 свідчать про те, що у структурі торгівлі послугами між Україною та Японією найбільш поширеними є транспортні фінансові, подорожні, інформаційні, ділові, державні та урядові послуги, а також роялті.

Щодо питання підтримки Японією України в умовах повномасштабного вторгнення, також слід зазначити, що Японія виділила значні кошти на допомогу Україні та бере участь у миротворчих операціях ООН на Сході. Підтримуючи людей, які залишилися без даху над головою внаслідок агресії Російської Федерації, та рішуче засуджуючи дії російського уряду щодо анексії Криму та порушення територіальної цілісності України.

Деякі дослідники пояснюють українсько-японські відносини тим, що обидві країни мали трагічний досвід ядерної радіації. Спільною рисою також є ключове бажання зберегти духовну ідентичність, яка існує в багатих культурах та історіях обох країн. Цінуючи перспективи подальшого розвитку та поглиблення відносин між Україною та Японією, віримо, що українська сторона докладатиме максимум зусиль для надання нового імпульсу розвитку всього спектру міжпарламентського діалогу та співробітництва між двома країнами.

Підсумовуючи усе вищезазначене, проаналізувавши відносини між Україною та Японією, важливо відзначити, що з 2011 року відносини між двома країнами виведені на світовий рівень. У 2015 році Україна та Японія підписали угоду про залучення японських інвестицій в українську економіку, а в 2019 році через рік після зустрічі на найвищому рівні делегати домовилися поглибити зв'язки в економічній та інвестиційній сфері.

З цього можна зробити висновок, що Японія є країною, яка готова співпрацювати через фінансування та різні форми допомоги Україні. Вважаємо, що аналіз торгово-економічної та інвестиційної співпраці між країнами є перспективним для подальших досліджень.

2.3 Аналіз сучасного стану економічного партнерства між Україною та Японією у сфері послуг

У зазначеному підрозділі наукового дослідження варто проаналізувати сучасний стан економічного партнерства у сфері послуг між Україною та Японією. Уряд Японії виділив ЮНІСЕФ додатково кошти на невідкладну допомогу для українських дітей, у тому числі дітей, розлучених зі своїми родинами, та дітей з інвалідністю. Допомога уряду Японії була надана в рамках комплексного пакету допомоги, який включав надання комплексних соціальних послуг, таких як освіта, охорона здоров'я, гігієна та санітарія, для постраждалих від війни дітей та їхніх сімей.

ЮНІСЕФ забезпечить школи засобами захисту та навчальними матеріалами, лікарні необхідними ліками та вакцинами, а мешканців питною водою та засобами гігієни. Крім того, ЮНІСЕФ підтримує служби захисту дітей та органи соціального захисту. Протягом перших восьми місяців повномасштабної війни партнерство між урядом Японії та ЮНІСЕФ забезпечило швидку гуманітарну допомогу. Надійне фінансування має важливе значення для продовження гуманітарної допомоги.

Варто також додати, що уряд Японії виділив 95 млн дол. США на відновлення України. Зокрема, ці кошти будуть перераховані Програмі розвитку ООН відповідно до угод про партнерство [27]. Партнерство між Україною, Японією та Програмою розвитку ООН є прикладом ефективної співпраці, що дозволяє не лише протистояти ворогам, але й поступово відновлювати їх знищення. Варто прогнозувати його розвиток, особливо щодо відновлення критичної інфраструктури та розвитку сфери послуг.

Реалізація цієї програми тісно співпрацюватиме з українським урядом, щоб зміцнити його лідерство та життєво важливу роль у відбудові та післявоєнній відбудові, одночасно залучаючи багато зацікавлених сторін і партнерів до багатогранного підходу до допомоги українському народу.

Збільшення внеску Японії є неоціненною допомогою та матиме значний вплив на відновлення критично важливої інфраструктури та підтримку стійкості окремих осіб, громад та установ. Зараз пріоритетом України є безпечне повернення громадян шляхом відновлення інфраструктури та розширення державних послуг [28].

Варто також додати, що документ був підписаний Надзвичайним та Повноважним послом Японії в Україні Кунінорі Мацудою та помічницею Керівника ПРООН, директором Регіонального бюро ПРООН у країнах Європи та СНД Іваною Живкович за участю віцепрем'єр-міністра з відновлення України Олександра Кубракова [29].

Поки українська армія звільняє територію від окупантів, уряд разом із міжнародними партнерами реалізовує «проект виживання» – відновлення транспортного сполучення зі звільненими територіями та надання громадянам можливості повернутися додому.

У рамках наукового дослідження варто також систематизувати ключові сфери, на розвиток яких спрямована досліджена програма розвитку співпраці між Україною та Японією. Результати представлені шляхом графічного моделювання на рисунку 2.13.

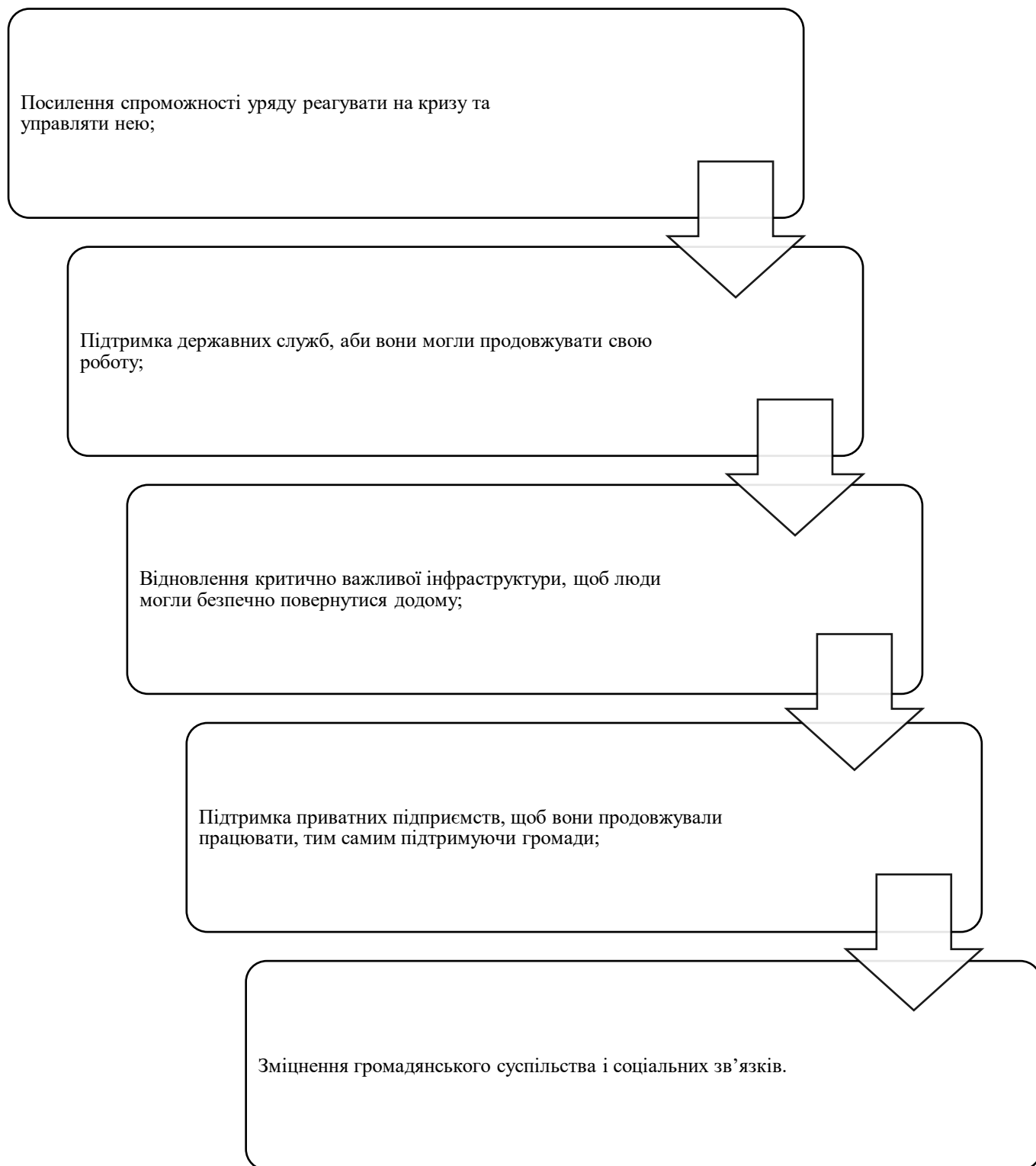

Рис. 2.13 Сфери розвитку співробітництва між Україною та Японією у рамках програми підтримки ПРООН

Джерело: розроблено і складено автором на основі [30].

Отже, на рисунку 2.13 систематизовано та узагальнено ключові сфери, на які спрямована програма підтримки Японією України в контексті війни у нашій державі. Як бачимо, більшість напрямів стосуються безпосередньо сфери послуг, зокрема розвиток публічних послуг, а також підтримка приватних підприємців та розвиток соціальної сфери.

Японія активно залучає приватний сектор до участі у відбудові України. Незважаючи на військовий стан країни, Україна зацікавлена у розвитку двосторонньої співпраці з країнами-партнерами, зокрема у присутності вітчизняних компаній на зовнішніх ринках та реалізації ініціатив, що становлять спільний інтерес для сторін. Варто додати, що японську сторону дуже зацікавив досвід Міністерства економіки України щодо програм підтримки бізнесу “єРобота”. Зокрема, мікрогрантові програми “Власна справа” для створення та розширення діяльності невеликих приватних підприємств. Мацуда Кунінорі заявив, що це один з найбільш дієвих механізмів економічного відновлення в умовах війни, і Японія зацікавлена у підтримці таких ініціатив України [31].

Варто також додати, що «Кусаноне» – найважливіша програма допомоги для України, щорічно реалізується до 15 проектів, а з 2004 року в Японії реалізовано 103 проекти загальною вартістю 7,5 млн дол. США [32, с. 42]. Крім того, Японія опосередковано сприяє розвитку України через різні проекти, надаючи різноманітну фінансову та технічну допомогу, сприяє розвитку та розвитку законодавчої бази, а також пише історичний та культурний розвиток країни.

У рамках дослідження також варто зазначити, що у відносинах між Україною та Японією домінуючим є акцент на безпеці людини, роль держави знижується, а основна увага зосереджується на особистості, її правах і свободах. Дотримання цих принципів відобразатиметься в реалізації конкретних проектів у зовнішньополітичному курсі Японії, оцінці подій у центрі країни, оцінці проблем України на міжнародному рівні.

Також важливим у двосторонній співпраці є економічні питання. Починаючи з 2004 року у рамках програми «Кусаноне» щороку впроваджується до 15 проєктів. На сьогодні за цією програмою Японією було реалізовано 103 проєкти, які направлені на безоплатну допомогу у покращенні соціальної сфери життєдіяльності населення: інфраструктура, освіта та охорона здоров'я. Зазначене сприяє укріпленню українського людського капіталу, тому через проєкти програми «Кусаноне» Японія також опосередковано сприяє розвитку України [32, с. 14].

Японія допомагає забезпечити соціальний захист громадян, надаючи адміністративну підтримку. Важливими аспектами також виступає забезпечення базової медичної допомоги, початкової освіти, допомога найбільш незахищеним, надання безоплатної правової допомоги, надання громадянам права голосу, розвиток соціальної інфраструктури. Незважаючи на географічну віддаленість від України, Японія надає нашій державі значну технічну, фінансову та фінансову допомогу, а в майбутньому сприятиме політичним та економічним реформам і стане державною інституцією стабільності та захисту основних прав і свобод людини.

Зазначимо також, що не менш активно засуджують агресію й університети світу вживаючи конкретні заходи для надання фінансової та психологічної допомоги українським колегам. У спільній заяві, що оприлюднили Академії наук країн «Великої сімки», у тому числі і Японія, наголошено, що неспровокований напад на Україну, демократичну та незалежну країну, є грубим порушенням міжнародного права та основних цінностей людства. Для цього було проведено аналіз оприлюднених декларацій як провідних академій наук та університетів світу, так і міжнародних професійних організацій, таких як European Federation of Academies of Sciences and Humanities, ALLEA; International Human Rights Network of Academies and Scholarly Societies, IHRN; International Science Council. Структуровано декларації провідних університетів Європи та світу, у яких засуджено агресію та окреслено можливості допомоги українським освітянам і студентам [33].

Японія є однією з провідних країн сучасного світу, тож більш поглиблене вивчення цієї держави надає змогу краще орієнтуватися у специфіці певних сторін міжнародних відносин. На особливу увагу заслуговує вивчення сучасної економічної ситуації Японії, оскільки це надає можливість ефективно вибудовувати двосторонні відносини цієї держави та України [34, с. 60].

В Японії у 1999 р. був прийнятий Закон про заохочення приватної фінансової ініціативи, що ввів повномасштабну ініціативу у сфері приватних фінансів. З тих пір Закон про приватну фінансову ініціативу кілька разів переглядався для сприяння просуванню відповідних проектів в Японії [35, с. 53].

У травні 2006 р. японський парламент прийняв закон про реформу громадських послуг, де унормовується система конкурсної процедури для надання громадських послуг за участю як органів сфери суспільного підприємництва, так і приватного бізнесу. Вказана процедура отримала назву «ринкового тестування» і покликана сприяти переведенню на ринкові механізми державно-приватного партнерства частини громадських послуг, які надавалися сферою під управлінням центральних органів влади або муніципальних органів. У 2013 р. в результаті перегляду Закону про заохочення приватної фінансової ініціативи був створений приватний громадський фонд під назвою «Корпорація сприяння розвитку приватних фінансів Японії» для надання нових джерел фінансування проектів інфраструктури [35, с. 53].

За станом на 31 березня 2017 р. вказаних проектів налічувалося 609 загальною вартістю близько 5,5 трлн. єн. В Японії проекти інфраструктури реалізуються не тільки центральним урядом, але і муніципальним урядом на рівні префектури, міста і села. На національному рівні галузеві міністерства, які керують державними установами, проводять процедуру вибору приватного оператора. Крім того, Управління по стимулюванню приватних фінансів у Кабінеті Міністрів грає головну роль на ринку проектів в Японії, встановлюючи загальну політику щодо розвитку проектів шляхом видання законів, керівних принципів і розробки планів дій для підтримки реалізації проектів ДПП [35, с. 53].

За даними Державної служби статистики, вартість двосторонньої торгівлі послугами у січні-грудні 2021 року зросла на 8,5% до 15,57 млн дол. США. У 2020 році експорт послуг зріс на 38,7% порівняно з тим же періодом до 12,65 млн. дол. США. Імпорт японських послуг впав на 62,8% до 2,92 млн дол. США, що пов'язано з призупиненням в'їзного і виїзного туризму до Японії, обмеження ділових поїздок, а також скасування виставок та міжнародних заходів [24].

У відносинах України з Японією основна увага зосереджена на безпеці людини, роль держави зменшується, у центрі уваги – особи та її права і свободи. Дотримання цих принципів відображатиметься в реалізації конкретних проектів у зовнішній політиці Японії, оцінці подій у національних центрах, оцінці справ України на міжнародному рівні.

На двосторонній онлайн-конференції, організованій Посольством України в Японії у травні 2022 року, японська сторона отримала звернення щодо надання фінансової підтримки Україні у боротьбі з агресорами та долучення до участі у проектах, спрямованих на відбудову України. Японській стороні були представлені конкретні пропозиції щодо напрямків роботи. Було домовлено працювати з великими країнами світу та у співпраці зі Світовим банком і МВФ сформулювати рішення уряду про участь Японії в Донорській конференції та створення спеціального фонду для надання коштів допомоги. Проекти післявоєнної відбудови України.

Більшість двосторонньої торгівлі між Україною та Японією та рештою світу завжди проходила через порти на Чорному та Азовському морях. Станом на кінець лютого 2022 року ці порти припинили роботу через збройну агресію Росії проти України. У рамках загальнояпонської солідарності з Україною у протидії російській агресії уряд Японії прийняв низку рішень про фінансову допомогу на загальну суму понад 1,1 мільярда доларів у 2022 році. Ключові заходи підтримки Японією України в умовах повномасштабної війни представлені на рисунку 2.14.

Надання Україні фінансової підтримки в рамках «Позики на політику розвитку в сфері екстреного економічного відновлення» на суму \$600 млн.

Надання Україні екстреної гуманітарної допомоги на суму \$300 млн. «українцям, які переживають складні часи як в Україні, так і в сусідніх країнах». Це гуманітарна допомога, що надається через міжнародні організації у сфері охорони здоров'я та медицини, продовольчої безпеки і захисту, а також підтримка у відновленні.

Також у Токіо 28 квітня 2022 р було підписано угоду про виділення грантової допомоги за «Програмою економічного та соціального розвитку» (300 млн єн) для зміцнення системи охорони здоров'я шляхом надання діагностичного медичного обладнання для 8 лікарень в Україні.

На засіданні Кабміну Японії 5 липня 2022 р. Прем'єр-міністр Ф.Кішіда затвердив рішення про надання \$200 млн. допомоги у відповідь на світову продовольчу кризу, спричинену вторгненням росії в Україну, що має сприяти продовольчій безпеці про яку, яку Ф. Кісіда повідомив на саміті G7 у Німеччині у червні 2022р.

Рис. 2.14 Ключові заходи підтримки Японією України в умовах війни

Джерело: розроблено і складено автором на основі [24].

У 2018-2021 роках в Україні реалізовувалися проекти Офіційної програми сприяння розвитку, деякі з яких частково або повністю відновлені з липня 2022 року. Основні проекти розвитку Японією України представлені на рисунку 2.15.

«Реконструкція очисних споруд та будівництво технологічної лінії з очищення та утилізації опадів Бортницької станції аерації (БСА)» за кредитом \$1 млрд.

- «Дослідження управління твердими побутовими відходами». Експерти ЛСА готують дослідження щодо поводження з ТПВ у трьох містах України – Харкові, Києві та Дніпрі.

«Фінансовий радник Уряду Японії з питань реформування фінансової системи України для Міністерства фінансів України».

- Проект, спрямований на розвиток потенціалу суспільного мовника в Україні.

- Проект «Вдосконалення радіаційного контролю навколишнього природного середовища та законодавчої бази в Україні щодо екологічної реабілітації радіоактивно забруднених територій».

- Підтримка малого та середнього підприємництва в Україні на основі двоступеневої позики у співпраці ЛСА з Німецько-українським фондом.

Рис. 2.15 Проекти розвитку Японією України в рамках співробітництва

Джерело: розроблено і складено автором на основі [24].

Варто також додати, що Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» також активно співпрацює з Японією. У 2004 році НТУУ «КПІ» було обрано університетом-партнером проекту Програми розвитку ООН в Україні (ПРООН) «Трансфер інформаційних технологій в Україну» за участю Японії, Польщі та України. Цей проект реалізовано за підтримки Уряду Японії та Японського агентства міжнародного співробітництва [36].

У рамках реалізації цього проекту у 2005 році було створено Центр електронної освіти (CEO), головним органом якого є кафедра спеціалізованих комп'ютерних систем факультету прикладної математики. Основним завданням генерального директора є запровадження дистанційного навчання в комп'ютерній сфері, особливо на бакалаврській програмі «Комп'ютерні науки». Партнерами НТУУ «КПІ» у реалізації проекту є Польсько-Японський інститут інформаційних технологій (м. Варшава) та Національний університет «Львівський політехнічний університет».

У рамках реалізації проекту українськими фахівцями було перекладено українською мовою 30 дистанційних курсів технічного напрямку бакалаврату «Інформатика», матеріали до яких підготовлені експертами польських викладачів і відповідають адаптованим вимогам України.

Для виконання цілей проекту було передано мультимедійне обладнання, обладнання для відеоконференцзв'язку, комп'ютери, сервери та мережеве обладнання. Одним із етапів реалізації проекту є дистанційне навчання пілотної групи студентів для отримання досвіду впровадження дистанційного навчання та тестування програмного забезпечення, розробленого фахівцями польських та японських навчальних закладів та переданого українським партнерам.

Згідно з угодою від 15 липня 2005 року між Міністерством економіки України та Міністерством закордонних справ Японії про реалізацію проекту технічного співробітництва «Українсько-японський центр», КПІ став учасником проекту «Українсько-японський центр» та протокол між Японською агенцією міжнародного співробітництва та КПІ про умови реалізації зазначеного проекту.

З метою зміцнення культурного співробітництва та взаєморозуміння між Україною та Японією НТУУ Київський технічний університет імені Ігоря Сікорського та Японський фонд заснували Центр японської мови, який створено з метою проведення комплексних програм знайомства з японською культурою та мовні курси. Зараз у центрі працює 17 гуртків з вивчення японської мови (включаючи дитячі) та 10 гуртків японського мистецтва. Бібліотека містить понад 15 000 матеріалів на тему Японії, включаючи книги, журнали, відео- та аудіоматеріали, і відкрита для відвідування.

Основою діяльності центру є курси традиційного японського мистецтва, які викладають досвідчені та висококваліфіковані українські викладачі. Курси дозволяють познайомитися з японською культурою зблизька та відчувати національний дух, що закладений у ній. У рамках курсу заняття проводяться за підручниками Marugoto, який розвиває комунікативні навички. Підручник не розбитий на уроки за граматичним змістом, але уроки розподілені за різними темами. На уроці багато часу приділяється завданням на сприйняття та розуміння шляхом аудіювання, говоріння та тренування в парах. На курсі також паралельно вивчають японську культуру. Цей курс японської підійде для тих, хто хоче спілкуватися японською мовою та дізнатися більше про культуру цієї країни.

Отже, згідно з підписаними угодами та меморандумами про взаєморозуміння з японськими партнерами, студенти НТУУ КПІ ім. І. Сікорського проходять стажування в японських навчальних закладах, вивчають японську мову та японську культуру. Зазначене позитивно характеризує розвиток співробітництва між НТУУ КПІ ім. І. Сікорського та Японією.

Висновки до розділу 2

У зазначеному розділі наукового дослідження здійснено аналіз сучасного стану розвитку рівня партнерства між Україною та Японією, зокрема висвітлено сучасний стан розвитку японсько-українських відносин, проаналізовано розвиток економічно-торгівельного та культурно-освітнього розвитку відносин між зазначеними державами, а також проаналізований досвід реалізації програм партнерства між Україною та Японією, спрямованих на розвиток різних сфер суспільного життя, пов'язаних із наданням послуг.

У ході дослідження систематизовано та узагальнено пріоритети програми допомоги Японії Україні у зв'язку з війною в нашій державі. Як бачимо, більшість напрямків безпосередньо пов'язані з розвитком сфери послуг, особливо державних послуг, а також підтримки розвитку приватного підприємництва та соціальної сфери.

Японія допомагає забезпечити соціальний захист громадян, надаючи адміністративну підтримку. Важливими аспектами також виступає забезпечення базової медичної допомоги, початкової освіти, допомога найбільш незахищеним, надання безоплатної правової допомоги, надання громадянам права голосу, розвиток соціальної інфраструктури. Незважаючи на географічну віддаленість від України, Японія надає нашій державі значну технічну, фінансову та фінансову допомогу, а в майбутньому сприятиме політичним та економічним реформам і стане державною інституцією стабільності та захисту основних прав і свобод людини.

У рамках дослідження систематизовано та узагальнено чисельну нормативно-правову базу розвитку співробітництва між Україною та Японією у сфері торгівлі. Японія надала Україні важливу допомогу безпосередньо та через проекти міжнародних організацій з метою зміцнення демократичних інституцій, впровадження адміністративних та економічних реформ, розвитку культури, освіти, медицини та інфраструктури, а також технічну та фінансову допомогу.

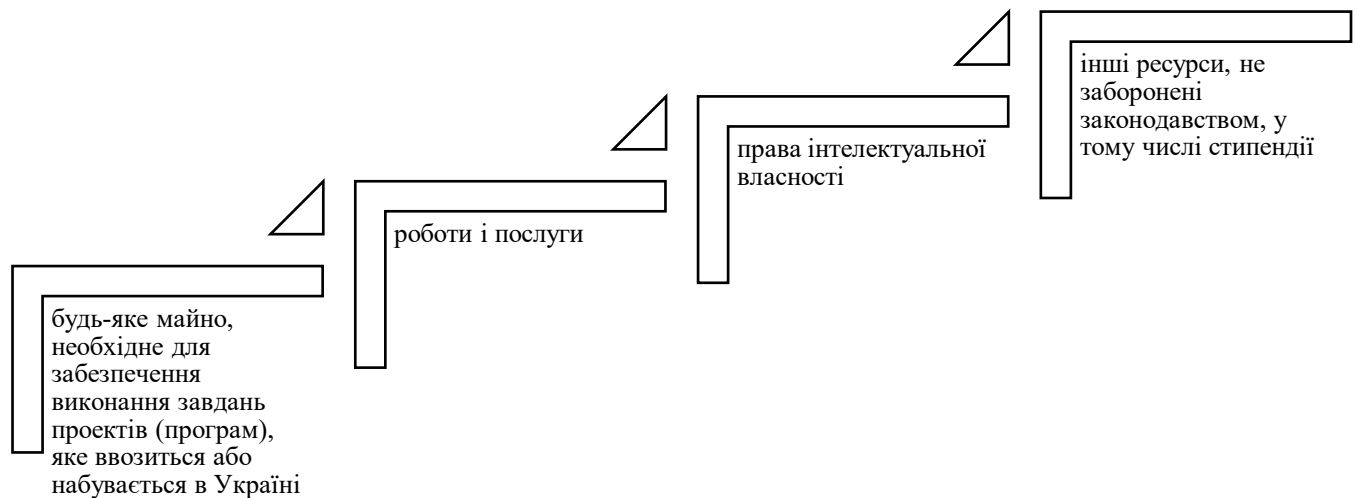
Результати проведеного дослідження дали змогу встановити, що студенти НТУУ КПІ ім. І. Сікорського проходять стажування в японських навчальних закладах, вивчають японську мову та японську культуру. Зазначене позитивно характеризує розвиток співробітництва між НТУУ КПІ ім. І. Сікорського та Японією.

РОЗДІЛ 3

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЯПОНІЄЮ У СФЕРІ ПОСЛУГ

3.1 Проблеми та можливості розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг

У зазначеному розділі наукового дослідження варто більш детально висвітлити існуючі на сучасному етапі виклики та загрози, а також можливості та перспективи розвитку програм партнерства у сфері надання послуг між Україною та Японією. Україна потребує чисельної кількості ресурсів, які можуть бути залучені у ході розвитку програм партнерства між Україною та Японією. Такі ресурси систематизовані та узагальнені на рисунку 3.1.

**Рис. 3.1 Ресурси розвитку програм співробітництва
між Україною та Японією**

Джерело: розроблено і складено автором.

Отже, на рисунку 3.1 систематизовано та узагальнено основні ресурси, необхідні для розвитку програм партнерства між Японією та Україною. Для України, яка орієнтує свої зовнішньополітичні пріоритети насамперед на відносини з країнами євроатлантичного регіону, побудова відносин з іншими країнами євразійського макрорегіону завжди була викликом, прикладом чого є відносини між Україною та Японією.

Японія має політичні та економічні інтереси в Україні. Політично Японія є демократичною державою, відповідальним глобальним гравцем і членом G7. Країна дотримується міжнародних стандартів і законів. Тому вона зацікавлена сприяти реформуванню політичної ситуації в Україні, особливо у боротьбі з корупцією та відновленні територіальної цілісності держави.

Україна та Японія мають спільний інтерес у протистоянні спробам Росії визнати незаконну анексію Криму та інших частин України. Японія продовжує розглядати анексію Криму та війну Росії з Україною як прецеденти, які вплинуть на її майбутню національну безпеку через агресію Китаю проти територіальної цілісності Японії, особливо у Східному та Південно-Китайському морях.

Будучи важливим елементом регіональної стабільності, Японія також продовжуватиме підтримувати успішну європейську інтеграцію України та розширювати мережу партнерів, які поділяють демократичні цінності та принципи, якими крокують наші держави. Проведений у попередньому розділі наукового дослідження дійсно доводить чисельність програм співробітництва між Україною та Японією, проте також доцільно визначати нові вектори розвитку програм партнерства між обраними для дослідження державами.

У рамках дослідження доцільно визначити можливості розвитку програм партнерства між Японією та Україною. Результати дослідження систематизовані та узагальнені шляхом графічного моделювання на рисунку 3.2.

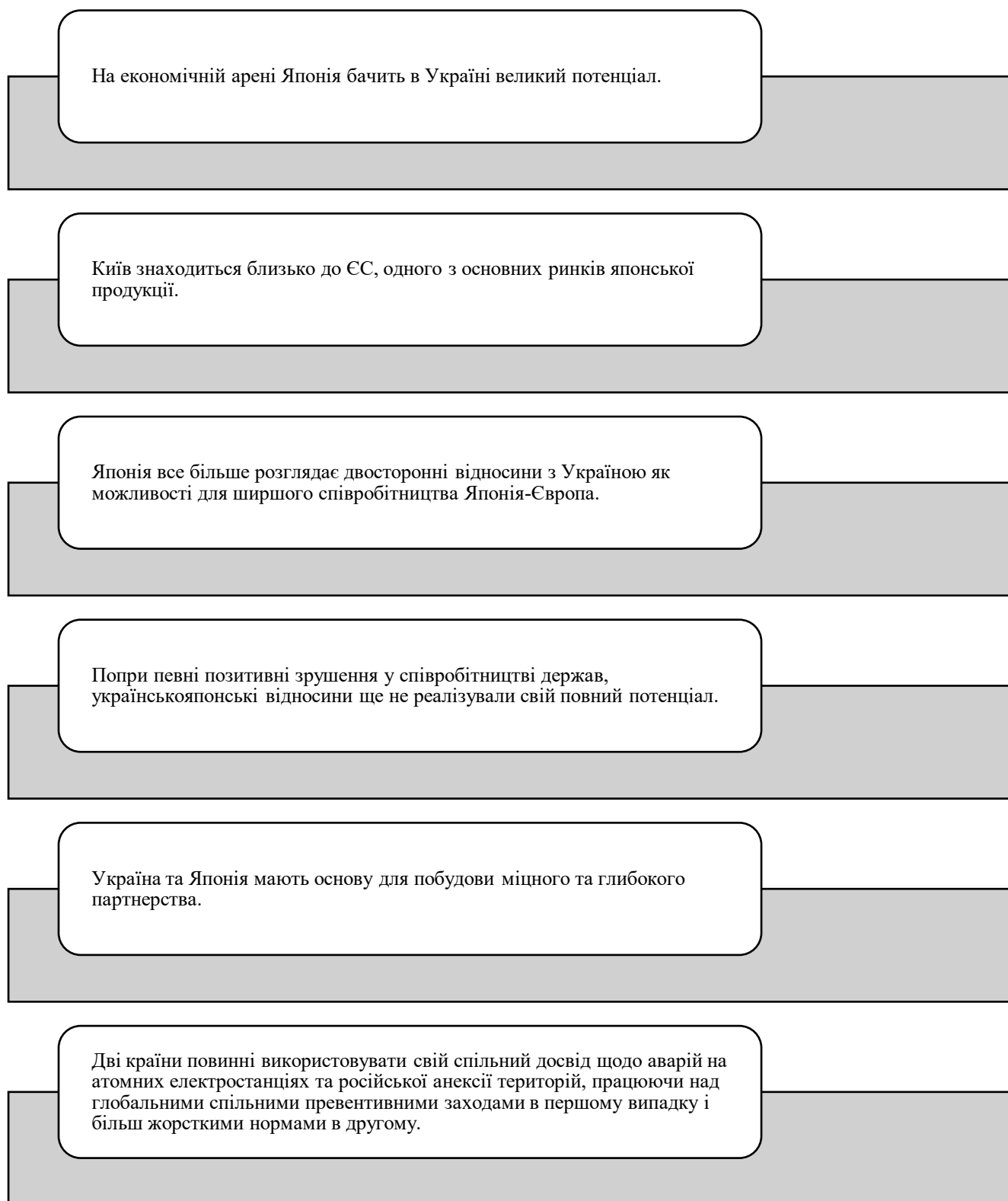

Рис. 3.2 Можливості розвитку програм співробітництва
між Україною та Японією

Джерело: розроблено і складено автором на основі [37].

Отже, на рисунку 3.2 систематизовано та узагальнено ключові можливості розвитку програм партнерства між Україною та Японією. Напад Росії на Україну відіграв важливу роль у подальшому формуванні стратегічних реформ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Для великих держав, таких як Японія, постає важливе питання щодо обраної позиції в контексті військового конфлікту. Країни регіону мають не лише оцінити власні втрати, яких російська агресія завдала всьому світу, а й передбачити та передбачити подальші дії. Все це є причиною загострення конкуренції між китайською та американською трансформаційними моделями політичних, економічних і безпекових процесів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, що призвело до стагнації ініціатив. Рівні координації міжнародної технічної підтримки у рамках розвитку програм партнерства узагальнені на рисунку 3.3.

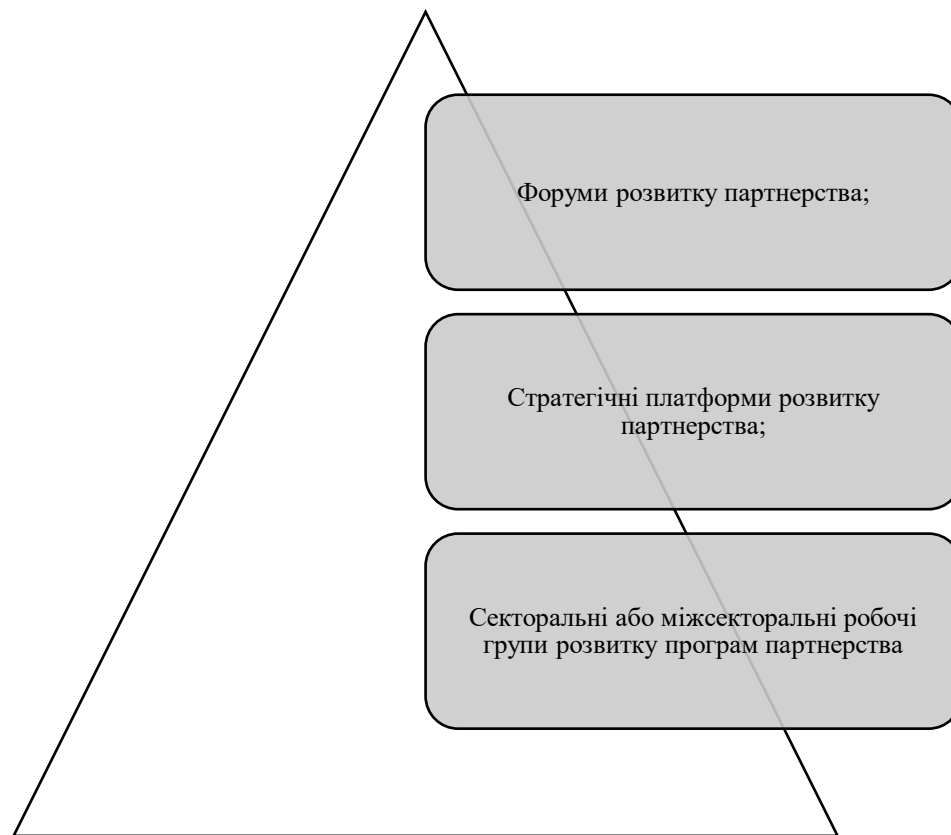

Рис. 3.3 Рівні координації міжнародної технічної підтримки програм партнерства між Україною та Японією

Джерело: розроблено і складено автором на основі [38].

Отже, на рисунку 3.3 представлені ключові рівні координації міжнародної технічної підтримки програм партнерства між Україною та Японією. Також у рамках дослідження варто узагальнити та представити ключові напрями розвитку міжнародної технічної підтримки Японією України. Результати представлені на рисунку 3.4.

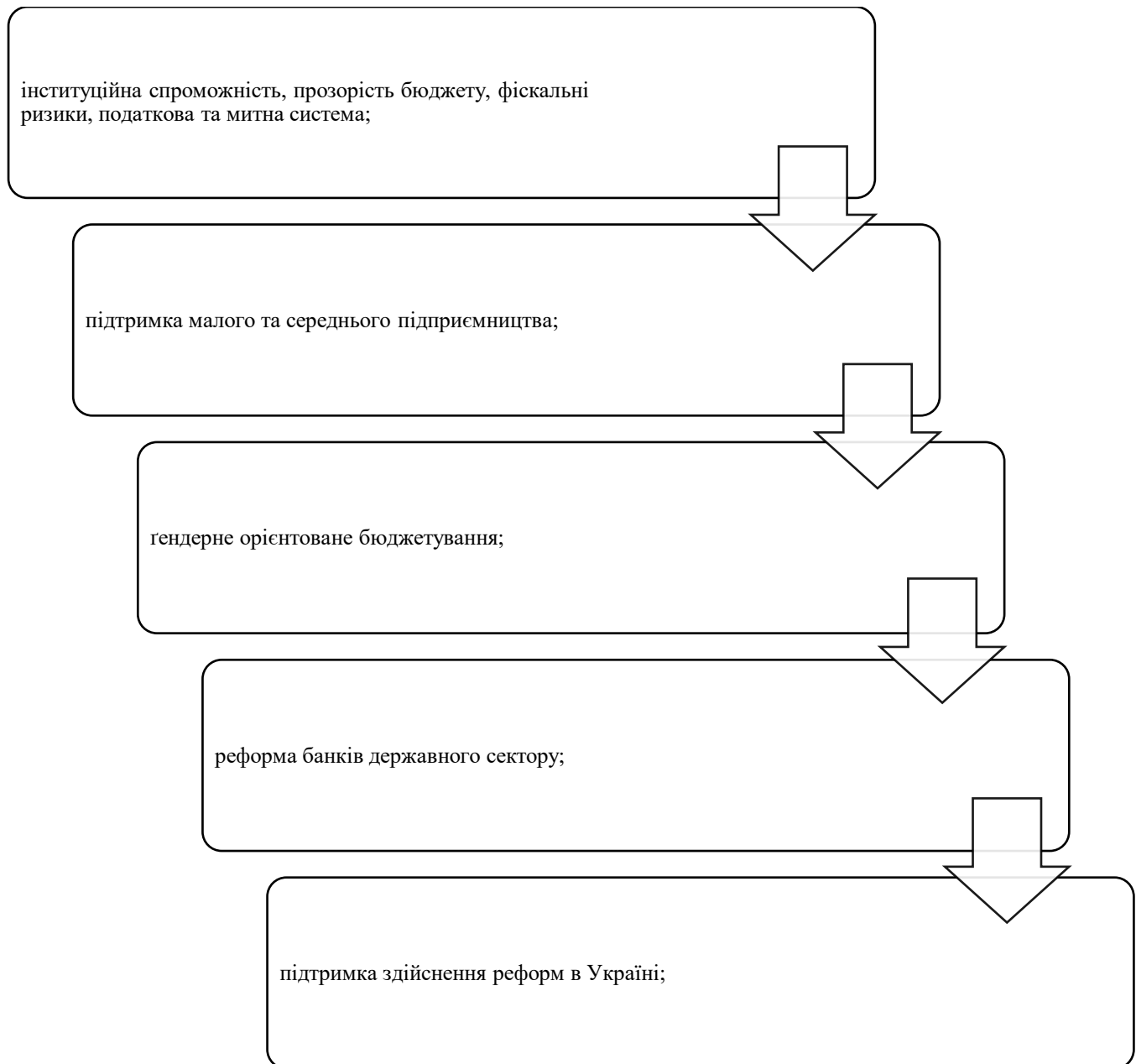

Рис. 3.4 Напрями міжнародної технічної підтримки програм партнерства між Україною та Японією

Джерело: розроблено і складено автором на основі [36].

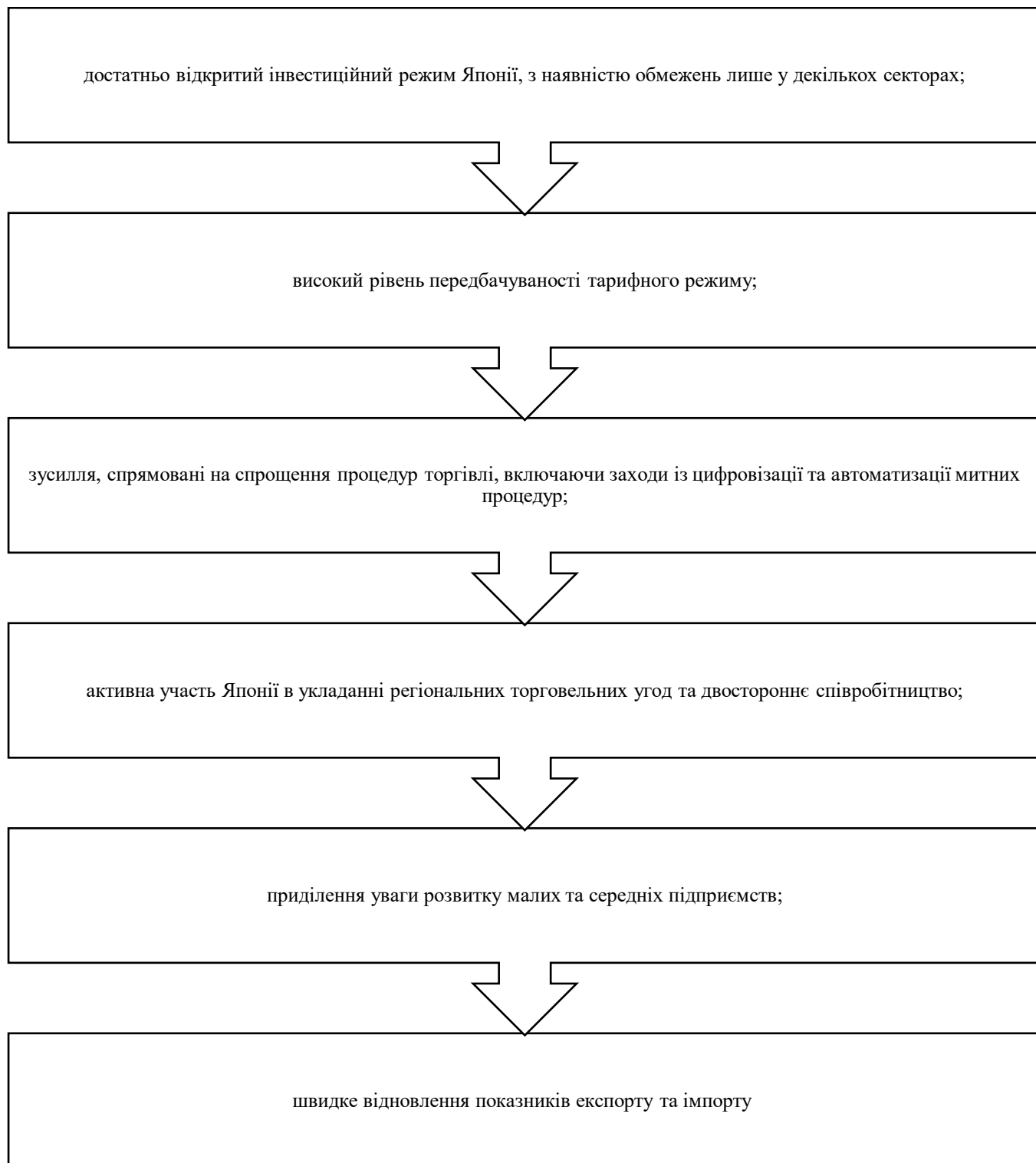
Отже, на рисунку 3.4 представлені основні напрями міжнародної технічної підтримки програм партнерства між Україною та Японією. Тож розвитку сфери послуг належить вагома роль у контексті розвитку партнерства між Україною та Японією. Як важливий елемент регіональної стабільності, Японія продовжуватиме підтримувати успішну європейську інтеграцію України та розширювати мережу партнерів, які поділяють демократичні цінності та принципи, яких дотримуються обидві країни. Перспективи розвитку програм партнерства варто більш поглиблено проаналізувати у наступному підрозділі наукового дослідження.

3.2 Перспективи розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг

У зазначеному підрозділі наукового дослідження варто визначити перспективи розвитку програм партнерства у сфері послуг між Україною та Японією. Японія пропонує Україні значну технічну та фінансову допомогу, як безпосередньо, так і в рамках проектів міжнародних організацій, з метою зміцнення демократичних інститутів, впровадження адміністративних та економічних реформ, розвитку культури, освіти, охорони здоров'я та інфраструктури, а також технічну та фінансову підтримку [39].

Удосконалення правових механізмів планування, отримання, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Україні та надання міжнародної технічної допомоги Україною та її донорами сприятиме підвищенню ефективності економічних реформ в Україні та її міжнародної економічної інтеграції [40, с. 825].

У рамках наукового дослідження варто також визначити ключові перспективи розвитку програм співробітництва між Україною та Японією. Результати дослідження представлені шляхом графічного моделювання на рисунку 3.5.

**Рис. 3.5 Перспективи програм партнерства
між Україною та Японією у сфері послуг**

Джерело: розроблено і складено автором.

Отже, на рисунку 3.5 представлені основні перспективи програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг. Ключовими викликами розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг можуть стати наступні загрози, представлені на рисунку 3.6.

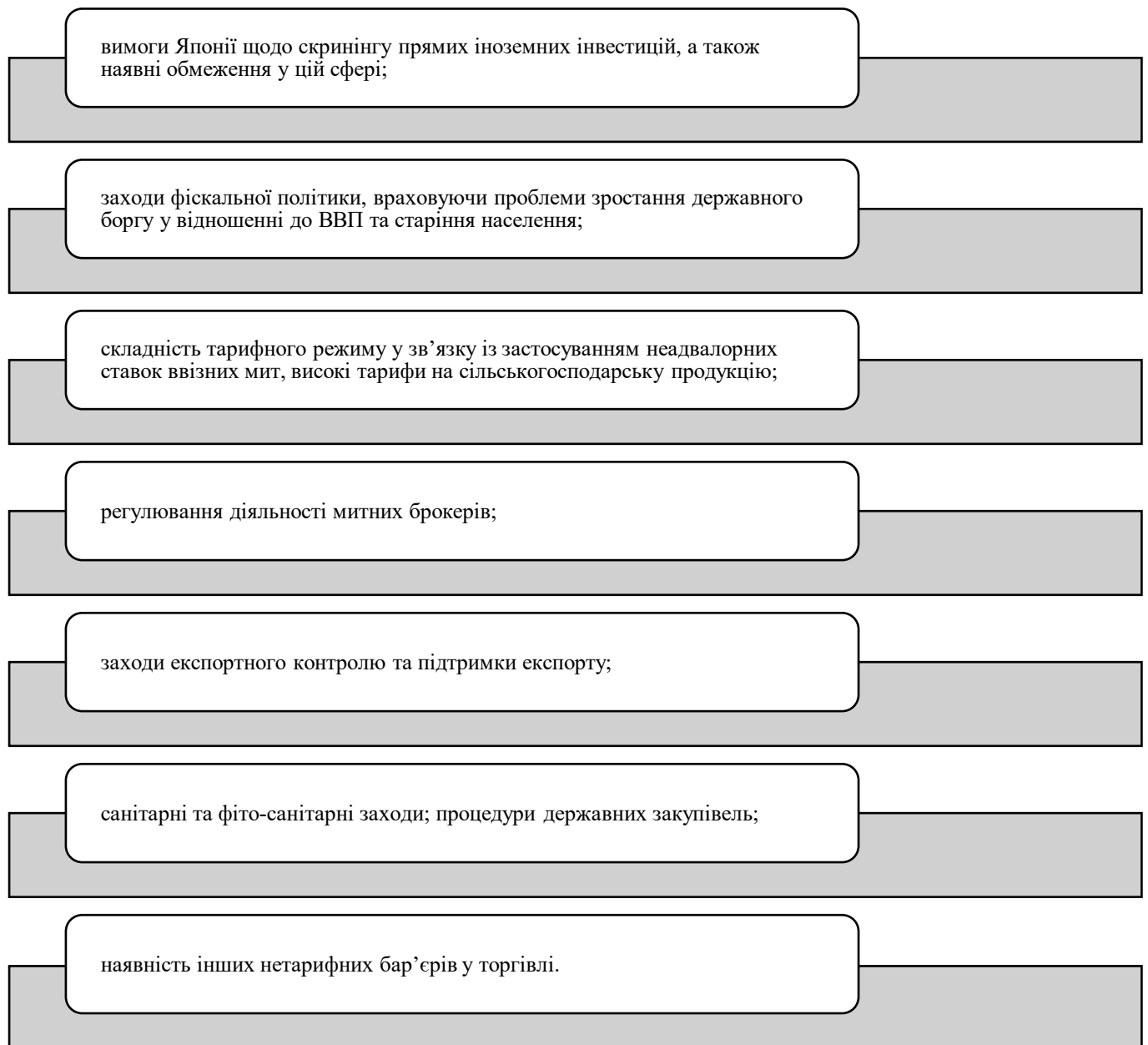

Рис. 3.6 Виклики розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг

Джерело: розроблено і складено автором.

Отже, на рисунку 3.6 представлені основні виклики розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг. Ключовими викликами в контексті перспектив розвитку програм партнерства між Україною та Японією можуть стати питання пом'якшення негативного впливу старіння населення на японську економіку, деталей податкової системи, обмежень діяльності експортно-кредитних агентств, а також досвіду Японії у сприянні розвитку. Важливим для розвитку програм співробітництва з Україною також є досвід Японії щодо сприяння розвитку інновацій через залучення університетів, особливості надання страхових послуг тощо.

Висновки до розділу 3

У зазначеному розділі наукового дослідження було доведено, що Україна потребує багато ресурсів, які можна залучити завдяки розвитку програми партнерства між Україною та Японією. У рамках дослідження систематизовано та узагальнено основні можливості, виклики та перспективи розвитку програм партнерства між Україною та Японією. Представлено ключові рівні координації міжнародної технічної допомоги для програми партнерства між Україною та Японією. У цьому дослідженні також узагальнено та представлено основні напрями розвитку японської міжнародної технічної допомоги Україні.

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, розвиток сфери послуг відіграє важливу роль у розвитку українсько-японського партнерства. Як важливий елемент регіональної стабільності, Японія продовжуватиме підтримувати успішну європейську інтеграцію України та розширювати мережу партнерів, які поділяють демократичні цінності та принципи, яких дотримуються обидві країни.

Японія створює фундамент для надання Україні значної технічної допомоги безпосередньо та через проекти міжнародних організацій з метою зміцнення демократичних інституцій, адміністративних та економічних реформ, культурної,

освітньої, медичної та інфраструктурної реалізації, а також технічну та фінансову допомогу.

Серед основних викликів, пов'язаних із перспективами розвитку програми українсько-японського партнерства, також можуть бути пом'якшення негативного впливу старіння населення на економіку Японії, податкові нюанси та обмеження діяльності експортно-кредитних агентств. Також важливими для розвитку програм співпраці з Україною є досвід Японії щодо сприяння розвитку інновацій через залучення університетів, досвід надання страхових послуг тощо.

ВИСНОВКИ

У рамках наукового дослідження було здійснено теоретичне узагальнення та аналізу сучасного стану розвитку програм партнерства між Україною та Японією у сфері послуг, а також визначено ключові перспективи розвитку таких програм між обраними для дослідження країнами. Зокрема, у рамках дослідження висвітлено теоретичні засади розвитку програм партнерства.

За результатами проведеного наукового дослідження було висвітлено проблематику, передумови та сутність стратегічного партнерства, принципи стратегічного партнерства, які визначають теоретичні засади його розвитку, а також систематизовано та узагальнено підходи до визначення поняття стратегічного партнерства. Результати дослідження довели, що стратегічне партнерство є комплексною, складною, багатогранною, міжгалузевою науковою категорією.

У рамках наукового дослідження також риси, принципи та сфери розвитку програм партнерства, їх основні види та учасники, функції учасників у рамках впровадження програм партнерства. Також проаналізовано роль держави у впровадженні програм партнерства, мету впровадження, переваги, можливості та цілі стратегічного партнерства. Проведені теоретичні дослідження демонструють дієвість, результативність та необхідність розробки програм партнерства як інструменту розвитку національної економіки.

В аналітичному розділі наукового дослідження проведено аналіз сучасного рівня розвитку українсько-японського партнерства, зокрема сучасного рівня розвитку японсько-українських відносин, розвитку економіки – торгівлі та культурної освіти. Було наголошено на розвитку відносин між зазначеними державами та проаналізовано досвід реалізації програми партнерства між Україною та Японією, спрямованої на розвиток різних сфер суспільного життя, пов'язаних із наданням послуг.

У ході дослідження систематизовано та узагальнено пріоритети програми допомоги Японії Україні у зв'язку з війною в нашій державі. Як бачимо, більшість напрямків безпосередньо пов'язані з розвитком сфери послуг, особливо комунальних послуг, підтримки розвитку приватного підприємництва та соціальної сфери. У рамках дослідження систематизовано та узагальнено нормативно-правову базу розвитку співробітництва між Україною та Японією у сфері торгівлі.

Результати проведеного дослідження довели, що Японія надала Україні важливу допомогу безпосередньо та через проекти міжнародних організацій з метою зміцнення демократичної системи, впровадження адміністративних та економічних реформ, покращення культури, освіти, медичного обслуговування та інфраструктури, а також надання технічної та фінансової допомоги.

Україні потрібні великі ресурси, але ми можемо їх залучити завдяки розвитку українсько-японської програми партнерства. У рамках дослідження систематизовано та узагальнено основні можливості, виклики та перспективи розвитку програм партнерства між Україною та Японією. Представлено базовий рівень координації міжнародної технічної допомоги для програми партнерства між Україною та Японією. У дослідженні також узагальнено та представлено основні напрямки розвитку японської міжнародної технічної допомоги Україні.

Згідно з підписаними угодами та меморандумами про взаєморозуміння з японськими партнерами, студенти НТУУ КПІ ім. І. Сікорського проходять стажування в японських навчальних закладах, вивчають японську мову та японську культуру. Зазначене позитивно характеризує розвиток співробітництва між НТУУ КПІ ім. І. Сікорського та Японією.

Таким чином, розвиток сфери послуг відіграє важливу роль у розвитку українсько-японського партнерства. Як важливий елемент регіональної стабільності, Японія продовжуватиме підтримувати успішну європейську інтеграцію України та розширювати мережу партнерів, які поділяють демократичні цінності та принципи, яких дотримуються обидві країни. Японія забезпечує значну технічну допомогу

України, як безпосередньо, так і через проекти міжнародних організацій, для зміцнення демократичних інституцій, адміністративних та економічних реформ, культурної, освітньої, медичної та інфраструктурної реалізації, а також технічної та фінансової допомоги.

Проведене дослідження дало змогу встановити, що серед ключових викликів щодо перспектив розвитку українсько-японської програми партнерства також можуть бути пом'якшення негативного впливу старіння на японську економіку, фінансові нюанси та обмеження діяльності експортно-кредитних агентств. Також важливими для розвитку програм співпраці з Україною є досвід Японії щодо сприяння розвитку інновацій через участь університетів, деталі надання страхових послуг тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Onishchenko B. (2018). Methodological discourse of international economic partnership. Foreign trade: economics, finance, law, 100(5), С. 19–31. [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2018\(100\)02](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2018(100)02).
2. Данилюк М. О. Стратегічне партнерство суб'єктів господарювання з позицій поведінкової економіки [Текст] / М. О. Данилюк, Н. О. Крихівська, І. М. Данилюк-Черних // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород : Гельветика, 2020. – Вип. 29. – С. 41–46.
3. Крихівська Н.О. Формування стратегічних партнерських відносин між виробничими, освітніми та науковими структурами у нафтогазовому комплексі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Івано-Франківськ, 2019. 20 с.
4. Фуфалько І. Ю. (2018). Сучасний стан імплементації державно-приватного партнерства в Україні. Економічний простір, (135), С. 124-138.
5. Онишко С. В. До питання теоретико-методологічного забезпечення розбудови державно-приватного партнерства / С. В. Онишко // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2017. - № 7. - С. 8-11.
6. Александрова М. М., Довгалюк В. В. Державно-приватне партнерство в соціальній сфері. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 8. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1480>.
7. Корольок Т. О. Публічно-приватне партнерство як механізм залучення інвестицій в економіку. Ефективна економіка. 2018. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6796>.

8. Мащенко М. А. Державно-приватне партнерство як умова забезпечення інвайронментальної безпеки. Ефективна економіка. 2018. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6738>.
9. Захаріна О. В. Експлікація поняття "державно-приватне партнерство" в теорії публічного управління [Електронний ресурс] / О. В. Захаріна, Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук // Наукові горизонти. - 2020. - № 3. - С. 26–33.
10. Панасюк В. І., Арбузова Т. В. Публічно-приватне партнерство у сфері туризму як чинник соціально-економічного розвитку сільських територій. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 8. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1719>.
11. Писаревський С. В. Теоретичні засади управління державно-приватним партнерством у сфері логістичного забезпечення сил безпеки України. Честь і закон. 2021. № 4(79). С. 68-74.
12. Бобровська О. Ю. Публічно-приватне партнерство як генератор економічного розвитку регіонів України // Економіка та держава: науково-практичний журнал. – Київ: ТОВ «ДКС центр», 2021. – № 8. – С. 17 – 22.
13. Шемаєва Л. М. Державно-приватне партнерство як інструмент розвитку національної економіки [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Шемаєва Лариса Миколаївна ; НАН України, Н.-д. центр індустр. проблем розвитку. - Харків, 2018. – 24 с.
14. Оленич К. В. Теоретичні засади й особливості державно-приватного партнерства / К. В. Оленич // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції., 20-21 листопада 2019 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 12-16.
15. Акіліна О. В. Державно-приватне партнерство як інструмент управління змінами у сучасному місті / О. В. Акіліна, В. В. Павлюк // Науковий вісник

Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2018. - Вип. 20(1). - С. 10-13.

16. Пантелєєв М. С. Види і функції міжнародних економічних відносин та міжнародного підприємництва / М. С. Пантелєєв // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 84-88.

17. Палажченко К. С. (2022). Узагальнення історичного досвіду становлення та розвитку державно-приватного партнерства. Інвестиції: практика та досвід, С. 107-111.

18. Ходжаян А. О. Стратегічне партнерство як форма міжнародного співробітництва. Наук. вісн. Полісся. 2017. № 3. С. 48-53.

19. Круглов В. В. Роль державно-приватного партнерства у сфері безпеки. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 12. С. 107–110.

20. Українсько-японські відносини. Офіційний сайт Посольства України в Японії. 2020. URL: <https://japan.mfa.gov.ua/ukrayina-yaponiya/ukrayinsko-yaponski-vidnosini>.

21. Політичні відносини між Україною та Японією. Офіційний сайт Посольства України в Японії. 2020. URL: <https://japan.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/256-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-japonijeju>.

22. Гриценко А. А. Україна – Японія: контури перспективної співпраці. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. С. 11-14.

23. Велика О.В. Україно-японські відносини в контексті пріоритетних напрямків зовнішньої політики Японії. Політичне життя. Вінниця, 2020. № 1. С. 90-95.

24. Поточний стан економічного співробітництва. Офіційний сайт Посольства України в Японії. 2020. URL: <https://japan.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/264-torgovelyno-ekonomichne-spivrobitnictvo/potochnij-stan-ekonomichnogo-spivrobitnictva>.

25. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Японією. Посольство України в Японії. 2020. URL: <https://japan.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/267-kulyturno-gumanitarne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-japonijeju>.
26. Зовнішня торгівля послугами з країнами світу. Державна служба статистики України. 2023. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>.
27. Японії виділяє \$95 мільйонів на відновлення України. Укрінформ. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3651409-aponii-vidilae-95-miljoniv-na-vidnovlenna-ukraini.html>.
28. Японія додатково виділила 95 мільйонів доларів допомоги на відновлення України. UNDP. 2023. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/yaponiya-dodatkovovo-vydilyla-95-milyoniv-dolariv-dopomohy-na-vidnovlennya-ukrayiny>.
29. Японія виділила \$95 млн на відновлення України. Інформаційне агентство «Інтерфакс Україна». 2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/884110.html>.
30. Уряд Японії виділив 95 мільйонів доларів на відновлення України. Міністерство інфраструктури України. 2023. URL: <https://mtu.gov.ua/news/33953.html?PrintVersion>.
31. Україна робить ставку на збільшення обсягів торгівлі з країнами тихоокеанського регіону, - Юлія Свириденко на зустрічі з Послом Японії. Міністерство економіки України. 2022. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=aced3a9c-f334-43ed-988e-82f3f459d317&title=UkrainaRobitStavkuNaZbilshenniaObsiagivTorgivliZKrainamiTikhookeanskogoRegionu-YuliiaSviridenkoNaZustrichiZPoslomYaponii>.
32. Середюк Н. Українсько-японські відносини та їхній вплив на розвиток Української держави. Історико-політичні проблеми сучасного світу, (42). 2020. С. 89–98.
33. Худавердієва В. Шляхи допомоги академічній спільноті України західними партнерами щодо організації освітнього процесу. International Science Journal of Education & Linguistics, 1(3). 2022. С. 1–12.

34. Актуальні проблеми міжнародних відносин: матеріали студентської наук. конференції, м. Київ, 20 травня 2021 р. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ. 2021. 155 с.
35. Міхеєв В. С. Механізми державного регулювання розвитку державно-приватного партнерства в Україні. Цифровий репозитарій наукових та освітніх матеріалів Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут». 2022. 135 с.
36. Партнер для виконання проекту Програми розвитку ООН в Україні «Передача інформаційних технологій в Україну». Офіційний сайт НТУУ КПІ. 2023. URL: <https://kpi.ua/702-3>.
37. Asia-Pacific's responses to the Ukraine crisis: third-party alignment with sanctions on Russia. URL: https://www.cidob.org/en/content/download/76369/2458870/version/13/file/139-164_MARIA%20SHAGINA_ANGLE%CC%80S.pdf.
38. Ішук Ю. А. Сучасні проблеми розвитку азіатсько-тихоокеанського регіону. «Вчені записки» КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Випуск 28 (3). 2022. С. 46-53.
39. Гвоздік О. Українсько-японські міжнародні відносини: історія та сучасність. № 1: «Освіта і наука – 2021». 2021. URL: <https://e-journals.npu.edu.ua/index.php/on/article/view/228/213>.
40. Омельченко А. В. Правові засади отримання та використання міжнародної технічної допомоги в Україні. № 11 (2021): Наукові записки. Серія: Право. 2021. С. 800-826.